

تاریخ آزمون: ۱۴۰۳/۰۱/۱۰

کد اجرا: نامشخص

زمان برگزاری: ۱۶۷ دقیقه

نام و نام خانوادگی:

نام آزمون: ۱۰۰ تست سراسری و آزمون های

آزمایش موج و مشخصه های

فصل 3: نوسان و موج

موج و انواع آن

۱) موج عرضی با دامنه 2cm و طول موج 1.5m در طنابی منتشر می شود. ذره های از طناب در مدت 0.2s مسافت 16cm را می پیماید. در همین مدت قله ی موج چند متر پیش روی می کند؟
سخت مرجع: smart- ۱۳۹۶

۲٫۵ (۴)

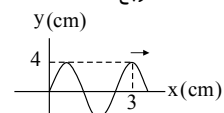
۱ (۳)

۳ (۲)

۲ (۱)

۲) شکل زیر، یک موج سینوسی را در لحظه ای از زمان نشان می دهد که در جهت محور x در طول ریسمان کشیده شده ای حرکت می کند. اگر هر یک از ذرات ریسمان، در مدت 0.75s ثانیه مسافت 24cm را طی کند، سرعت انتشار موج عرضی در این ریسمان چند $\frac{\text{cm}}{\text{s}}$ است؟
سخت مرجع: smart- ۱۳۹۹

سخت مرجع: smart- ۱۳۹۹

۴۸ (۲)

۱۰۰ (۱)
۳

۴۰ (۴)

۲۰۰ (۳)
۳

مشخصه های موج

۳) تشت موجی داریم که در سه ناحیه A ، B و C دارای ارتفاعهای مختلف بین کف تشت و سطح آب می باشد. به کمک یک نوسان ساز موجی مکانیکی بر سطح تشت ایجاد می کنیم. اگر هنگام عبور موج از ناحیه A به B ، فاصله دو جبهه موج ۴۰ درصد افزایش یابد، تندی انتشار موج در ناحیه A چند برابر تندی انتشار موج در ناحیه C است؟

سخت مرجع: ۱۳۹۸- smart

۴) $\frac{14}{10}$

۳) $\frac{10}{14}$

۲) $\frac{49}{50}$

۱) $\frac{50}{49}$

۴) موجی عرضی با طول موج ۴ متر در طنابی به طول ۱۸ متر منتشر می شود. ذره ای از طناب در هر ثانیه مسافتی به اندازه طول پاره خط نوسان را طی می کند، چه مدت طول می کشد تا قله موج طول طناب را طی کند؟

سخت مرجع: ۱۴۰۰- smart

۴) ۱۲

۳) ۹

۲) ۶

۱) ۳

۵) سرعت انتشار موج عرضی در یک تار، 100 m/s است. نیروی کشش این تار را چند درصد افزایش دهیم، تا سرعت انتشار موج در آن به 110 m/s برسد؟

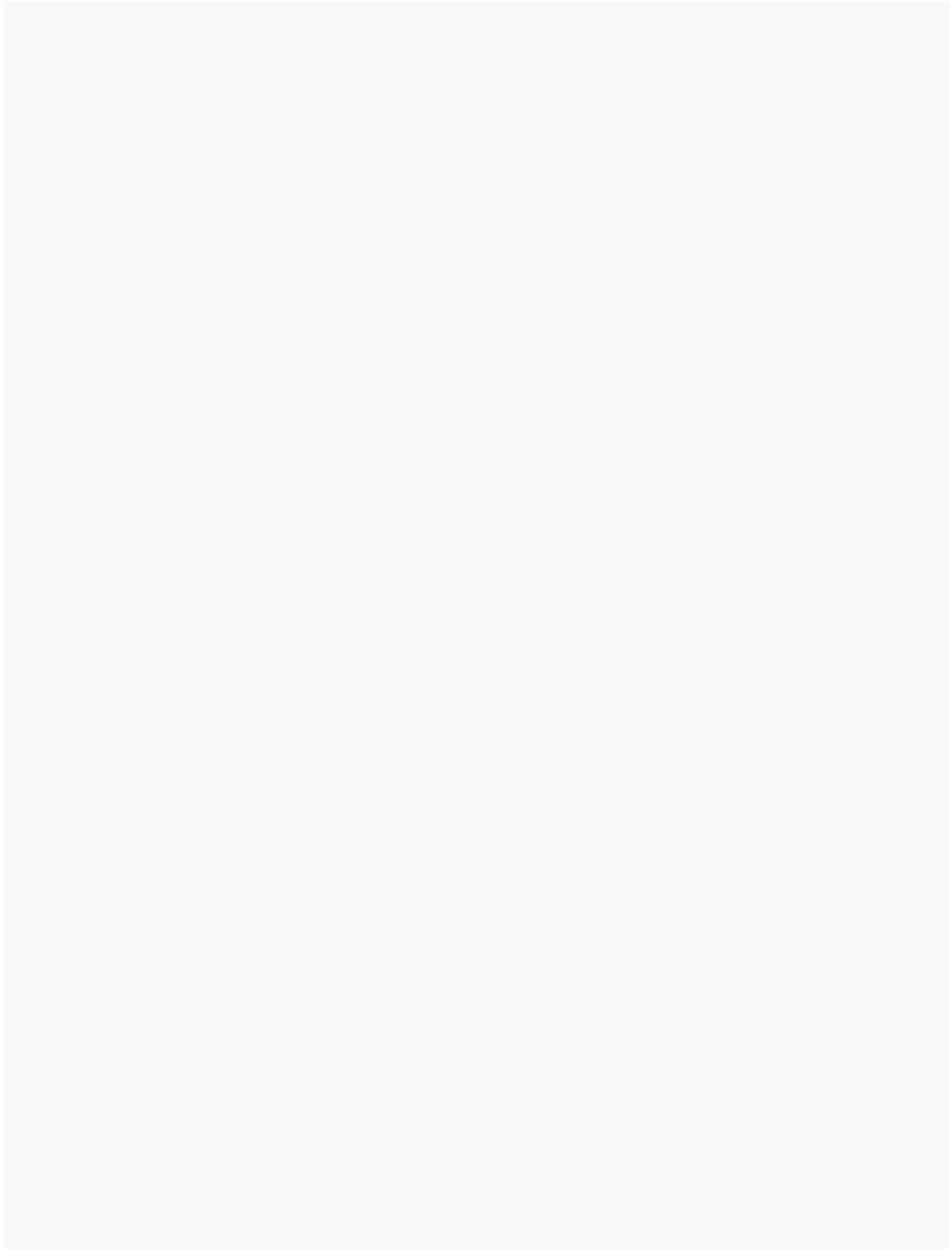
متوسط مرجع: سراسری - ۱۳۹۱

۴) ۲۱

۳) $\sqrt{21}$

۲) ۱۰

۱) $\sqrt{10}$

۶) تار به طول یک متر و به جرم ۸ گرم با نیروی کشش 320 N بین دو نقطه بسته شده است. موج عرضی در تار ایجاد می‌کنیم. این موج طول تار را در چند ثانیه طی می‌کند؟

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۹۸

۰٫۰۵۰ (۲)

۰٫۰۲۰ (۱)

۰٫۰۰۵ (۴)

۰٫۰۰۲ (۳)

۷) در سیمی به چگالی $10 \frac{g}{cm^3}$ موج عرضی با بسامد ۶۰۰ هرتز ایجاد شده و طول موج آن 20 cm است. اگر نیروی کشش این سیم 36 N باشد، سطح مقطع این سیم چند میلی‌متر مربع است؟

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۹۹

۲ (۴)

۱ (۳)

۰٫۵ (۲)

۰٫۲۵ (۱)

۸) موج عرضی سینوسی از قسمت نازک طناب به قسمت ضخیم آن وارد می‌شود. بسامد و طول موج آن به ترتیب چگونه تغییر می‌کنند؟

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۴۰۰

ثابت می‌ماند - کاهش می‌یابد (۴)

ثابت می‌ماند - افزایش می‌یابد (۳)

کاهش می‌یابد - کاهش می‌یابد (۲)

کاهش می‌یابد - ثابت می‌ماند (۱)

۹) تار مرتعشی به قطر 2mm و چگالی $7,8 \frac{g}{\text{cm}^3}$ با نیروی 2334N کشیده می شود و در آن موج عرضی با بسامد 200Hz ایجاد می شود. فاصله یک قله و یک دره بعد از آن چند سانتی متر است؟ ($\pi = 3$)

متوسط مرجع: سراسری - ۱۴۰۲

۵۰ (۴)

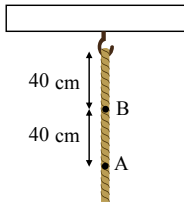
۲۵ (۳)

۲۲,۵ (۲)

۱۲,۵ (۱)

۱۰) مطابق شکل زیر، طناب همگنی به جرم M و طول 1m از سقف آویزان است. نسبت سرعت انتشار موج عرضی در نقطه B به نقطه A کدام است؟

سخت مرجع: ۱۳۹۵ - smart

$\frac{\sqrt{2}}{2}$ (۲)

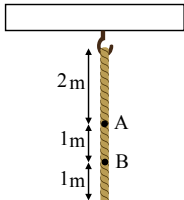
۳ (۴)

$\frac{1}{2}$ (۱)

$\sqrt{3}$ (۳)

۱۱) در شکل مقابل ریسمانی همگن از سقف آویزان است. اگر در ریسمان امواج عرضی ایجاد کنیم. سرعت انتشار این امواج در نقطه A چند برابر نقطه B است؟

سخت مرجع: ۱۳۹۵ - smart

۲ (۲)

$2\sqrt{2}$ (۴)

۱ (۱)

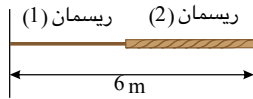
$\sqrt{2}$ (۳)

۱۲) در شکل زیر، چگالی خطی جرم ریسمان (۲)، چهار برابر چگالی خطی جرم ریسمان (۱) است. اگر محل اتصال ریسمان‌ها را به سمت بالا کشیده و رها کنیم، موج‌هایی عرضی در ریسمان‌ها ایجاد می‌شود که به‌طور هم‌زمان به دو سر دیگر ریسمان‌ها می‌رسند، طول ریسمان (۱) چند متر است؟

سخت‌مرجع: ۱۳۹۸- smart

۳ (۲)

۴ (۱)

۱ (۴)

۲ (۳)

۱۳) موج عرضی سینوسی در یک طناب با چگالی خطی $1,2 \text{ kg/m}$ که با نیروی 30 N کشیده شده است در حال انتشار است و طول موج منتشر شده ۲ متر است. اگر نسبت بیشینه تندی ذرات طناب به تندی انتشار موج برابر با $4/0$ باشد، بیشینه شتاب ذرات طناب چند متر بر مجذور ثانیه است؟

سخت‌مرجع: ۱۳۹۸- smart

2π (۴)

۱۰ (۳)

10π (۲)

۵ (۱)

۱۴) سیمی به طول L و جرم m را با نیروی F می کشیم. سرعت انتشار امواج عرضی در آن V می شود. در صورتی که این سیم را از ابزاری عبور دهیم تا بدون تغییر حجم و دما، طولش $\frac{3}{2}$ برابر شده و سپس آن را با نیروی $6F$ بکشیم، سرعت انتشار موج در طول آن چند v می شود؟

سخت مرجع: ۱۴۰۰-smart

۴) $\sqrt{3}$

۳) $\sqrt{2}$

۲) ۳

۱) ۲

۱۵) موج عرضی سینوسی در یک طناب با چگالی خطی $\frac{4,8}{m} \text{ kg}$ که با نیروی 120 N کشیده شده است و طول موج منتشر شده 5 متر است. اگر نسبت بیشینه تندی ذرات طناب به تندی انتشار موج برابر $8/5$ باشد، بیشینه شتاب ذرات طناب چند متر بر مجذور ثانیه است؟

سخت مرجع: ۱۴۰۰-smart

۴) 4π

۳) ۴

۲) 8π

۱) ۸

۱۶) در یک تار همگن که تحت نیروی کشش F است، موجی عرضی ایجاد شده و موج کل طول سیم را در مدت زمان t_1 می پیماید. تار را از ابزاری عبور می دهیم تا بدون تغییر جرم، قطرش نصف شود. اگر تار جدید تحت همان نیروی کشش F قرار گیرد، موج کل طول آن را در مدت t_2 می پیماید.

سخت مرجع: ۱۴۰۰-smart

نسبت $\frac{t_2}{t_1}$ کدام است؟

۴) ۴

۳) $\frac{1}{2}$

۲) ۲

۱) ۱

۱۷) در یک طناب همگن که با نیروی $20N$ کشیده شده است، موجی عرضی در حال انتشار است. اگر جرم هر 10 متر از طناب برابر $2kg$ و فاصله هر قلّه از درّه مجاورش برابر با $10cm$ باشد، بسامد موج در طناب چند هرتز است؟

متوسط مرجع: ۱۳۹۷- smart

۱۰۰ (۴)

۷۵ (۳)

۵۰ (۲)

۲۵ (۱)

۱۸) اگر نیروی کشش تار مرتعشی را 4 برابر کنیم و مساحت سطح مقطع آن را 36 درصد کاهش دهیم، سرعت انتشار امواج عرضی در تار در این حالت چند برابر می‌شود؟

متوسط مرجع: ۱۳۹۷- smart

۰٫۵ (۴)

۲٫۵ (۳)

۱٫۶ (۲)

۰٫۶۴ (۱)

۱۹) سطح مقطع یک تار مرتعش که در آن امواج عرضی منتشر می‌شود، برابر با $75mm^2$ و چگالی آن $8g/cm^3$ است. اگر نیروی کشش تار $96N$ باشد، موج در چند ثانیه $80cm$ در تار پیشروی می‌کند؟

متوسط مرجع: ۱۳۹۸- smart

۲۰ (۴)

۰٫۰۲ (۳)

۰٫۲ (۲)

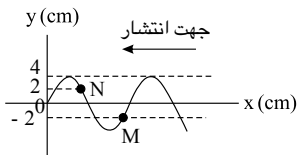
۲ (۱)

۲۰) موجی عرضی در یک تار در حال پیشروی است. اگر بسامد منبع موج را ۲۰ درصد افزایش و همزمان اندازه نیروی کشش سیم را ۴۴ درصد افزایش دهیم، طول موج امواج عرضی منتشرشونده در این تار چگونه تغییر می‌کند؟
 متوسط مرجع: smart- ۱۳۹۸

- ۱) ۲۰ درصد کاهش می‌یابد.   ۲) ۲۲ درصد کاهش می‌یابد.   ۳) ۲۰ درصد افزایش می‌یابد.   ۴) تغییری نمی‌کند.

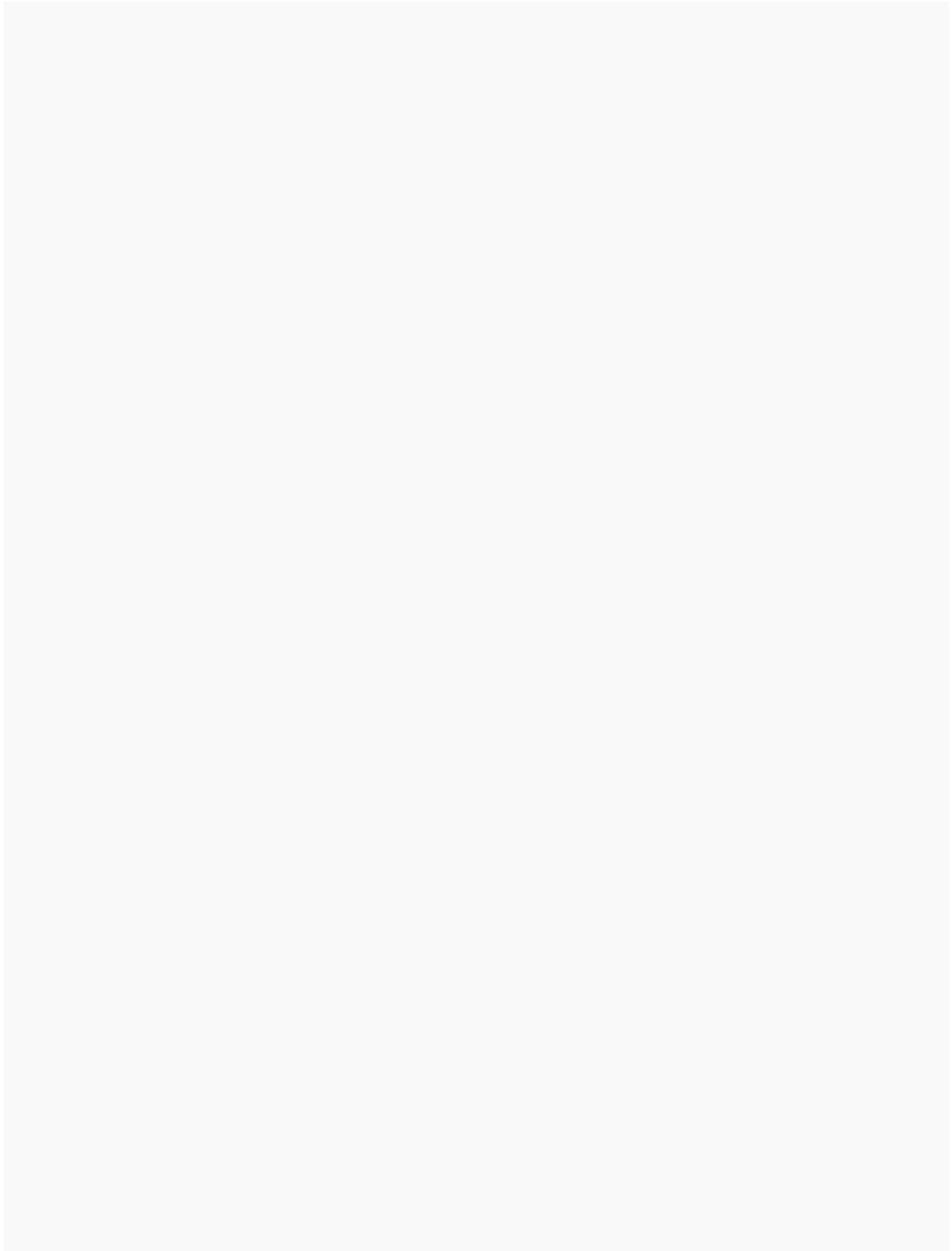
۲۱) شکل زیر نمودار جابه‌جایی - مکان یک موج عرضی را در طناب نشان می‌دهد. کدام گزینه در مورد نقاط M و N متوسط مرجع: smart- ۱۳۹۹ نادرست است؟

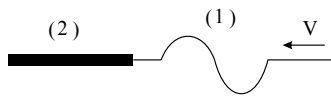
- ۱) سرعت نوسان آن‌ها در هر لحظه یکسان است.
 ۲) در هر لحظه فاصله آن‌ها از مرکز نوسان یکسان است.
 ۳) دامنه و بسامد یکسانی دارند.
 ۴) در لحظه نشان داده شده، ذره N دارای حرکت تندشونده می‌باشد.

۲۲) در دو سیم هم‌جنس A و B که تحت نیروی کشش یکسان قرار دارند، امواج عرضی منتشر می‌شود. مساحت مقطع A ، 2cm^2 و مساحت سطح مقطع سیم B ، 50mm^2 است. اگر تندی انتشار موج در سیم A و بسامد موج سیم B به ترتیب ۱۵ و ۲۰ واحد SI باشد، طول موج سیم B چند سانتی‌متر است؟
 متوسط مرجع: smart- ۱۳۹۹

- ۱) ۱٫۵   ۲) ۳   ۳) ۳۰۰   ۴) ۱۵۰

۲۳) مطابق شکل داده شده، یک تپ سینوسی از قسمت نازک طنابی وارد قسمت ضخیم طناب می‌شود. نیروی کششی طناب ثابت و محیط سطح مقطع قسمت ضخیم طناب، ۴ برابر محیط سطح مقطع قسمت نازک‌تر طناب است. بسامد، تندی و طول موج، موج عبوری در مقایسه با موج فرودی مطابق کدام گزینه است؟

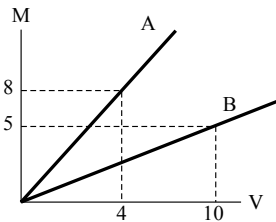
متوسط مرجع: smart- ۱۴۰۰

۲) $\lambda_2 = \frac{1}{2} \lambda_1, v_2 = \frac{1}{2} v_1, f_2 < f_1$

۱) $\lambda_2 = \frac{1}{2} \lambda_1, v_2 = \frac{1}{2} v_1, f_2 = f_1$

۴) $\lambda_2 = \frac{1}{4} \lambda_1, v_2 = \frac{1}{4} v_1, f_2 < f_1$

۳) $\lambda_2 = \frac{1}{4} \lambda_1, v_2 = \frac{1}{4} v_1, f_2 = f_1$

۲۴) دو سیم A و B، مفتولی شکل همگن، به طوری که تحت نیروی کششی یکسانی بوده و قطر سطح مقطع سیم A نصف قطر سطح مقطع سیم B است. نمودار تغییرات جرم برحسب حجم این دو سیم مطابق شکل داده شده است. در مدت زمانی که موج عرضی ایجاد شده در سیم A، ۶۰ cm را طی می‌کند، موج عرضی ایجاد شده در سیم B چند cm را طی می‌کند؟

متوسط مرجع: smart- ۱۴۰۰

۱۲۰ ۴

۶۰ ۳

۳۰ ۲

۱۵ ۱

۲۵) فنری افقی با چگالی خطی جرم $0.15 \frac{kg}{m}$ را با نیروی $1.35 N$ می کشیم. اگر سر آزاد فنر را با بسامد $2.5 Hz$ تکان دهیم تا در آن یک موج عرضی ایجاد شود، طول موج ایجاد شده در فنر چند متر می شود؟

متوسط مرجع: smart-1400

۷٫۵ (۴)

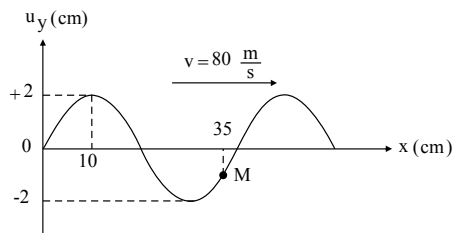
۳ (۳)

۱٫۲ (۲)

۱ (۱)

۲۶) نقش موجی که در یک طناب در حال انتشار است، در یک لحظه مطابق شکل زیر است. از این لحظه به بعد حداقل چند ثانیه طول می کشد تا سرعت ذره M به $8\pi \frac{m}{s}$ برسد؟

سخت مرجع: سراسری-۱۳۹۶

$\frac{3}{1600}$ (۱)

$\frac{1}{1600}$ (۲)

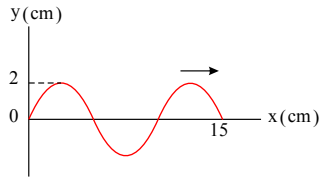
$\frac{3}{800}$ (۳)

$\frac{1}{800}$ (۴)

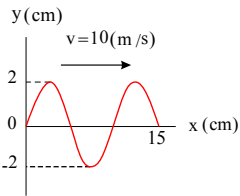
۲۷) شکل زیر، یک موج سینوسی را در لحظه‌ای از زمان نشان می‌دهد که در جهت محور x در طول ریسمان کشیده شده‌ای حرکت می‌کند. اگر نیروی کشش ریسمان 80 N و چگالی خطی (جرم واحد طول) آن 0.2 kg/m باشد، هر یک از ذرات ریسمان در مدت 0.1 s مسافت چند سانتی‌متر را طی می‌کنند؟

متوسط مرجع: سراسری - ۱۳۹۸

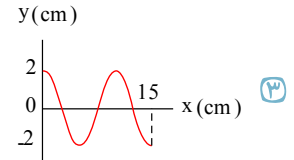
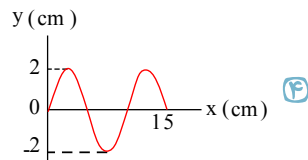
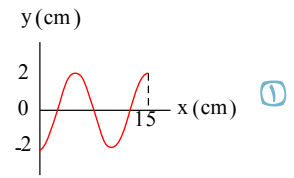
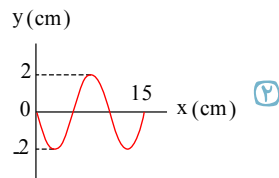

- ۱) ۲
۲) ۴
۳) ۸
۴) ۱۶

متوسط مرجع: سراسری - ۱۳۹۰

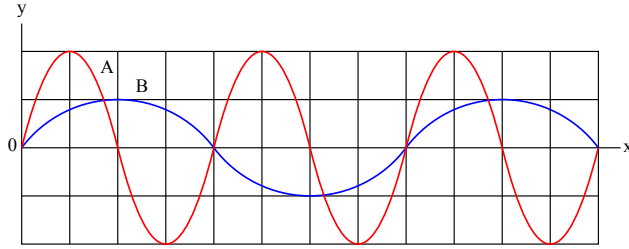
۲۸) نقش موجی در لحظه $t = 0$ مطابق شکل است. نقش موج در لحظه $t = \frac{1}{400}\text{ s}$ کدام است؟

۲۹) در شکل زیر، دو موج مکانیکی A و B در یک محیط منتشر می‌شوند. اگر T دوره موج و v سرعت انتشار موج باشد، $\frac{T_A}{T_B}$ و $\frac{v_A}{v_B}$ به ترتیب کدامند؟

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۹۸

۱) ۱ و ۲

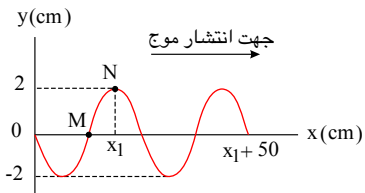
۲) $\frac{1}{2}$ و ۲

۳) $\frac{1}{2}$ و $\frac{1}{2}$

۴) 1 و $\frac{1}{2}$

۳۰) نقش یک موج عرضی در طناب، در لحظه $t = 0$ مطابق شکل زیر است. اگر $\frac{1}{400}$ s طول بکشد تا نقطه M به وضعیت نقطه N در لحظه $t = 0$ برسد، سرعت انتشار موج و سرعت ذره M پس از $\frac{1}{400}$ s از لحظه $t = 0$ چند متر بر ثانیه است؟ (با تغییر)

سخت مرجع: سراسری - ۱۳۹۴

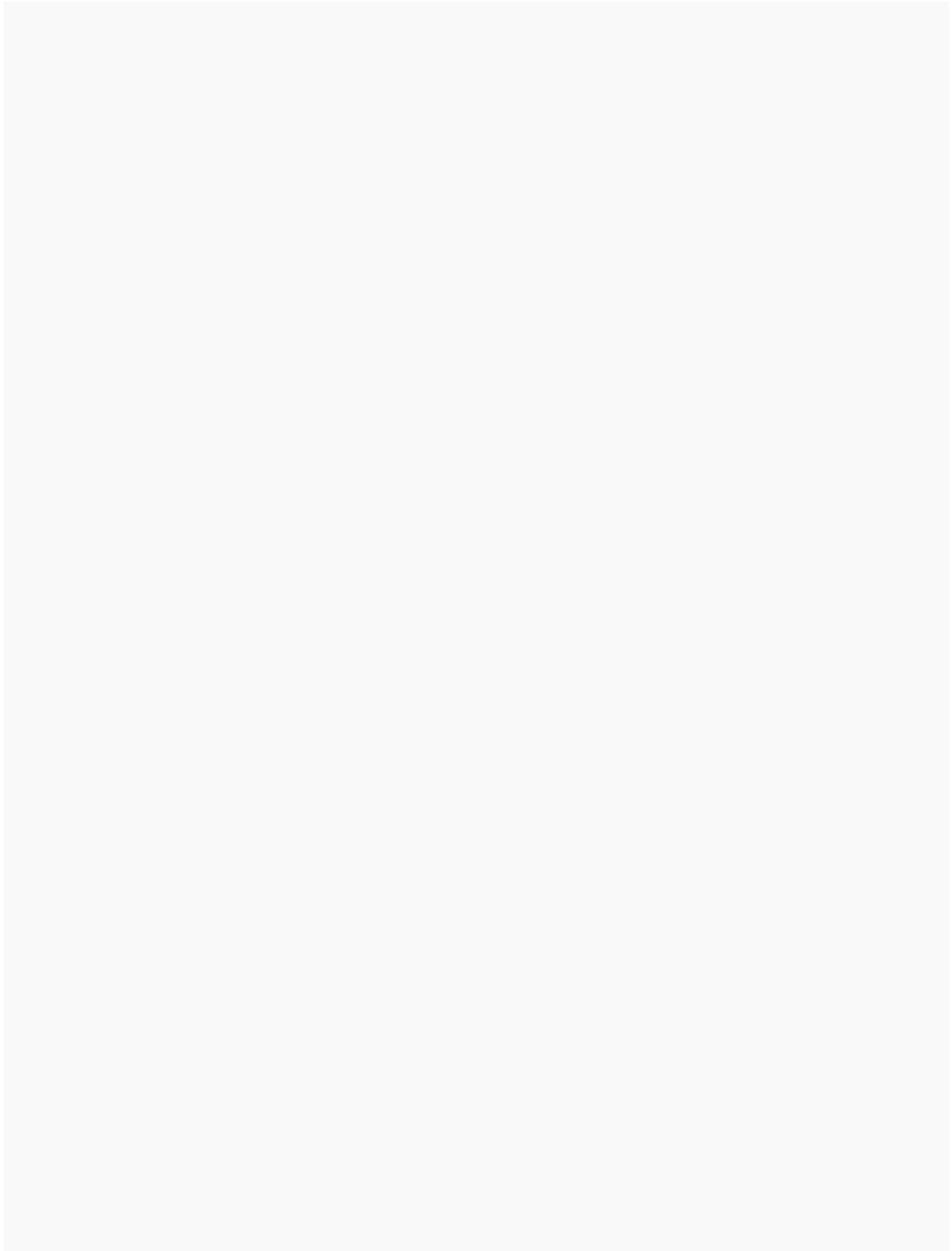

۱) ۴۰، صفر

۲) ۱۲۰، صفر

۳) 12π ، ۴۰

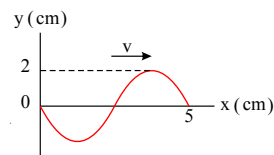
۴) 4π ، ۱۲۰

۳۱) نقش یک موج عرضی که در یک طناب با سرعت 20 cm/s در حال انتشار است، مطابق شکل زیر است. مسافتی که یک ذره از طناب در مدت

سخت مرجع: خارج از کشور - ۱۳۹۸

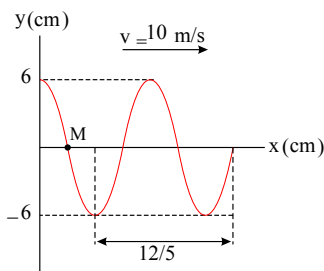

$\frac{1}{8}$ s طی می کند، چند سانتی متر است؟

- ۱) ۱
۲) ۲
۳) ۴
۴) ۸

۳۲) شکل مقابل نمودار جابجایی - مکان موجی را در لحظه $t = 0$ نشان می دهد. سرعت ذره M ، $\frac{1}{200}$ ثانیه پس از لحظه $t = 0$ چند متر بر ثانیه

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۹۶

است؟

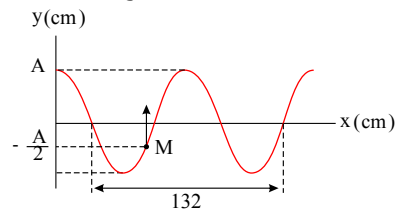
- ۱) 12π
۲) صفر
۳) $-12\pi\sqrt{3}$
۴) -12π

۳۳) شکل روبه رو نقش موجی را در یک لحظه نمایش می دهد. اگر در این لحظه نقطه M از محیط، در حال بالا رفتن باشد، موج در ..... محور

x منتشر می شود و اگر پس از ۰.۲ ثانیه نقطه M برای دومین بار به مکان $y = \frac{A}{۲}$ برسد، سرعت انتشار موج برابر ..... متر بر ثانیه می شود.

سخت مرجع: سراسری - ۱۳۸۹

(باتغییر)

۱) خلاف جهت، ۳۳

۲) جهت، $\frac{۲۲}{۳}$

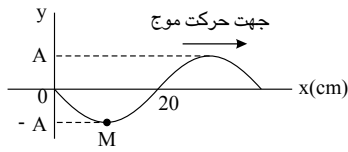
۳) جهت، ۲۲

۴) خلاف جهت، ۲۲

۳۴) شکل زیر، تصویری از موجی عرضی در یک ریسمان کشیده را در لحظه $t = 0$ نشان می‌دهد. اگر سرعت انتشار موج $\frac{2}{s} m$ باشد در بازه زمانی

سخت مرجع: سراسری - ۱۳۹۹

تا $t_1 = 0,25s$ و $t_2 = 0,35s$ حرکت ذره M چگونه است؟

۱) ابتدا کند شونده و سپس تند شونده

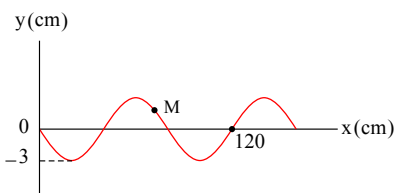
۲) ابتدا تند شونده و سپس کند شونده

۳) پیوسته کند شونده

۴) پیوسته تند شونده

۳۵) شکل زیر، نقش یک موج عرضی را در یک طناب در لحظه $t = 0$ نشان می‌دهد که با سرعت $\frac{10}{s} m$ در حال انتشار است. مسافتی که ذره M

متوسط مرجع: سراسری - ۱۳۹۹

در بازه $t_1 = 0,1s$ تا $t_2 = 0,5s$ طی می‌کند، چند سانتی متر است؟

۱) ۳

۲) ۶

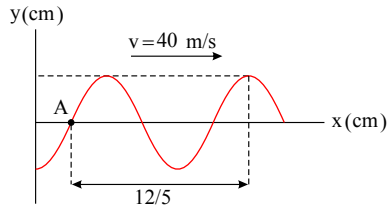
۳) ۹

۴) ۱۲

۳۶) نقش یک موج عرضی در لحظه $t = 0$ مطابق شکل است. دربارهٔ زمانی صفر تا $\frac{11}{1600}$ ثانیه بردار سرعت ذره A چند بار تغییر جهت می‌دهد؟

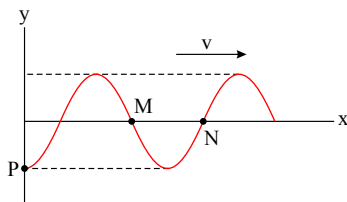
متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۹۰

- ۱) ۲
 ۲) ۴
 ۳) ۵
 ۴) ۶

۳۷) شکل روبه‌رو، نقش یک موج عرضی را در طنابی در یک لحظه نشان می‌دهد. کدام گزینه درست است؟

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۹۵

۱) حرکت ذره M تندشونده و حرکت ذره N کندشونده است.

۲) بزرگی سرعت دو ذره M و N یکسان است

۳) جهت حرکت ذرات P و N یکسان است.

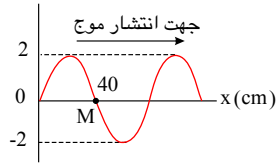
۴) وضعیت ذره P بعد از $\frac{3T}{4}$ ثانیه مشابه وضعیت ذره M در لحظه $t = 0$ است.

۳۸ شکل مقابل نقش موجی را در یک طناب در لحظه $t = 0$ نشان می‌دهد. در بازه زمانی صفر تا $\frac{1}{75}$ ثانیه حرکت ذره M چگونه است؟ (سرعت

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۸۶
 y (cm)

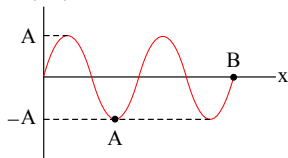

انتشار موج در طناب 10 m/s است.)

- ۱ کند شونده است.
- ۲ تند شونده است.
- ۳ ابتدا کند شونده و سپس تند شونده است.
- ۴ ابتدا تند شونده و سپس کند شونده است.

۳۹ نقش موجی در یک محیط انتشار در یک لحظه مطابق شکل زیر است. اگر ذره A در هر ثانیه 120 نوسان کامل انجام دهد، چند ثانیه طول

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۹۴
 y (cm)

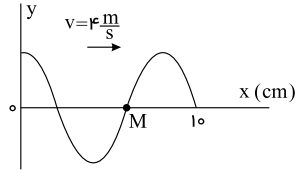
می‌کشد تا موج از A به B برسد؟

- ۱ 150
- ۲ $\frac{1}{80}$
- ۳ $\frac{1}{96}$
- ۴ $\frac{1}{90}$

۴۰ شکل زیر، تصویری از موجی عرضی را در یک ریسمان کشیده شده در لحظه $t = 0$ نشان می‌دهد. اگر تندی متوسط حرکت ذره M در مدت

سخت مرجع: سراسری - ۱۴۰۰

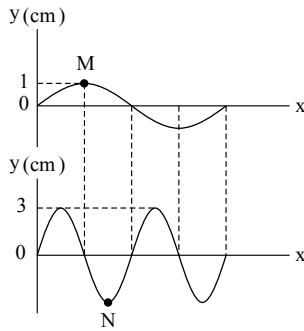
$0,25s$ برابر $\frac{m}{s}$ باشد، دامنه موج چند سانتی‌متر است؟

- ۱) ۲
۲) ۳
۳) ۴
۴) ۶

۴۱) در شکل زیر، دو موج عرضی با تندی‌های مساوی در دو طناب منتشر می‌شوند. در مدت زمانی که ذره M ، دو نوسان انجام می‌دهد. ذره N چند نوسان انجام می‌دهد؟

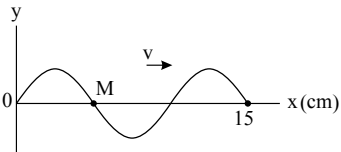
متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۹۹

- ۱
- ۲
- ۳
- ۴

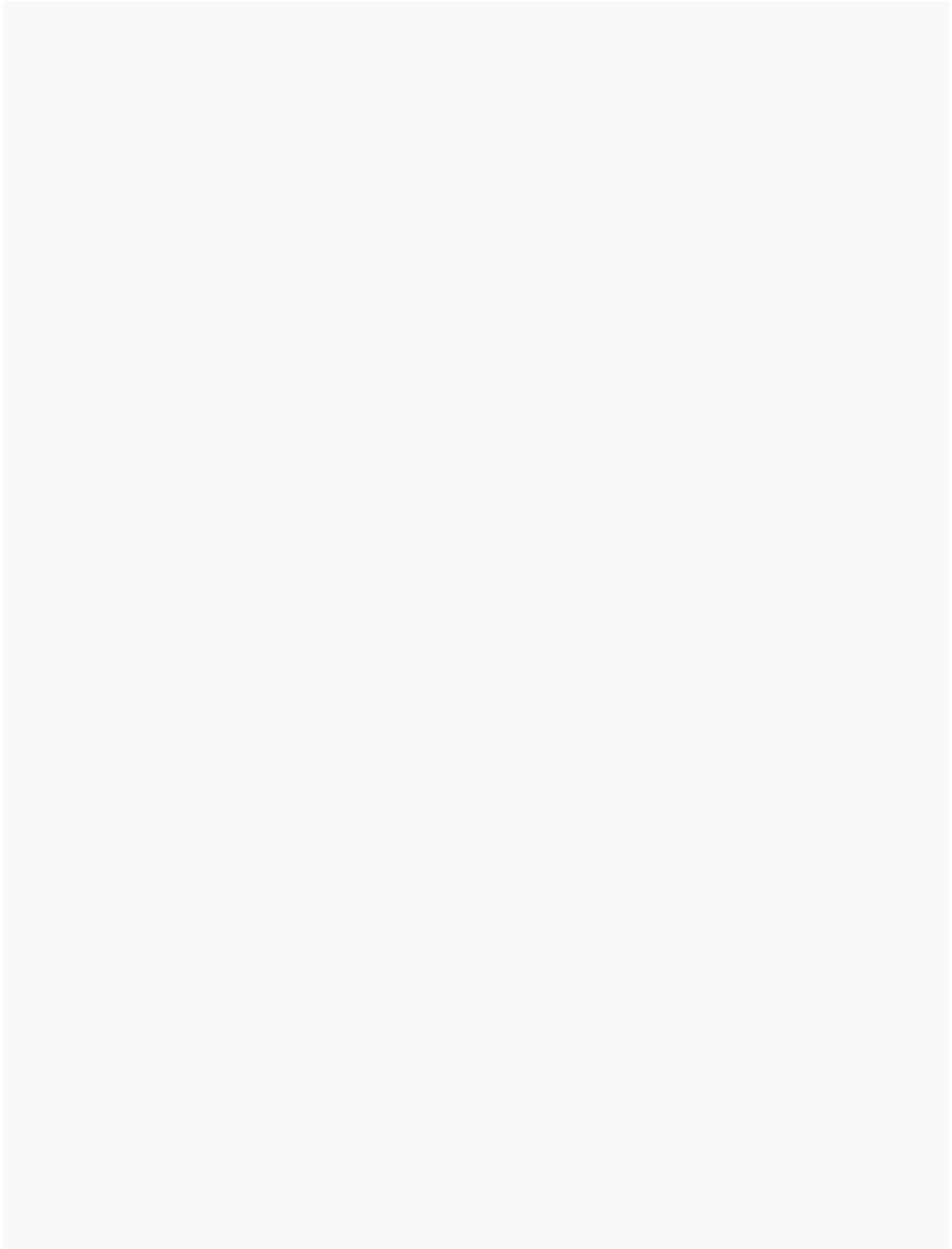
۴۲) شکل زیر، تصویری از یک موج عرضی را در لحظه t_1 در یک ریسمان کشیده شده نشان می‌دهد. اگر سرعت انتشار موج $20 \frac{cm}{s}$ باشد، در بازه

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۹۹

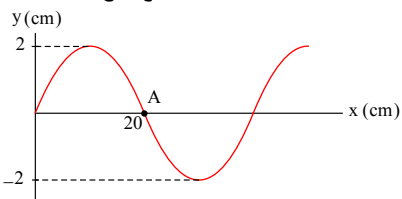
زمانی t_1 تا $t_2 = t_1 + \frac{9}{4} s$ چند بار جهت حرکت ذره M تغییر کرده است؟

- ۷
- ۸
- ۹
- ۱۰

۴۳) شکل مقابل نقش یک موج عرضی را که با سرعت $۱۰ \frac{m}{s}$ در جهت محور x منتشر می‌شود، در لحظه $t = ۰$ نشان می‌دهد. در بازه زمانی

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۸۸

$۰ \leq t \leq \frac{1}{50}$ s مسافت طی شده توسط ذره A چند سانتی متر است؟

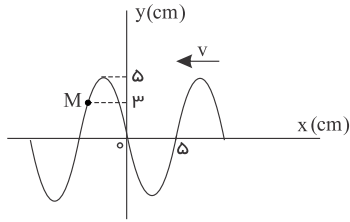
- ۱) ۲
 ۲) صفر
 ۳) ۴
 ۴) ۱۶

۴۴) شکل زیر، تصویری از یک موج عرضی در یک ریسمان کشیده شده را در لحظه t_1 نشان می دهد و موج به سمت چپ حرکت می کند، اگر تندی موج $\frac{20}{s}$ cm باشد، بزرگی سرعت متوسط ذره M در مدت $t_1 + \frac{1}{4}s$ تا t_1 چند سانتی متر بر ثانیه است؟

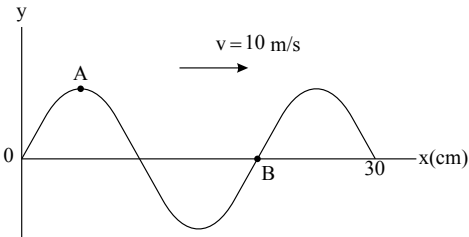
سخت مرجع: خارج از کشور - ۱۴۰۰

- ۱) ۱۲
 ۲) ۲۰
 ۳) ۲۴
 ۴) ۴۰

۴۵) شکل زیر، تصویری از یک موج عرضی در یک ریسمان کشیده شده را در لحظه t_1 نشان می دهد. در لحظه $t_2 = t_1 + \frac{9}{400}s$ کدام مورد، درست است؟

متوسط مرجع: سراسری - ۱۴۰۰

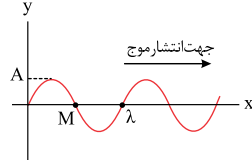

- ۱) تندی ذره B ، صفر است.
 ۲) تندی ذره A ، بیشینه است.
 ۳) حرکت ذره A ، تندشونده است.
 ۴) حرکت ذره B ، تندشونده است.

۴۶) نقش موجی در یک طناب در لحظه $t = 0$ مطابق شکل است. در بازه‌ی زمانی صفر تا $\frac{3T}{4}$ مسافتی که موج در این مدت طی می‌کند و جابه‌جایی

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۸۵

ذره M ، به ترتیب کدام است؟

۲) $-A \cdot \frac{3\lambda}{2}$

۴) $-A \cdot \frac{3\lambda}{4}$

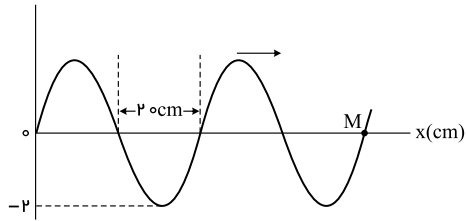
۱) $A \cdot \frac{3\lambda}{2}$

۳) $A \cdot \frac{3\lambda}{4}$

۴۷ شکل زیر، موجی را در لحظه t نشان می‌دهد که با تندی $۲۰ \frac{m}{s}$ در جهت محور x منتشر می‌شود. تندی نقطه M در آن لحظه، چند متر بر ثانیه

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۴۰۱
 $y(\text{cm})$

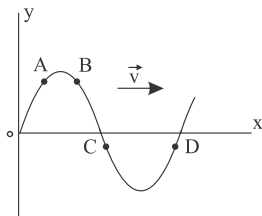

و جهت حرکت آن کدام است؟

- ۱) ۳،۱۴ ، بالا
 ۲) ۳،۱۴ ، پایین
 ۳) ۶،۲۸ ، بالا
 ۴) ۶،۲۸ ، پایین

۴۸ شکل زیر، موج مکانیکی عرضی سینوسی را در یک لحظه نشان می‌دهد. پس از این لحظه، تندی کدام ذره، زودتر صفر می‌شود؟

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۴۰۰

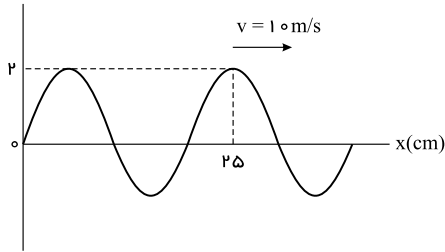

- A) ۱
 B) ۲
 C) ۳
 D) ۴

۴۹) کدام موارد با توجه به شکل زیر که تصویر لحظه‌ای از یک موج عرضی را نشان می‌دهد، درست است؟

متوسط مرجع: سراسری - ۱۴۰۱
y(cm)

الف- مسافتی که موج در هر ثانیه طی می‌کند، برابر 20 cm است.

ب- مسافتی که هر ذره از محیط در مدت 1 s طی می‌کند، 4 cm است.

پ- جابه‌جایی هریک از ذرات محیط در مدت 1 s برابر 4 cm است.

ت- جابه‌جایی هریک از ذرات محیط در مدت 2 s برابر صفر است.

۱) «الف» و «ت»

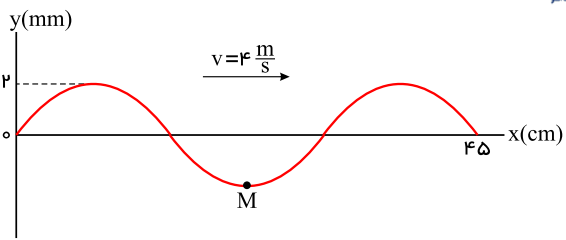
۲) «الف» و «پ»

۳) «ب» و «ت»

۴) «ب» و «پ»

۵۰ شکل زیر، یک موج سینوسی را در لحظه $t = 0$ نشان می‌دهد. تندی

متوسط نقطه M از لحظه $t_1 = 0.8$ تا لحظه $t_2 = 0.05$ چند متر بر ثانیه
سخت‌مرجع: خارج از کشور - ۱۴۰۲ است؟

۰٫۱۰ (۴)

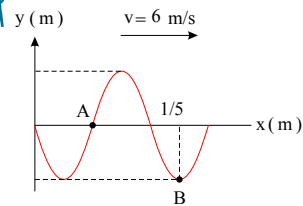
۰٫۰۸ (۳)

۰٫۰۶ (۲)

۰٫۰۵ (۱)

۵۱ شکل زیر، نقش یک موج عرضی را در لحظه t_0 نشان می‌دهد. چه مدت زمانی که طول می‌کشد تا برای اولین بار وضعیت ذره B مشابه وضعیت

ذره A در لحظه t_0 شود؟

۰٫۱۲ (۱)

۰٫۰۶ (۲)

۰٫۱۵ (۳)

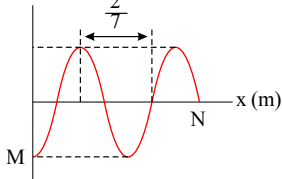
۰٫۲ (۴)

۵۲) شکل زیر نقش موج روندهی حاصل از ارتعاشات یک تار به قطر مقطع ۲ سانتی متر و چگالی $3 \frac{g}{cm^3}$ را در یک لحظه‌ی مشخص نشان می‌دهد.

سخت مرجع: smart- ۱۳۹۶

y (cm)

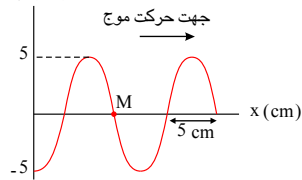
اگر موج فاصله‌ی MN را در مدت $\frac{1}{15}$ ثانیه طی کند، نیروی کشش تار چند نیوتون است؟ ($\pi = 3$)

- ۹۰ ①
۴۵ ②
۱۵ ③
۵ ④

۵۳) شکل زیر، یک تصویر لحظه‌ای از موجی عرضی در یک ریسمان کشیده شده را نشان می‌دهد. اگر تندی موج 20 m/s باشد، $\frac{1}{400}$ s بعد از این

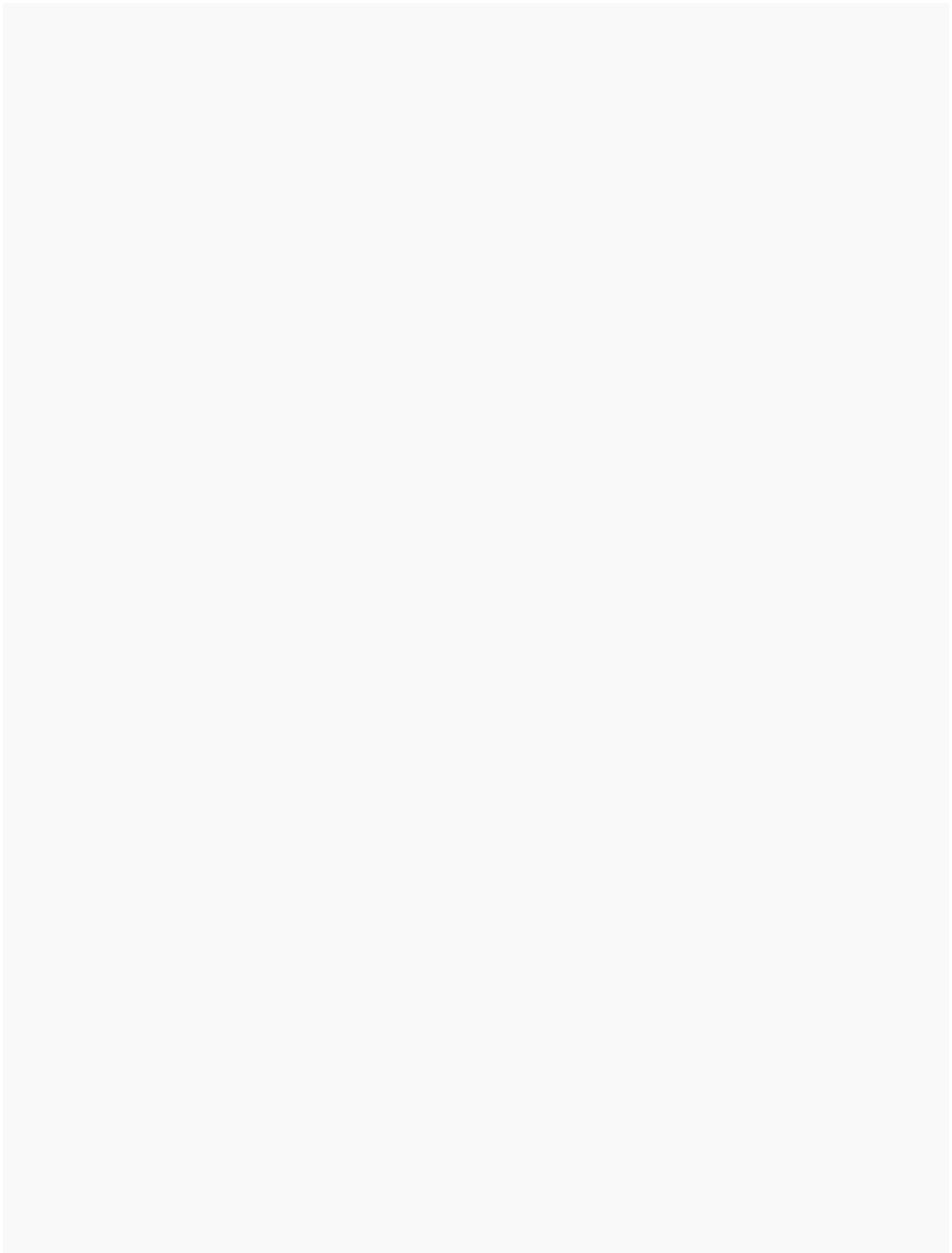
سخت مرجع: smart- ۱۳۹۸

y (cm)

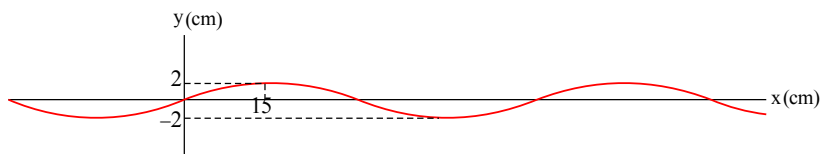
لحظه، سرعت ذره M چند متر بر ثانیه و در کدام جهت است؟

- $-y, 20\pi$ ①
 $+y, 20\pi$ ②
 $+y, 40\pi$ ③
 $-y, 40\pi$ ④

۵۴) شکل زیر نقش یک موج سینوسی عرضی منتشر شده در یک طناب را نشان می‌دهد، اندازه نیروی کشش طناب را چند درصد و چگونه تغییر دهیم تا بیشینه تندی ذرات طناب با تندی انتشار موج برابر شود؟ (دامنه نوسان ذرات ثابت است و $\pi = 3$)

سخت‌مرج: ۱۳۹۸- smart

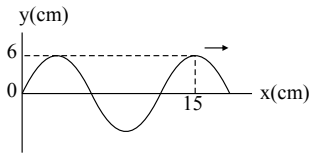

- ۱) ۴ درصد افزایش یابد.
- ۲) ۲۰ درصد افزایش یابد.
- ۳) ۲۰ درصد کاهش یابد.
- ۴) ۹۶ درصد کاهش یابد.

۵۵) شکل داده شده، یک موج سینوسی را در لحظه‌ای از زمان نشان می‌دهد که در جهت محور x در طول ریسمان کشیده شده‌ای حرکت می‌کند. اگر

سخت‌مرجع: smart-1400

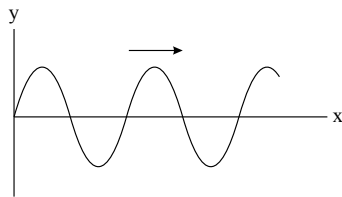
تندی متوسط هریک از ذرات ریسمان، در مدت ۳ ثانیه برابر $\frac{120}{s} \text{ cm}$ باشد، تندی انتشار موج عرضی در این ریسمان چند $(\frac{\text{cm}}{s})$ است؟

۶۰ (۲)

۴۸ (۱)

۱۲۰ (۴)

۲۴ (۳)

۵۶) سیمی با چگالی $12 \frac{g}{\text{cm}^3}$ و سطح مقطع 3 cm^2 را با نیروی 9 N می‌کشیم و سر آزاد آن را با

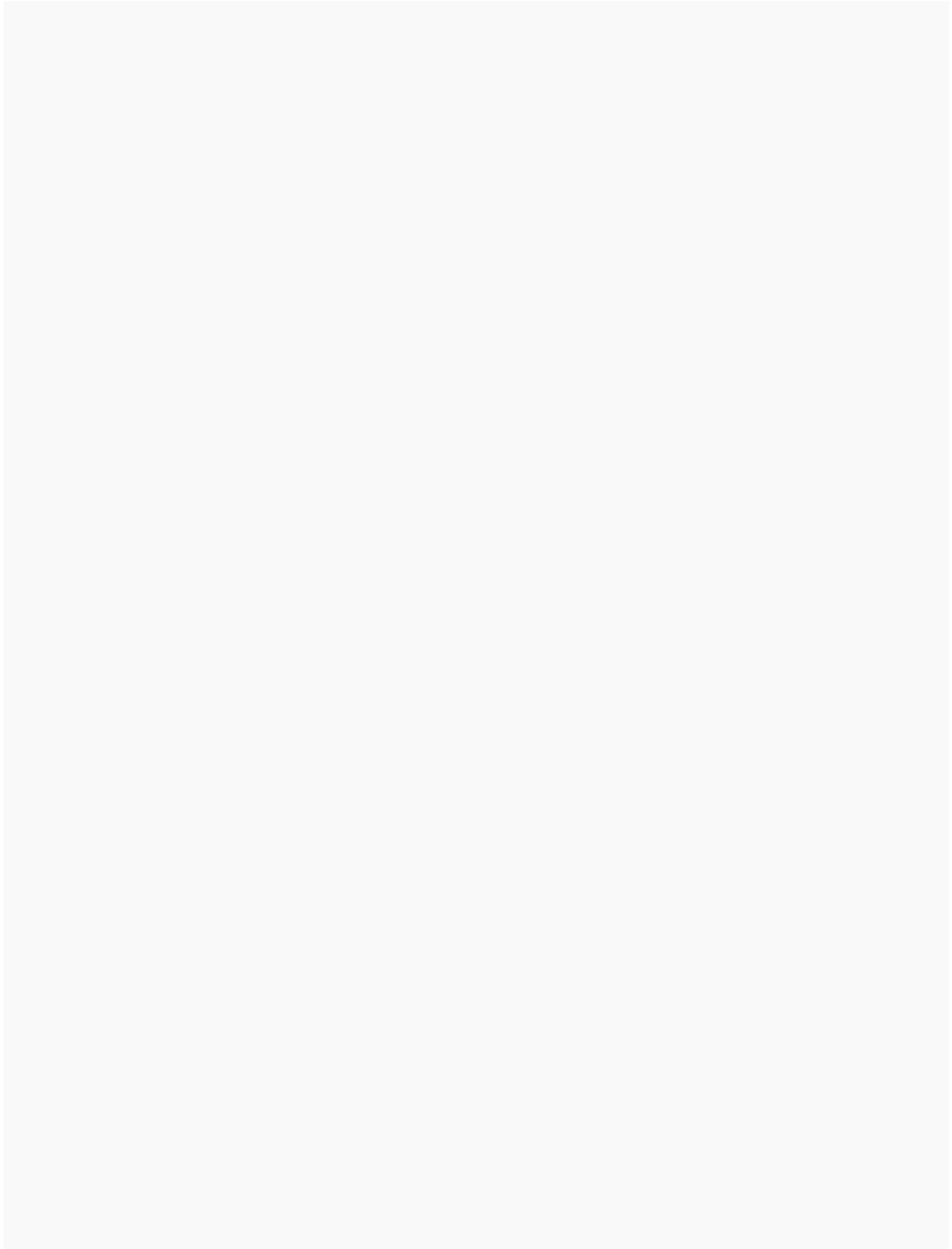
بسامد 4 Hz به نوسان درمی‌آوریم. اگر نمودار جابه‌جایی - مکان نقش موج سینوسی منتشر شده در این سیم در یک لحظه مطابق شکل زیر باشد، به ترتیب از راست به چپ جهت حرکت و نوع حرکت ذره‌ای روی طناب که در مکان $x = 15 \text{ cm}$ قرار دارد، در این لحظه مطابق کدام گزینه است؟ سخت‌مرجع: smart-1400

به طرف بالا، کندشونده (۴)

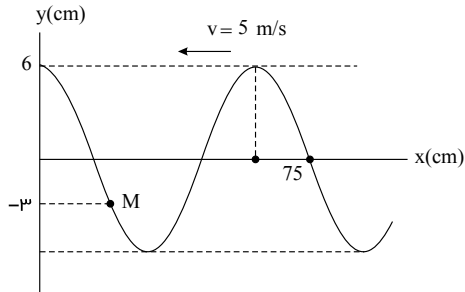
به طرف بالا، تندشونده (۳)

به طرف پائین، تندشونده (۲)

به طرف پائین، کندشونده (۱)

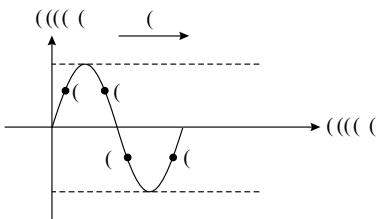

۵۷) شکل مقابل، نقش یک موج عرضی را در لحظه $t = 0$ نشان می‌دهد. در بازه زمانی صفر تا ۰.۶ s، حرکت ذره M چگونه است؟
سخت‌مرجع: ۱۴۰۰- smart

- ۱) کندشونده - تندشونده
- ۲) تندشونده - کندشونده
- ۳) کندشونده - تندشونده - کندشونده
- ۴) تندشونده - کندشونده - تندشونده

سخت‌مرجع: ۱۴۰۰- smart

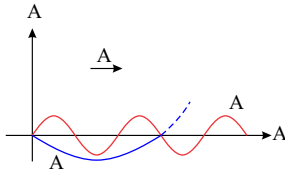
۵۸) کدام جمله در مورد نمودار نقش موج مقابل درست است؟

- ۱) نیروی وارد بر ذره A در جهت محور y است.
- ۲) شتاب و سرعت ذره B با یکدیگر هم‌جهت‌اند.
- ۳) حرکت ذره C تند شونده است.
- ۴) ذره D در جهت محور y حرکت می‌کند.

۵۹) شکل زیر، نمودار جابجایی بر حسب مکان دو موج را در یک لحظه معینی نشان می‌دهد که در یک محیط در حال انتشار هستند. تعداد نوسان‌های کامل چشمه B در مدت t ثانیه چند درصد از نوسان‌های کامل چشمه A بیشتر یا کمتر است؟

سخت مرجع: ۱۴۰۰- smart

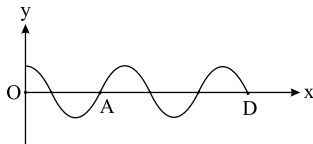

- ۱) تقریباً ۳۳٪ کمتر است.
- ۲) تقریباً ۶۷٪ کمتر است.
- ۳) تقریباً ۳۳٪ بیشتر است.
- ۴) تقریباً ۶۷٪ بیشتر است.

۶۰) شکل زیر نقش موج رونده حاصل از ارتعاشات یک تار به قطر مقطع 4mm را در یک لحظه مشخص نشان می‌دهد. این موج فاصله AD را در مدت ۳ ثانیه طی می‌کند. در صورت تغییر طناب و استفاده از طنابی با همان جنس و تحت همان نیروی کششی ولی قطر 12mm ، موج حاصل فاصله OA

سخت مرجع: ۱۴۰۰- smart

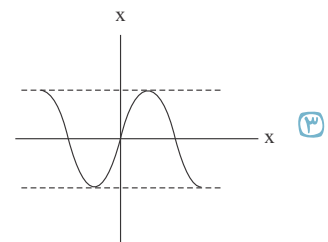
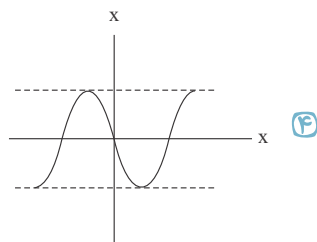
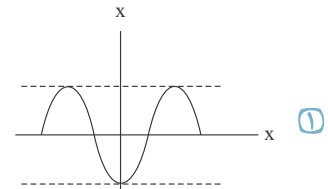
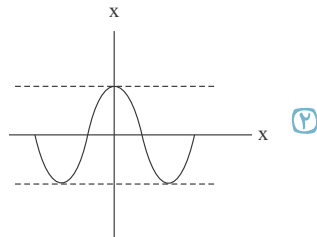
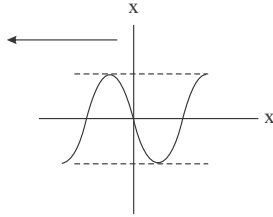
را چند ثانیه بیشتر یا کمتر از موج اول طی می‌کند؟ (بسامد منبع را $\frac{1}{3}$ برابر کرده‌ایم).

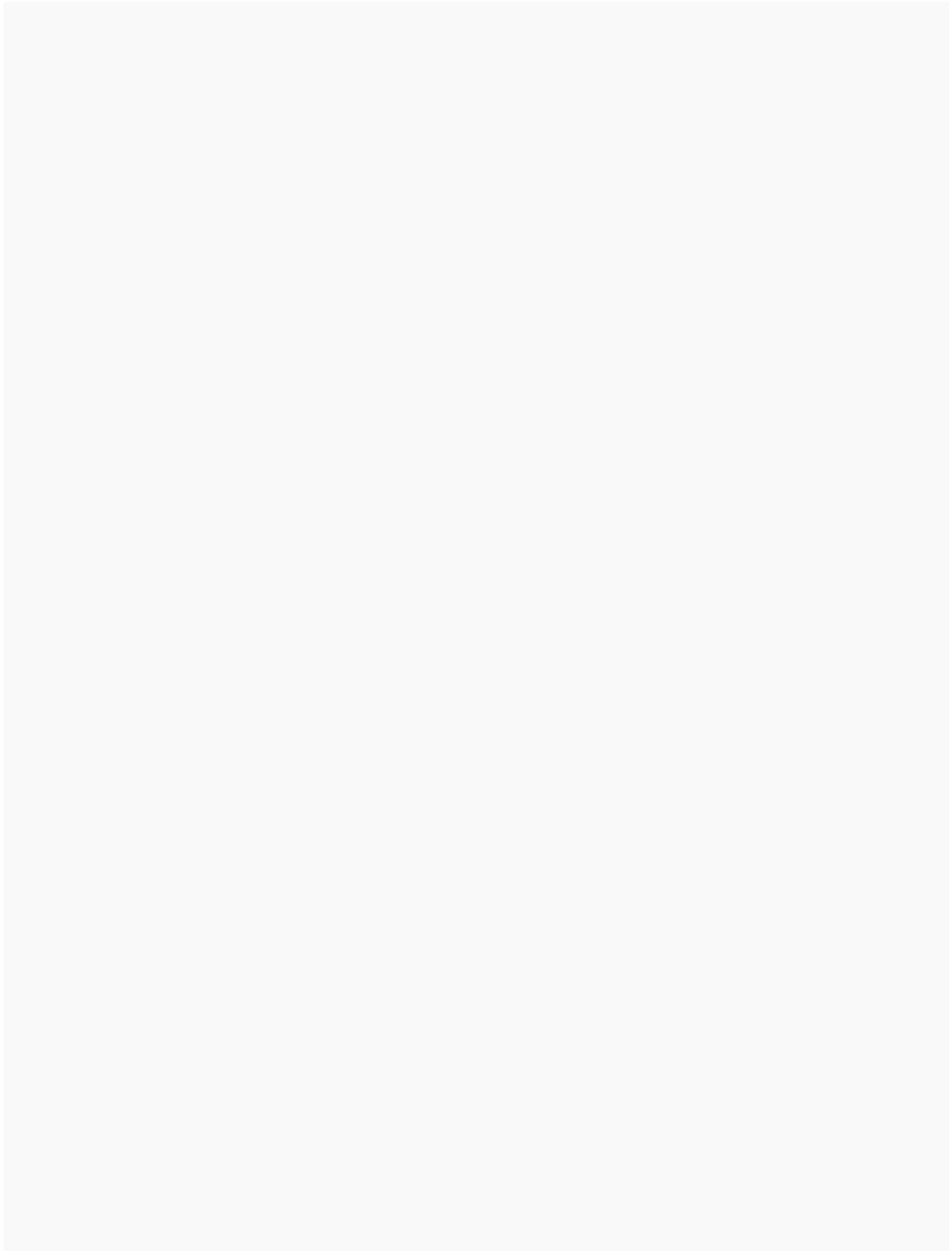

- ۱) ۳ ثانیه کمتر
- ۲) ۳ ثانیه بیشتر
- ۳) ۱ ثانیه بیشتر
- ۴) ۱ ثانیه کمتر

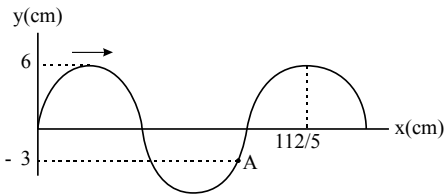
۶۱) شکل زیر تصویری از موج عرضی منتشر شده در یک ریسمان کشیده شده را در یک لحظه مشخص نشان می‌دهد. اگر بسامد موج 50 Hz باشد، پس از گذشت مدت زمان $\frac{1}{200}$ ثانیه از این لحظه مشخص، تصویر همین بخش از ریسمان مطابق کدام گزینه خواهد بود؟

۶۲) مطابق شکل زیر، موجی با تندی s ، $۱۵m$ روی طنابی در حال حرکت است. در مدتی که موج به اندازه $۲,۷m$ حرکت می کند. تندی متوسط ذره

متوسط مرجع: ۱۳۹۹-smart

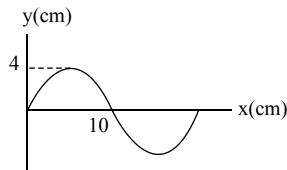

A چند s، cm خواهد بود؟

- ۱) ۲۰۰
 ۲) ۳۰۰
 ۳) ۴۰۰
 ۴) ۵۰۰

۶۳) شکل زیر یک موج سینوسی در طول ریسمان کشیده شده ای را نشان می دهد. اگر نیروی کشش ریسمان ۱۶ نیوتون و چگالی خطی آن $۴۰ \frac{g}{m}$ باشد، هر یک از ذرات ریسمان در مدت ۵ میلی ثانیه چند سانتی متر مسافت طی می کنند؟

متوسط مرجع: ۱۳۹۹-smart

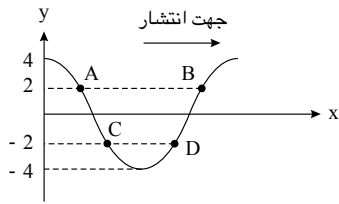

- ۱) ۴
 ۲) ۸
 ۳) ۱۲
 ۴) ۱۶

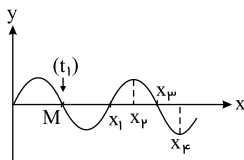

۶۴) نمودار جابه‌جایی، مکان موجی عرضی مطابق شکل زیر است. کدام گزینه در مورد نقاط A, B, C, D نادرست است؟ متوسط مرجع: smart-1400

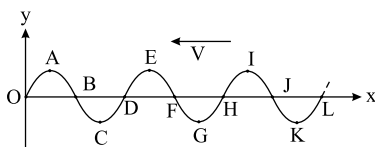
- ۱) هر چهار نقطه دامنه و بسامد یکسانی دارند.
- ۲) سرعت نوسان این نقاط یکسان نیست.
- ۳) در هر لحظه فاصله این نقاط از مرکز نوسان یکسان نیست.
- ۴) در لحظه نشان داده شده، هر چهار نقطه دارای حرکتی کندشونده هستند.

۶۵) شکل زیر مربوط به انتشار موجی با بسامد 40 Hz در یک طناب است که در لحظه t_1 نشان داده شده است. در $\frac{3}{160}$ ثانیه بعد موج به کدام نقطه از طناب می‌رسد؟ (موج در t_1 به نقطه M رسیده است). متوسط مرجع: smart-1400

- ۱) x_1
- ۲) x_3
- ۳) x_4
- ۴) x_2

۶۶) شکل زیر، یک موج عرضی سینوسی را در یک لحظه مشخص نشان می‌دهد. در این لحظه تعداد ذراتی که تندشونده رو به پایین حرکت می‌کنند چند برابر تعداد ذراتی است که کندشونده رو به بالا حرکت می‌کنند؟ متوسط مرجع: smart-1400

- ۱) $\frac{4}{3}$
- ۲) $\frac{4}{3}$
- ۳) $\frac{5}{4}$
- ۴) $\frac{5}{4}$

- ۱) $\frac{3}{4}$
- ۲) $\frac{4}{3}$
- ۳) $\frac{4}{5}$
- ۴) $\frac{5}{4}$

۶۷) در سیمی به طول L که تحت کشش است، موجی با بسامد f ایجاد می‌کنیم. اگر بدون تغییر جرم سیم، بسامد موج و دامنه‌ی موج، نیروی کشش و طول سیم دو برابر شوند، توان متوسط انتقال انرژی موج چند برابر می‌شود؟

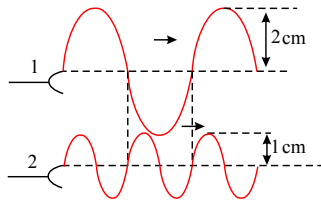
۴ (۴)

 $\frac{1}{2}$ (۳)

۲ (۲)

۱۶ (۱)

۶۸) در شکل مقابل، مقدار متوسط توان انتقال انرژی از هر نقطه‌ی طناب در مدت زمان یک دوره، در طناب اول چند برابر طناب دوم است؟ (فرض کنید طناب‌ها یکسان و سرعت انتشار امواج عرضی در آن‌ها برابر است).

متوسط مرجع: smart-۱۳۹۴

۴ (۲)

۲ (۱)

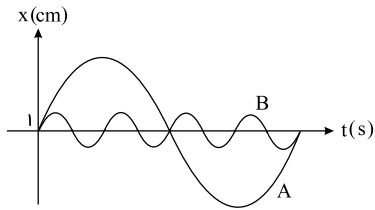
 $\frac{1}{4}$ (۴)

۱ (۳)

۶۹) نمودار مکان - زمان مربوط به نوسانات دو منبع موج A و B مطابق شکل است. دامنه نوسان منبع A چند سانتی متر باشد تا متوسط توان انتقال انرژی هر دو موج در یک محیط یکسان شود؟

متوسط مرجع: smart- ۱۴۰۰

- ۱) $\frac{5}{2}$
 ۲) ۲
 ۳) ۳
 ۴) ۴

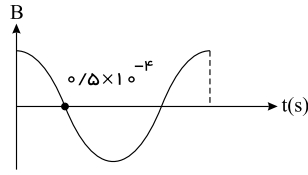
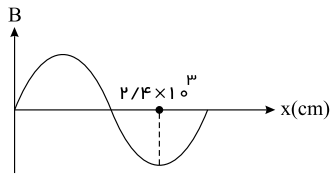
۷۰) در یک عمل جراحی چشم از پرتو لیزر که طول موج آن در هوا $0,6 \mu m$ و بسامد آن f است، استفاده می شود. اگر طول موج این پرتو در زجاجیه چشم $\lambda' = 0,45 \mu m$ و سرعت انتشار نور در هوا $3 \times 10^8 m/s$ باشد، بسامد و سرعت انتشار این پرتو در زجاجیه، در SI به ترتیب کدام اند؟

متوسط مرجع: خارج از کشور- ۱۳۹۸

- ۱) 3×10^8 و 5×10^{14}
 ۲) $2,25 \times 10^8$ و 5×10^{14}
 ۳) 3×10^8 و $3,75 \times 10^{14}$
 ۴) $2,25 \times 10^8$ و $3,75 \times 10^{14}$

۷۱) نمودار مربوط به میدان مغناطیسی یک موج الکترومغناطیسی در داخل محیطی شفاف به صورت زیر داده شده است. مقدار تندی موج در این محیط

سخت مرجع: ۱۴۰۰- smart

چقدر است؟

- ۱ $2 \times 10^4 \frac{m}{s}$
 ۲ $4 \times 10^4 \frac{m}{s}$
 ۳ $8 \times 10^4 \frac{m}{s}$
 ۴ $16 \times 10^4 \frac{m}{s}$

۷۲) یک موج الکترومغناطیسی در حال انتشار در خلاف جهت محور y است. اگر در لحظه $t = 0$ در نقطه‌ای از فضا جهت میدان مغناطیسی در جهت

مثبت محور x و مقدار آن نصف مقدار بیشینه و اندازه آن در حال کاهش باشد، در لحظه $t = \frac{T}{4}$ میدان الکتریکی در همان نقطه در جهت ..... و

متوسط مرجع: ۱۳۹۸- smart

اندازه آن در حال ..... است. (T دوره نوسان موج است).

- ۱ مثبت محور z - کاهش
 ۲ منفی محور z - افزایش
 ۳ مثبت محور z - افزایش
 ۴ منفی محور z - کاهش

۷۳) سه ناظر A, B, C در فاصله‌های $r, 2r, 4r$ از یک چشمه صوت نقطه‌ای قرار دارند. تراز شدت صوتی که ناظرهای A و B در معرض آن قرار دارند، β و $\frac{5}{6}\beta$ است. تراز شدت صوتی که ناظر C در معرض آن قرار دارد، چند دسی‌بل است؟ ($\log 2 = 0.3$) و از جذب انرژی صوت توسط محیط صرف‌نظر شود.

سخت‌مرجع: خارج از کشور - ۱۴۰۰

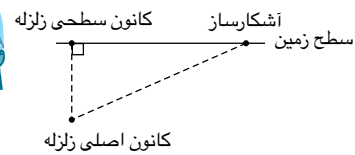
۴۸ (۴)

۳۶ (۳)

۳۰ (۲)

۲۴ (۱)

۷۴) به هنگام رخ دادن زلزله ۲ نوع موج سطحی و درونی از کانون سطحی و کانون اصلی زلزله منتشر می‌شود. امواج درونی و سطحی هر کدام خود از دو نوع طولی و عرضی تشکیل شده‌اند. امواج سطحی روی سطح زمین و امواج درونی در درون زمین انتشار می‌یابند. اگر اختلاف زمانی رسیدن اولین موج طولی و عرضی درونی به یک آشکارساز ۵٫۰ دقیقه و اختلاف زمانی رسیدن اولین موج طولی و عرضی سطحی به همان آشکارساز ۱۸s باشد، کانون اصلی زلزله در چند کیلومتری سطح زمین قرار دارد؟ (سرعت امواج طولی = 8 km/s و سرعت امواج عرضی = 4 km/s) متوسط‌مرجع: ۱۳۹۸ - smart

۳۸۴ (۱)

۹۶ (۲)

۱۹۲ (۳)

۲۴۰ (۴)

۷۵) چشمه موجی در یک محیط که تندی انتشار موج در آن $8 \frac{m}{s}$ است، نوسان‌هایی طولی ایجاد می‌کند. اگر در این موج، فاصله بین یک تراکم و یک انبساط متوالی برابر 20 cm و دامنه نوسان‌های آن 5 cm باشد، هر نقطه از محیط انتشار موج در مدت $\frac{1}{40}$ ثانیه چه مسافتی را بر حسب سانتی‌متر طی می‌کند؟

متوسط مرجع: ۱۳۹۹- smart

۲۰ (۴)

۱۵ (۳)

۱۰ (۲)

۵ (۱)

۷۶) نخستین امواج P و S حاصل از یک زمین‌لرزه به ترتیب 120 ثانیه و 180 ثانیه پس از وقوع آن توسط لرزه‌نگار ثبت می‌شود. اگر اختلاف تندی این دو موج $2,5 \frac{km}{s}$ باشد، تندی امواج طولی حاصل از این زمین‌لرزه چند $\frac{km}{s}$ است؟

متوسط مرجع: ۱۳۹۹- smart

۴ (۴)

 $\frac{10}{3}$ (۳)

۷,۵ (۲)

۵ (۱)

۷۷) در یک زمین‌لرزه امواج اولیه P و امواج ثانویه S با تندی‌های $8 \frac{km}{s}$ و $4 \frac{km}{s}$ با اختلاف زمانی ۲ دقیقه به یک دستگاه لرزه‌نگار روی سطح زمین می‌رسند. اگر این موج‌ها روی خط راست حرکت کنند، در چه فاصله‌ای از دستگاه لرزه‌نگار بر حسب کیلومتر زلزله رخ داده است؟

متوسط مرجع: ۱۴۰۰- smart

۹۶۰ (۴)

۱۴۴۰ (۳)

۲۴۰ (۲)

۴۸۰ (۱)

۷۸) شخصی با چکش به انتهای میله‌ای باریک ضربه می‌زند و صدای ناشی از این ضربه در هوا و میله، در انتهای میله با اختلاف زمانی $0,28$ s به گوش می‌رسد. اگر تندی صوت در این میله ۹ برابر تندی صوت در هوا باشد، طول میله برابر با چند متر است؟ (سرعت صوت در هوا، 330 متر بر ثانیه می‌باشد)

۹ (۴)

۱۸ (۳)

۳۶ (۲)

۷۲ (۱)

۷۹) توان چشمه صوتی 48 وات است. در فاصله چند متری این چشمه، تراز شدت صوت 80 دسی‌بل است؟ (از جذب انرژی توسط محیط صرف نظر می‌شود، $\pi = 3$ و $I_0 = 10^{-12} \frac{W}{m^2}$)

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۳۹۹

۲۰۰ (۲)

۱۰۰ (۱)

۸۰۰ (۴)

۶۰۰ (۳)

۸۰) شدت صوتی $10^5 \times \sqrt{10}$ برابر شدت صوت مرجع است. تراز شدت این صوت چند دسی‌بل است؟ ($\log 2 = 0,3$)

متوسط مرجع: سراسری - ۱۴۰۲

۱۰۳ (۴)

۵۸ (۳)

۱۰,۳ (۲)

۵,۸ (۱)

۸۱) در یک مکان، اختلاف تراز شدت دو صوت A و B برابر 10 دسی‌بل است. اگر شدت صوت A ، بیشتر از شدت صوت B و برابر $0,04 \frac{W}{m^2}$ باشد، اختلاف شدت این دو صوت چند میلی وات بر مترمربع است؟

متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۴۰۱

۳۶۰ (۴)

۳۶ (۳)

۴ (۲)

۰,۴ (۱)

۸۲) در یک فضای باز، تراز شدت صوت در فاصله ۵ متری چشمه صوت برابر ۶۰ دسی بل است. توان چشمه صوت، چند میلی وات است؟
 متوسط مرجع: سراسری - ۱۴۰۱

$$(I_0 = 10^{-12} \frac{W}{m^2}, \pi = 3)$$

۱) ۰٫۳   ۲) ۶   ۳) ۷٫۵   ۴) ۳۰

۸۳) در مکانی که تراز شدت صوت ۹۶ دسی بل است، در مدت یک دقیقه به هر میلی متر مربع از سطحی که در این مکان عمود بر مسیر انتشار صوت قرار دارد، چند میکروژول انرژی صوتی می رسد؟ ($\log 2 = 0.3$)
 متوسط مرجع: خارج از کشور - ۱۴۰۰

$$(I_0 = 10^{-12} \frac{W}{m^2}, \log 2 = 0.3)$$

۱) ۰٫۲۴   ۲) ۰٫۴۸   ۳) ۲۴۰   ۴) ۴۸۰

۸۴) اگر تراز شدت صوت A ، ۱۱٫۵ دسی بل بیشتر از تراز شدت صوت B باشد، در آن مکان، شدت صوت A چند برابر شدت صوت B است؟
 سخت مرجع: خارج از کشور - ۱۴۰۲

$$(\log 2 = 0.3)$$

۱) $\sqrt{23}$ ۲) $10\sqrt{23}$ ۳) $10\sqrt{2}$ ۴) $10\sqrt{3}$

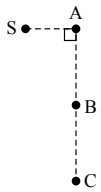
۸۵) اگر فاصله از چشمه صوت نصف شود و هم زمان توان چشمه صوت دو برابر شود، تراز شدت صوت چگونه تغییر می کند؟ ($\log 2 = 0.3$)

متوسط مرجع: سراسری - ۱۴۰۲

- ۱) برابر می شود.   ۲) ۹ برابر می شود.   ۳) ۴ دسی بل افزایش می یابد.   ۴) ۹ دسی بل افزایش می یابد.

۸۶) در شکل زیر یک چشمه صوتی در نقطه S قرار دارد. اختلاف تراز شدت صوت در نقاط B و C چند برابر اختلاف تراز شدت صوت در نقاط A و B است؟ ($\log 2 = 0.3$, $SA = AB = BC$) و اتلاف انرژی نداریم.

سخت مرجع: ۱۳۹۸ - smart

۱) $\frac{4}{3}$

۲) $\frac{7}{3}$

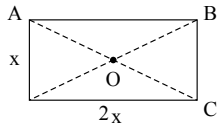
۳) ۱

۴) $\frac{3}{4}$

- ۸۷) شنونده‌ای در فاصله d متر از یک چشمه صوت ایستاده است. اگر شنونده فاصله خود از چشمه را 90% کاهش دهد و فرکانس چشمه صوت 75% کاهش یابد، تراز شدت صوت دریافتی توسط شنونده چند دسی‌بل و چگونه تغییر می‌کند؟ ($\log 2 = 0,3$)
- سخت‌مرج: smart-1400
- ۱) افزایش - $32dB$ ۲) افزایش - $8dB$ ۳) کاهش - $32dB$ ۴) کاهش - $8dB$

- ۸۸) در شکل زیر یک چشمه صوتی در رأس A مستطیل قرار دارد. اختلاف تراز شدت صوت در نقاط B و C چند برابر اختلاف تراز شدت صوت در نقاط O و C است؟ ($\log 2 = 0,3$)
- سخت‌مرج: smart-1400

۳ (۲)

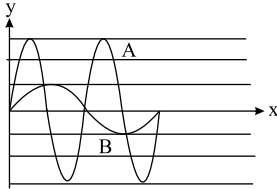
۱/۳ (۱)

۶ (۴)

۱/۶ (۳)

۸۹ دو منبع صوتی A و B به فاصله ۲۱ متری از هم قرار دارند. دو صوتی که از این دو منبع در یک محل به گوش شنونده‌ای می‌رسد مطابق شکل است. شنونده در چه فاصله‌ای از منبع A باشد تا شدت صوت رسیده به گوش او از دو منبع موج با هم برابر باشد؟ (شنونده بین این دو منبع ایستاده و منبع A و B و شخص در یک امتداد هستند، اتلاف انرژی ناچیز است).

- ۱) ۱ متری
 ۲) ۲۰ متری
 ۳) ۳ متری
 ۴) ۱۸ متری

۹۰ اگر شدت صوتی که به گوش ما می‌رسد ۱۰۰ برابر شود، تراز شدت صوتی که می‌شنویم ۲۵ درصد افزایش می‌یابد. تراز شدت صوت اولیه چند دسی‌بل است؟

متوسط مرجع: ۱۳۹۸-smart

- ۱) ۸۰   ۲) ۱۰۰   ۳) ۲۰۰   ۴) ۵۰

۹۱) در نقطه‌ای به فاصله ۲۰ متر از یک چشمه صوتی نقطه‌ای، تراز شدت صوت ۴۰ دسی بل است. اگر توان چشمه صوتی را ۱۶ برابر کنیم، در چه فاصله‌ای از چشمه صوت بر حسب متر، تراز شدت صوت ۲۰ دسی بل خواهد بود؟ (از جذب انرژی توسط محیط صرف نظر می‌شود).

متوسط مرجع: ۱۳۹۸- smart

۸۰۰ (۴)

۴۰۰ (۳)

۸۰ (۲)

۴۰ (۱)

۹۲) تراز شدت صوت در محل یک صفحه به مساحت $۰٫۵m^2$ که عمود بر راستای انتشار موج است، برابر با $۱۷dB$ است. انرژی صوت عبوری از صفحه در مدت ۴ ثانیه چند میلی ژول است؟ ($\log ۷ = ۰٫۸۵$, $I_0 = 10^{-12} W/m^2$)

متوسط مرجع: ۱۳۹۸- smart

$۹٫۸ \times 10^{-8}$ (۴)

$۱٫۴ \times 10^{-8}$ (۳)

$۹٫۸ \times 10^{-11}$ (۲)

$۱٫۴ \times 10^{-11}$ (۱)

۹۳) اگر تراز شدت صوت $۴۴dB$ باشد، شدت این صوت چند میکرووات بر متر مربع است؟ ($\log ۲ = ۰٫۳$, $I_0 = 10^{-12} \frac{W}{m^2}$)

متوسط مرجع: ۱۳۹۸- smart

۱۶×10^{-2} (۴)

۱۶×10^{-10} (۳)

$۲٫۵ \times 10^{-2}$ (۲)

$۲٫۵ \times 10^{-10}$ (۱)

۹۴) اگر تراز شدت صوتی $47dB$ باشد، شدت این صوت چند وات بر متر مربع است؟ $\log 5 = 0.7$ و $I_0 = 10^{-12} \frac{W}{m^2}$

متوسط مرجع: smart- ۱۳۹۹

- ۱) 5×10^{-8} ۲) 10^{-8} ۳) 7×10^{-8} ۴) 1.5×10^{-8}

۹۵) اگر تراز شدت صوتی در فاصله ۵ متری از یک منبع صوت ۱۲ دسی بل باشد، آهنگ متوسط انتقال انرژی از سطحی به مساحت $2.7cm^2$ که

عمود بر راستای انتشار موج و در فاصله ۳ متری از منبع صوت قرار دارد چند وات است؟ $(I = 10^{-12} \frac{W}{m^2}, \log 2 = 0.3, \log 2 = 0.3)$ و اتلاف انرژی ناچیز

فرض شود.)
متوسط مرجع: smart- ۱۳۹۹

- ۱) 1.6×10^{-11} ۲) 7.2×10^{-15} ۳) 1.2×10^{-14} ۴) 3.6×10^{-14}

۹۶) اگر توان صوتی گذرنده از سطح یک میکروفون $510 \mu W$ و مساحت میکروفون $34cm^2$ باشد، تراز شدت صوت در محلی خیلی نزدیک به

میکروفون چند دسی بل است؟
متوسط مرجع: smart- ۱۴۰۰

$(I_0 = 10^{-12} \frac{W}{m^2}, \log 3 = 0.5, \log 5 = 0.7)$

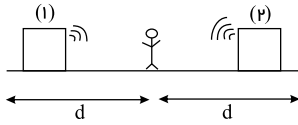
- ۱) ۹۲   ۲) ۱۰۲   ۳) ۱۱۲   ۴) ۱۲۲

۹۷) مطابق شکل شخصی در وسط فاصله دو بلندگو قرار گرفته و اختلاف تراز شدت صوتی که از دو چشمه دریافت می کند. $9dB$ است. توان

متوسط مرجع: 14000 smart-

بلندگویی که صدای بلندتر ایجاد می کند، چند برابر بلندگوی دیگر است؟ $(\log 2 = 0.3)$

۸ (۲)

۴ (۱)

۳۲ (۴)

۱۶ (۳)

۹۸) با فرض آن که تندی شدت انتشار موج صوتی در هوا $0.34 \frac{km}{s}$ باشد، گوش انسان قادر به شنیدن کدام یک از طول موج های زیر نیست؟

متوسط مرجع: 1399 smart-

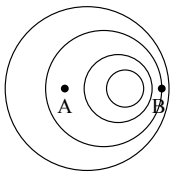
۱۰ cm (۴)

۲۰ cm (۳)

۱۶ cm (۲)

۱ cm (۱)

۹۹) در شکل زیر جبهه های موج کروی منتشر شده از یک چشمه صوت نشان داده شده است. چه تعداد از جملات زیر صحیح است؟ الف) چشمه

متوسط مرجع: 14000 smart-

صوت ساکن است یا با سرعت ثابت در حرکت است.

ب) چشمه صوت در حال حرکت به سمت چپ است.

پ) سرعت حرکت چشمه صوت کمتر از سرعت صوت در هوا است.

ت) تندی صوت و طول موج صوت دریافتی در نقطه A از تندی و طول موج دریافتی در نقطه B بیشتر است.

۴ (۴)

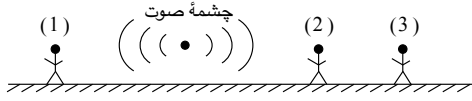
۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

۱۰۰ در شکل زیر هر سه شخص با سرعت یکسان و به سمت راست در حرکت اند و چشمه صوت ساکن است. کدام گزینه درباره بسامد و طول موج دریافتی اشخاص صحیح است؟

متوسط مرجع: smart-۱۴۰۰

$f_2 = f_3 < f_1$ ۴

$\lambda_2 = \lambda_3 > \lambda_1$ ۳

$f_3 < f_2 < f_1$ ۲

$\lambda_3 > \lambda_2 > \lambda_1$ ۱

پاسخنامه تشریحی

دقت کنید مسافتی که یک ذره از طناب می پیماید با مسافتی که موج در طول طناب طی می کند متفاوت است. مسافتی که یک ذره از طناب در مدت یک نوسان کامل می پیماید برابر $4A$ است. یعنی: (۱ ۲ ۳ ۴ ۱)

$$4A = 4 \times 2 \text{ cm} = 8 \text{ cm}$$

$$n = \frac{t}{T} \Rightarrow \frac{16}{\lambda} = \frac{0.2}{T} \Rightarrow T = 0.1 \text{ s}$$

$$\lambda = vT \Rightarrow 1.5 = v \times 0.1 \Rightarrow v = 15 \text{ m/s}$$

$$\Delta x = v \Delta t \Rightarrow \Delta x = 15 \frac{\text{m}}{\text{s}} \times 0.2 \text{ s} = 3 \text{ m}$$

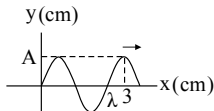
با توجه به شکل، دامنه نوسان ذرات طناب برابر با 4 cm است. پس مسافت 24 cm برابر است با: (۱ ۲ ۳ ۴ ۲)

$$\frac{24}{4} = 6 \Rightarrow 24 = 6A$$

می دانیم که یک ذره در مدت T (یک دوره) مسافت $4A$ را طی می کند پس مسافت $6A$ را در مدت $T + \frac{T}{2} = \frac{3T}{2}$ طی می کند. بنابراین:

$$\frac{3T}{2} = 0.75 \Rightarrow T = 0.5 \text{ s}$$

از طرفی با توجه به شکل، طول موج برابر است با:

$$\lambda + \frac{\lambda}{3} = 3 \text{ cm} \Rightarrow \lambda = 2.25 \text{ cm}$$

در نهایت از رابطه $v = \frac{\lambda}{T}$ می توانیم سرعت انتشار موج را محاسبه کنیم:

$$v = \frac{2.25}{0.5} = 4.5 \frac{\text{cm}}{\text{s}}$$

(می دانیم منظور از فاصله دو جبهه متوالی موج همان طول موج λ است.) همچنین (بر طبق رابطه $\lambda = \frac{v}{f}$ می توان نوشت $\lambda \propto v$) بنابراین می توان نوشت: (۱ ۲ ۳ ۴ ۳)

$$\frac{v_A}{v_B} = \frac{\lambda_A}{\lambda_B}, \quad \frac{v_B}{v_C} = \frac{\lambda_B}{\lambda_C} \Rightarrow \frac{v_A}{v_C} = \frac{\lambda_A}{\lambda_B} \times \frac{\lambda_B}{\lambda_C}$$

حال برای محاسبه مقایسه های درصدی کفایت که مقدار اولیه را 100 فرض کنیم:

$$B \text{ به } A: \lambda_A = 100 \rightarrow \lambda_B = 70$$

$$C \text{ به } B: \lambda_B = 100 \rightarrow \lambda_C = 140$$

بنابراین:

$$\frac{v_A}{v_C} = \frac{100}{70} \times \frac{100}{140} = \frac{50}{49}$$

هر ذره از طناب، همانند یک نوسانگر رفتار کرده و در مدت T ثانیه $4A$ را طی می کند و می دانیم طول پاره خط نوسان برابر $2A$ می باشد. (۱ ۲ ۳ ۴ ۴)

$$\frac{T}{1(s)} \left| \begin{array}{l} 4A \\ 2A \end{array} \right. \Rightarrow T = 2(s)$$

حرکت قله موج در یک محیط یک حرکت یکنواخت است. یعنی:

$$\Delta x = v \cdot t, \quad v = \frac{\lambda}{T}$$

$$18 = \frac{\lambda}{2} \times t \rightarrow t = 9(s)$$

می‌دانیم که تندی انتشار موج عرضی در یک تار با جذر نیروی کشش تار متناسب است. یعنی:

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} \Rightarrow \frac{v'}{v} = \sqrt{\frac{F'}{F}} \Rightarrow \frac{110}{100} = \sqrt{\frac{F'}{F}} \Rightarrow \frac{F'}{F} = 1,21$$

$$\Rightarrow \Delta F = F' - F = 1,21F - F = 0,21F = 21\%F$$

1 2 3 4 5 6

$$L = 1m, \quad m = 8 \times 10^{-2} kg, \quad F = 320N$$

$$v = \sqrt{\frac{F \cdot L}{m}} = \sqrt{\frac{320 \times 1}{8 \times 10^{-2}}} = 200 m/s \rightarrow \Delta t = \frac{\Delta x}{v} = \frac{L}{v} = \frac{1m}{200 m/s} = \frac{1}{200} s$$

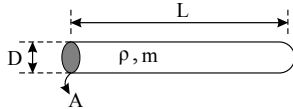
$$\rightarrow \Delta t = 0,005s$$

1 2 3 4 7

$$\rho = 10 \frac{g}{cm^3} = 10000 \frac{kg}{m^3} \quad \text{و} \quad f = 600 Hz \quad \text{و} \quad \lambda = 20 cm = 0,2m$$

$$\lambda = \frac{v}{f} \Rightarrow v = \lambda f = \frac{2}{10} \times 600 = 120 \frac{m}{s} \quad \text{و} \quad F = 36N$$

در یک سیم یا طناب کشیده شده سرعت انتشار موج عرضی از رابطه زیر محاسبه می‌شود:

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} = \sqrt{\frac{F}{\frac{m}{L}}} = \sqrt{\frac{FL}{m}} = \sqrt{\frac{FL}{\rho V}} = \sqrt{\frac{FL}{\rho AL}} = \sqrt{\frac{F}{\rho A}}$$

$$120 = \sqrt{\frac{36}{10^4 A}} = \frac{6}{100 \sqrt{A}} \Rightarrow \sqrt{A} = \frac{1}{2000} \Rightarrow A = \frac{1}{4 \times 10^6} m^2 = \frac{10^6 mm^2}{4 \times 10^6} \Rightarrow A = \frac{1}{4} mm^2 = 0,25 mm^2$$

با عبور موج از یک محیط به محیط دیگر، بسامد موج تغییر نمی‌کند. از طرفی در یک طناب، سرعت انتشار موج و البته طول موج در قسمت ضخیم‌تر، کمتر از قسمت نازک‌تر طناب است.

اگر قطر طناب باشد، در یک طناب داریم:

$$f_r = f_1$$

$$\frac{\lambda_r}{\lambda_1} = \frac{V_r}{V_1} = \frac{D_1}{D_r}$$

می‌دانیم که فاصله یک قله و یک دره بعد از آن، معادل نصف طول موج است؛ پس برای تعیین این مقدار، ابتدا باید تندی انتشار موج عرضی و طول موج را محاسبه کنیم:

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} = \frac{2}{D} \sqrt{\frac{F}{\pi \rho}} \Rightarrow v = \frac{2}{2 \times 10^{-2}} \sqrt{\frac{224}{3 \times 7,8 \times 10^3}} \Rightarrow v = 100 \frac{m}{s}$$

$$\lambda = \frac{v}{f} = \frac{100}{200} \Rightarrow \lambda = 0,5m = 50cm$$

$$\text{فاصله یک قله و دره بعد از آن} = \frac{\lambda}{2} = \frac{50}{2} = 25cm$$

۱۰ وزن طناب پائین تر از نقطه‌ی مورد نظر (y) نیروی کشش وارد شده بر تار یا طناب را در آن نقطه تأمین می‌کند، همچنین جنس طناب (چگالی خطی) در تمام طول یک طناب همگن ثابت است. ($\mu_A = \mu_B$) بنابراین داریم:

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} \Rightarrow \frac{v_B}{v_A} = \sqrt{\frac{m_B g}{m_A g}} = \sqrt{\frac{y_B}{y_A}} = \sqrt{\frac{60}{20}} = \sqrt{3}$$

۱۱ چون ریسمان همگن است پس چگالی خطی ریسمان ثابت است. طول ریسمان از نقطه‌ی A تا پایین ریسمان ۲ متر و از نقطه‌ی B تا پایین یک متر است بنابراین:

$$\mu = \frac{m}{L} \Rightarrow m = \mu L \Rightarrow \begin{cases} m_A = 2\mu \\ m_B = \mu \end{cases}$$

با استفاده از قانون دوم نیوتون، برای نقطه‌های A و B می‌توان نوشت:

$$T_A - m_A g = ma = 0 \Rightarrow T_A - 2\mu g = 0 \Rightarrow T_A = 2\mu g$$

$$T_B - m_B g = ma = 0 \Rightarrow T_B - \mu g = 0 \Rightarrow T_B = \mu g$$

حال با استفاده از رابطه‌ی سرعت انتشار امواج عرضی در تار می‌توان نوشت:

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} \Rightarrow \frac{v_A}{v_B} = \sqrt{\frac{T_A}{T_B}} = \sqrt{\frac{2\mu g}{\mu g}} = \sqrt{2}$$

۱۲ با استفاده از رابطه‌ی تندی امواج عرضی در ریسمان کشیده داریم:

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} \Rightarrow \frac{v_r}{v_1} = \sqrt{\frac{\mu_1}{\mu_r}} \Rightarrow \frac{v_r}{v_1} = \sqrt{\frac{1}{4}} \Rightarrow \frac{v_r}{v_1} = \frac{1}{2}$$

از طرفی امواج عرضی با تندی ثابت در طول هر ریسمان منتشر می‌شوند، بنابراین داریم:

$$v = \frac{L}{t} \Rightarrow \frac{v_r}{v_1} = \frac{L_r}{L_1} \times \frac{\Delta t_1}{\Delta t_r} \xrightarrow{\Delta t_1 = \Delta t_r} \frac{1}{2} = \frac{L_r}{L_1} \Rightarrow L_r = \frac{1}{2} L_1 \quad (*)$$

از طرفی داریم:

$$L_1 + L_r = 6 \xrightarrow{(*)} L_1 + \frac{1}{2} L_1 \Rightarrow L_1 = 4m$$

۱۳ یادآوری می‌کنیم که:

$$v_{max} = A\omega \text{ بیشینه تندی ذرات, } v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} \text{ تندی موج عرضی}$$

$$a_{max} = A\omega^2 \text{ بیشینه شتاب ذرات, } \lambda = \frac{v}{f} \text{ طول موج در طناب}$$

کافیست محاسبه‌ی داده‌های سؤال را انجام دهیم:

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} = \sqrt{\frac{30}{1.2}} = 5m/s$$

$$\lambda = \frac{v}{f} \rightarrow 2 = \frac{5}{f} \rightarrow f = \frac{5}{2} \rightarrow \omega = 2\pi f = 5\pi$$

$$\frac{v_{max}}{v} = 0.4 \rightarrow \frac{A\omega}{v} = 0.4 \rightarrow \frac{A \times 5\pi}{5} = 0.4 \Rightarrow A = \frac{0.4}{\pi}$$

$$a_{max} = A\omega^2 = \frac{0.4}{\pi} \times (5\pi)^2 = 10\pi$$

۱۴ هنگامی که سیم را از ابزار عبور می‌دهیم چون دما ثابت است چگالی ثابت است، چون حجم هم ثابت است، جرم تغییر نمی‌کند:

$$(\text{حجم} \times \text{چگالی} = \text{جرم})$$

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} = \sqrt{\frac{FL}{m}} \rightarrow \frac{v'}{v} = \sqrt{\frac{F'}{f} \cdot \frac{L'}{L}} = \sqrt{6 \times \frac{3}{2}} = \sqrt{9} = 3$$

۱ ۲ ۳ ۴ ۱۵

تندی انتشار $v = \sqrt{\frac{F}{\mu}}$ ، بیشینه تندی ذرات $v_{max} = A\omega$

طول موج طناب $\lambda = \frac{v}{f}$ ، بیشینه شتاب ذرات $a_{max} = A\omega^2$

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} = \sqrt{\frac{120}{4 \times 8}} = \frac{5}{4} \frac{m}{s} \rightarrow \lambda = \frac{v}{f} \rightarrow f = \frac{v}{\lambda} = \frac{5 \frac{m}{s}}{5m} = 1 Hz \rightarrow \omega = 2\pi f = 2\pi \times 1 = 2\pi \frac{rad}{s}$$

$$\frac{v_{max}}{v} = \frac{A\omega}{v} = \frac{A \times 2\pi}{5} = 0.8 \rightarrow (2\pi)A = 4 \rightarrow A = \frac{2}{\pi}$$

$$a_{max} = A\omega^2 = \left(\frac{2}{\pi}\right)(2\pi)^2 = \frac{2}{\pi} \times 4\pi^2 = 8\pi \frac{m}{s^2} \rightarrow a_{max} = 8\pi \frac{m}{s^2}$$

نکته: اگر در اثر کشش و بدون تغییر جرم، سطح مقطع تار $\frac{1}{n}$ برابر شود، طول تار n برابر می‌شود. ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۶

با توجه به اینکه در اثر کشش، قطر تار نصف شده، سطح مقطع آن $\frac{1}{4}$ برابر شده و از آنجا که جرم تار تغییر نکرده، طول تار ۴ برابر می‌شود. حالا محاسبه می‌کنیم که تندی انتشار موج در تار چند برابر شده است:

$$v = \sqrt{\frac{F}{\rho A}} \xrightarrow[\rho: \text{ثابت}]{F: \text{ثابت}} \frac{v_2}{v_1} = \sqrt{\frac{A_1}{A_2}} \xrightarrow{A_2 = \frac{1}{4}A_1} \frac{v_2}{v_1} = 2$$

برای مقایسه زمان لازم برای عبور موج از کل طول تار داریم:

$$l = v \cdot \Delta t \rightarrow \frac{l_2}{l_1} = \frac{v_2}{v_1} \times \frac{t_2}{t_1} \xrightarrow{l_2 = 4l_1, v_2 = 2v_1} 4 = 2 \times \frac{t_2}{t_1} \Rightarrow \frac{t_2}{t_1} = 2$$

جرم واحد طول در این طناب برابر است با: ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۷

$$\mu = \frac{m}{L} = \frac{2}{10} = \frac{1}{5} kg/m$$

و همچنین سرعت انتشار موج در طناب برابر خواهد بود با:

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} = \sqrt{\frac{20}{\frac{1}{5}}} = \sqrt{100} = 10 m/s$$

فاصله هر قلّه تا درّه مجاور نیز همواره برابر $\frac{\lambda}{2}$ است، بنابراین داریم:

$$\frac{\lambda}{2} = 10 cm \Rightarrow \lambda = 20 cm = 0.2 m$$

$$\lambda = \frac{v}{f} \Rightarrow f = \frac{v}{\lambda} = \frac{10}{0.2} = 50 Hz$$

سرعت انتشار امواج عرضی در تار از رابطه $v = \sqrt{\frac{F}{\rho \cdot A}}$ به دست می‌آید. ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۸

$$F_2 = 4F_1$$

$$A_2 = A_1 - 0.36A_1 = 0.64A_1$$

$$v = \sqrt{\frac{F}{\rho A}} \Rightarrow \frac{v_2}{v_1} = \sqrt{\frac{F_2}{F_1} \times \frac{A_1}{A_2}} = \sqrt{\frac{4F_1}{F_1} \times \frac{A_1}{0.64A_1}}$$

$$\frac{v_2}{v_1} = 2 \times \frac{1}{0.8} = \frac{1}{0.4} = \frac{10}{4} = 2.5$$

نکته:

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} = \sqrt{\frac{F}{\frac{m}{L}}} = \sqrt{\frac{F \cdot L}{\rho \cdot V}} = \sqrt{\frac{F}{\rho A}}$$

۱۹ با استفاده از تعریف چگالی خطی جرم و چگالی حجمی داریم:

$$\rho = \frac{m}{V} = \frac{m}{AL} \Rightarrow \rho = \frac{\mu}{A} \Rightarrow \mu = A\rho$$

حال با توجه به رابطه تندی انتشار امواج عرضی در تار مرتعش داریم:

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} = \sqrt{\frac{F}{A\rho}} \Rightarrow v = \sqrt{\frac{9.6}{0.75 \times 10^{-6} \times 8 \times 10^3}} \Rightarrow v = 40 \text{ m/s}$$

بنابراین:

$$\Delta x = v\Delta t = 0.8 = 40 \Delta t \Rightarrow \Delta t = 0.02 \text{ s}$$

۲۰ با توجه به این که تندی انتشار موج عرضی در تار از رابطه $v = \sqrt{\frac{F}{\mu}}$ تعیین می شود، خواهیم داشت:

$$\frac{v'}{v} = \sqrt{\frac{F'}{F}} = \sqrt{\frac{1.44F}{F}} = 1.2$$

با توجه به رابطه طول موج $(\lambda = \frac{v}{f})$ داریم:

$$\lambda = \frac{v}{f} \Rightarrow \frac{\lambda'}{\lambda} = \frac{v'}{v} \times \frac{f}{f'} = 1.2 \times \frac{1}{1.2} = 1$$

یعنی طول موج امواج منتشر شده در تار تغییری نمی کند.

۲۱ بررسی گزینه ها:

گزینه ۱: تندی ذرات نوسان کننده از صفر تا $v_{\max} = A\omega$ متغیر است. از طرفی ذره N به سمت پایین حرکت می کند و ذره M به سمت بالا حرکت می کند. بنابراین سرعت یکسان ندارند.

گزینه ۲: دو نقطه در فاز مخالفند و در هر لحظه، فاصله آن ها از مرکز نوسان یکسان است.

گزینه ۳: دامنه هر دو نقطه یکسان است و می دانیم بسامد موج با بسامد چشمه موج یکسان و ثابت است.

گزینه ۴: ذره N چون به سمت مرکز نوسان در حال حرکت است دارای حرکت تندشونده است.

۲۲ ابتدا با استفاده از رابطه تندی انتشار امواج عرضی دو تار، با توجه به این که دو سیم هم جنس هستند ($\rho_A = \rho_B$) داریم:

$$V = \sqrt{\frac{F}{\rho A}} \Rightarrow \frac{V_A}{V_B} = \sqrt{\frac{F_A}{F_B}} \times \sqrt{\frac{\rho_B A_B}{\rho_A A_A}} \xrightarrow{F_A=F_B} \frac{V_A}{V_B} = \sqrt{\frac{A_B}{A_A}} \xrightarrow{A_B=50 \text{ mm}^2, A_A=15 \text{ mm}^2} \frac{15}{50} = \sqrt{\frac{3}{10}} \Rightarrow v_B = 30 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

اکنون با توجه به رابطه تندی و بسامد داریم:

$$V_B = \lambda_B f_B \xrightarrow{f_B=20 \text{ Hz}} \lambda_B = \frac{30}{20} = 1.5 \text{ m} = 150 \text{ cm}$$

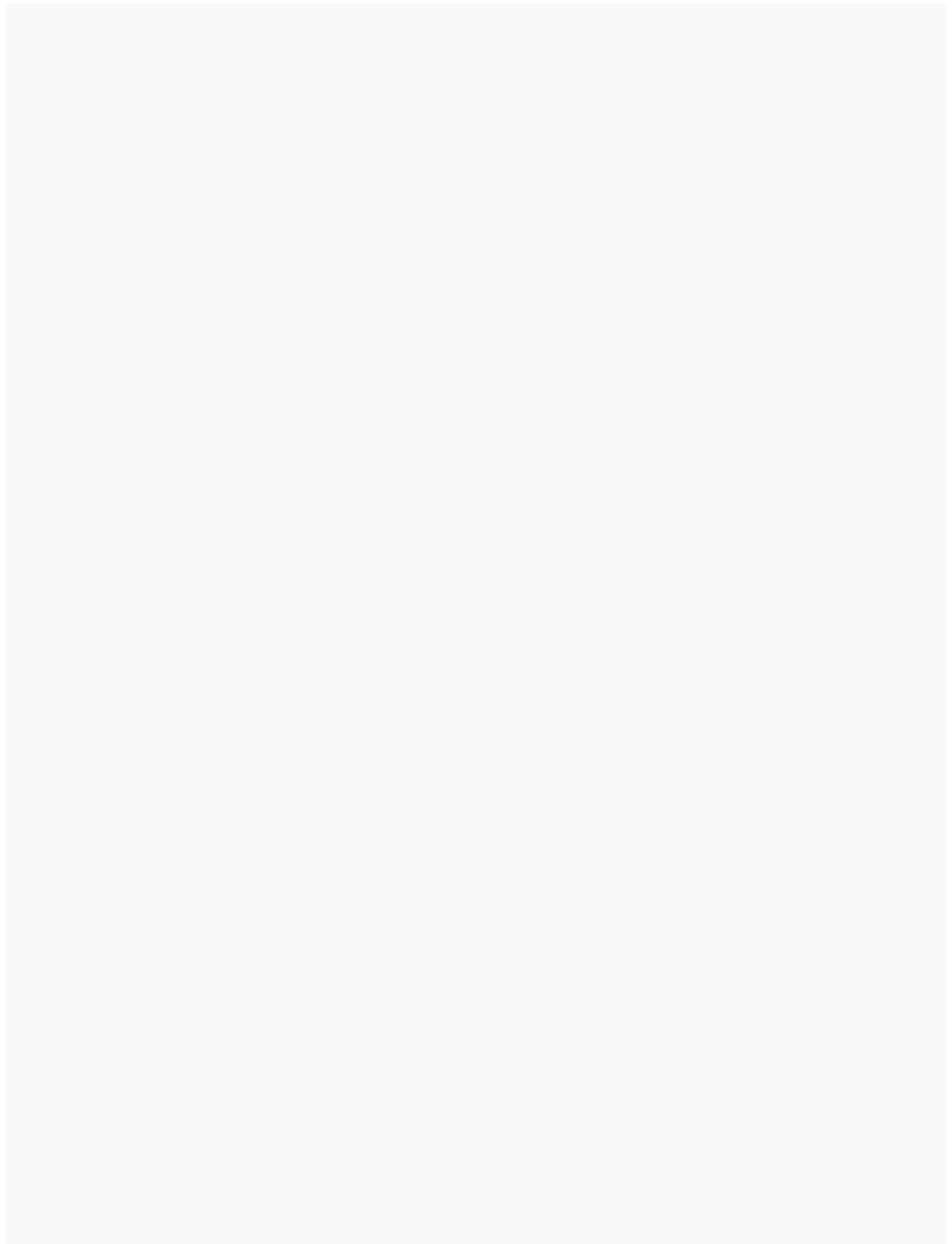
۲۳

$$\left\{ \begin{array}{l} v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} = \frac{r}{D} \sqrt{\frac{F}{\rho \pi}} \\ \text{قطر سطح مقطع طناب: } D \end{array} \right. , \quad p_r = r p_1 \xrightarrow{p_r = r p_1} r_r = r_1 \rightarrow D_r = r D_1 \rightarrow v \propto \frac{1}{D} \rightarrow \boxed{v_r = \frac{1}{4} v_1} \rightarrow \left\{ \begin{array}{l} f_r = f_1 \\ \lambda = \frac{v}{f} \rightarrow \lambda \propto v \end{array} \right.$$

$$\rightarrow \lambda_r = \frac{1}{4} \lambda_1$$

۲۴ گام ۱:

$$\left\{ \begin{array}{l} F_B = F_A \\ \rho_A = \frac{m_A}{V_A} = \frac{\lambda}{r} = 2 \Rightarrow \frac{\rho_A}{\rho_B} = \frac{2}{1} = 2 \\ \rho_B = \frac{m_B}{V_B} = \frac{5}{10} = \frac{1}{2} \end{array} \right.$$

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} = \sqrt{\frac{F \cdot L}{m}} = \sqrt{\frac{F}{\rho A}} = \frac{2}{D} \sqrt{\frac{F}{\rho \pi}} \Rightarrow \frac{v_A}{v_B} = \frac{D_B}{D_A} \sqrt{\frac{F_A}{F_B} \times \frac{\rho_B}{\rho_A}} \Rightarrow \frac{v_A}{v_B} = \frac{1}{\frac{1}{2}} \sqrt{1 \times \frac{1}{4}} = 2 \times \frac{1}{2} = 1$$

ابتدا تبدی انتشار موج عرضی در فنر را محاسبه می‌کنیم: **۱ ۲ ۳ ۴ ۲۵**

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} = \sqrt{\frac{1,35}{0,15}} \Rightarrow v = 3 \frac{m}{s}$$

برای تعیین طول موج ایجاد شده در فنر داریم:

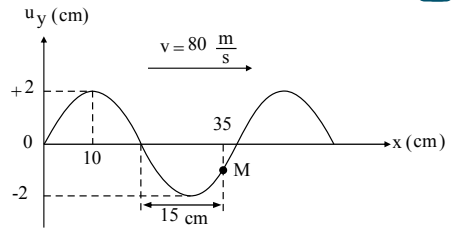
$$\lambda = \frac{v}{f} = \frac{3}{2,5} \Rightarrow \lambda = 1,2 m$$

ابتدا با استفاده از نمودار نقش موج طول موج و دوره تناوب نوسانگر را به دست می‌آوریم: **۱ ۲ ۳ ۴ ۲۶**

$$\frac{\lambda}{4} = 10 \text{ cm} \Rightarrow \lambda = 40 \text{ cm} = 0,4 m$$

$$\lambda = vT \Rightarrow 0,4 = 3 \times T \Rightarrow T = \frac{1}{7,5} s$$

$$v_{\max} = A\omega = A \frac{2\pi}{T} = 2 \times 10^{-2} \times \frac{2\pi}{\frac{1}{7,5}} = 8\pi \frac{m}{s}$$

پس سرعت خواسته شده همان سرعت متحرک در مرکز نوسان است، ذره باید به مرکز نوسان برود. داریم:

$$\Delta x = v\Delta t \Rightarrow 0,15 m = 80 m/s \times \Delta t \Rightarrow \Delta t = \frac{0,15}{80} s = \frac{3}{1600} s$$

۱ ۲ ۳ ۴ ۲۷

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} = \sqrt{\frac{80}{0,2}} = 20 m/s$$

$$\frac{3}{2} \lambda = 15 \Rightarrow \lambda = 10 \text{ cm} = 0,1 m$$

$$\lambda = vT \Rightarrow T = \frac{\lambda}{v} = \frac{0,1}{20} = \frac{1}{200} s$$

۱۰ ثانیه معادل با ۲T است و هر ذره در مدت ۱ دوره، ۴A مسافت طی می‌کند. پس مسافت طی شده در مدت ۲T برابر ۸A است. $8 \times 2 = 16 \text{ cm}$

ابتدا دوره موج را می‌یابیم تا تعیین کنیم که چه کسری از دوره موج است. بنابراین: **۱ ۲ ۳ ۴ ۲۸**

$$\frac{3\lambda}{2} = 15 \Rightarrow \lambda = 10 \text{ cm} = 0,1 m$$

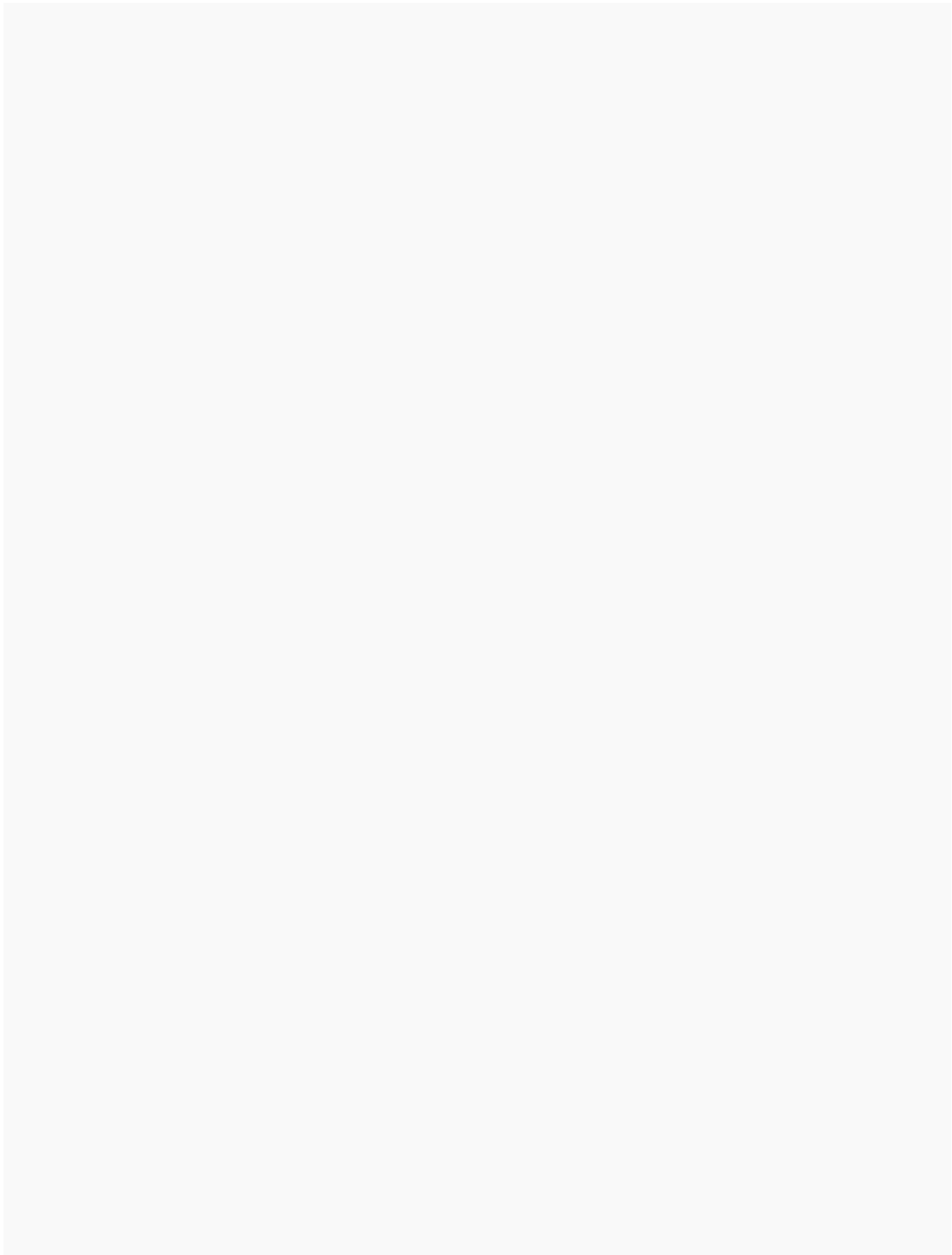
$$\lambda = vT \Rightarrow 0,1 = 20T \Rightarrow T = \frac{1}{200} s \Rightarrow t = \frac{1}{400} = \frac{T}{4}$$

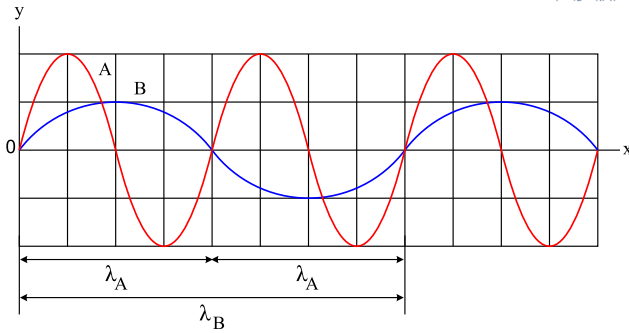
می‌دانیم در بازه $\frac{T}{4}$ جابجایی نوسانگری که در مرکز نوسان است، به اندازه A است. بنابراین نقطه‌ی $x = 0$ با توجه به جهت حرکتش که رو به پایین است در لحظه‌ی t به $-A$ می‌رسد که مطابق با گزینه‌ی ۱ است.

سرعت انتشار موج به ویژگی‌های محیط بستگی دارد. بنابراین چون هر دو موج در یک محیط منتشر شده‌اند، $v_A = v_B$ ، $\frac{v_A}{v_B} = 1$ **۱ ۲ ۳ ۴ ۲۹**

با توجه به شکل صورت سؤال درمی‌یابیم که $\lambda_B = 2\lambda_A$ می‌باشد. داریم:

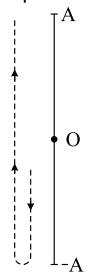
$$v_A = v_B \xrightarrow[\begin{smallmatrix} T = \frac{\lambda}{v} \\ \lambda = vT \end{smallmatrix}]{\begin{smallmatrix} \lambda = vT \\ T = \frac{\lambda}{v} \end{smallmatrix}} \frac{T_A}{T_B} = \frac{\frac{\lambda_A}{v_A}}{\frac{\lambda_B}{v_B}} \Rightarrow \frac{T_A}{T_B} = \frac{\lambda_A}{\lambda_B} = \frac{1}{2}$$

۳۰) با توجه به آن که هر ذره از محیط انتشار موج دقیقاً حرکت نوسانی ذره ما قبل خود را تکرار می‌کند، پس در لحظه $t = 0$ چون نقطه مقابل M و N پایین‌تر است، پس هر دو در این لحظه به طرف پایین حرکت می‌کنند و وضعیت آن‌ها در لحظه $t = 0$ مطابق شکل زیر است. حال برای آن که ذره M به وضعیت ذره N در لحظه $t = 0$ برسد، به اندازه $\frac{3T}{4}$ زمان لازم دارد و داریم:

$$\frac{3T}{4} = \frac{1}{400} \Rightarrow T = \frac{1}{300}$$

حال با استفاده از نمودار نقش موج می‌توان نوشت:

$$\Delta x = \frac{\Delta \lambda}{4}$$

$$\Delta x = x_2 - x_1 = \frac{\Delta \lambda}{4} \Rightarrow x_1 + 50 - x_1 = \frac{\Delta \lambda}{4} \Rightarrow \lambda = 40 \text{ cm} = 0.4 \text{ m}$$

$$\lambda = vT \Rightarrow 0.4 = v \times \frac{1}{300} \Rightarrow v = 120 \text{ m/s}$$

دیدیم در مدت $\frac{1}{400}$ ثانیه $(\frac{3T}{4})$ وضعیت نقطه M به وضعیت نقطه N در لحظه $t = 0$ می‌رسد. در نتیجه سرعت ذره M در این لحظه برابر صفر می‌شود.

۳۱) ابتدا طول موج، سپس دوره موج را محاسبه می‌کنیم. بعد از آن رابطه بین مدت زمان داده شده و دوره موج را می‌یابیم:

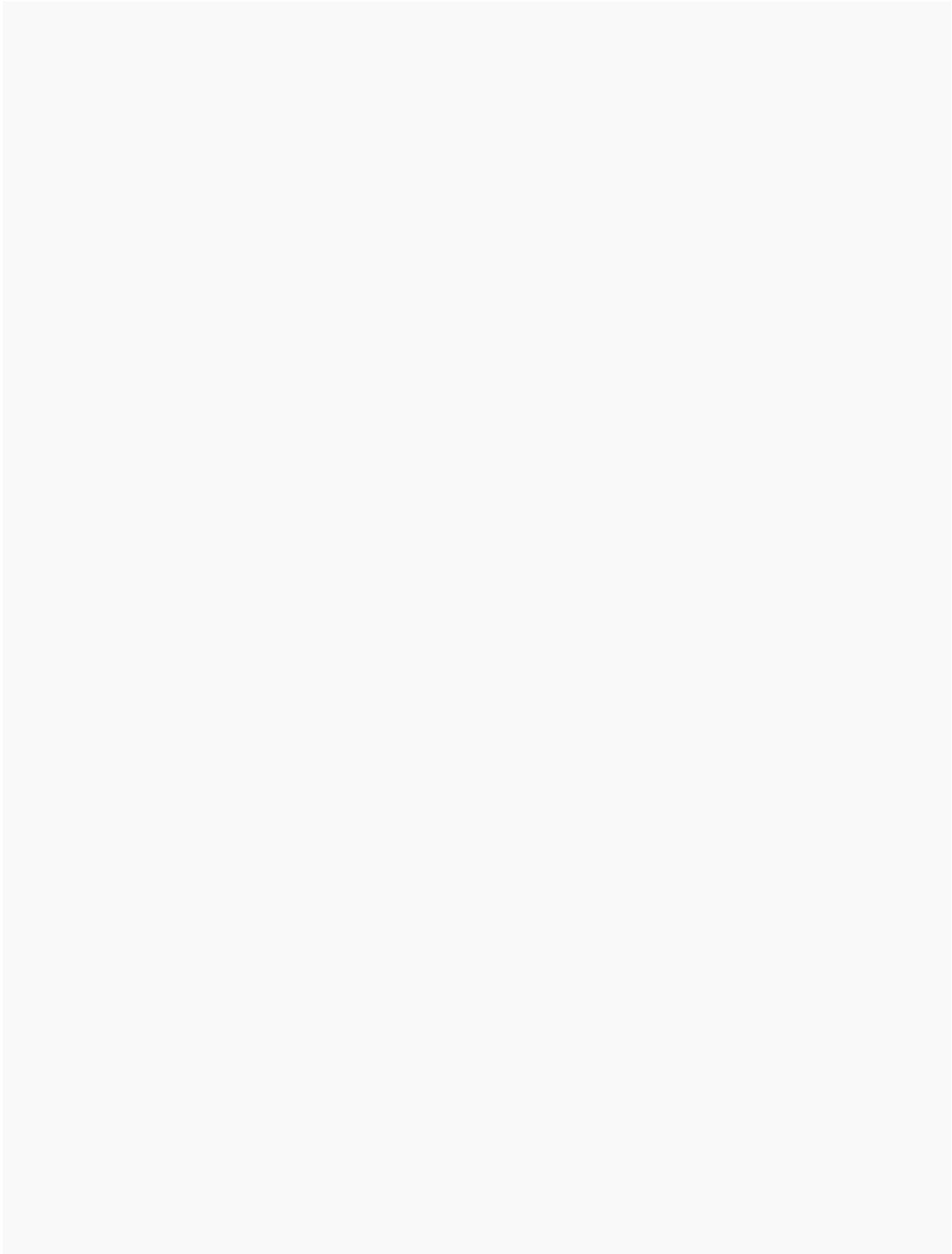
$$\lambda = 5 \text{ cm} \rightarrow \lambda = vT \rightarrow T = \frac{\lambda}{v} = \frac{5 \text{ cm}}{20 \text{ cm/s}} = \frac{1}{4} \text{ s}$$

$$\Delta t = \frac{1}{8} \text{ s} \rightarrow \frac{\Delta t}{T} = \frac{\frac{1}{8}}{\frac{1}{4}} = \frac{1}{2} \rightarrow \boxed{\Delta t = \frac{T}{2}}$$

در نصف دوره، هر ذره از محیط انتشار موج، مسافتی معادل ۲ برابر دامنه نوسانی خود را طی می‌کند:

$$\text{مسافت طی شده } l = 2A = 4 \text{ cm}$$

۳۲) ابتدا با استفاده از نمودار نقش موج دوره تناوب نوسانگر را به دست می‌آوریم:

$$\frac{\lambda}{4} + \lambda = 12,5 \Rightarrow \frac{5\lambda}{4} = 12,5 \Rightarrow \lambda = 10 \text{ cm} = 0,1 \text{ m}$$

$$\lambda = vT \Rightarrow 0,1 = 10 \times T \Rightarrow T = \frac{1}{100} \text{ s}$$

از آنجایی که هر ذره از محیط انتشار موج حرکت نوسانی ذره ماقبل خود را تکرار می‌کند، پس می‌توان گفت در لحظه $t = 0$ ذره M در مکان $y = 0$ بوده و به سمت بالا در حرکت است. حال باید ببینیم پس از $\frac{1}{200}$ s مکان ذره M کجاست.

$$\frac{\Delta t}{T} = \frac{\frac{1}{200}}{\frac{1}{100}} = \frac{1}{2} \Rightarrow \Delta t = \frac{T}{2}$$

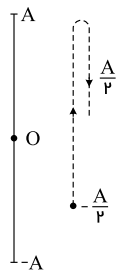
یعنی در لحظه $t = \frac{1}{200}$ s ذره M در مکان $y = 0$ بوده و به طرف پایین در حرکت است. لذا با توجه به آن که سرعت ذره در مرکز نوسان بیشینه است، می‌توان نوشت:

$$|v_{max}| = A\omega = A \times \frac{2\pi}{T} = 6 \times 10^{-2} \times \frac{2\pi}{\frac{1}{100}} = 12\pi \text{ m/s} \Rightarrow v_M = -12\pi \text{ m/s}$$

۳۳) می‌دانیم هر نقطه از محیط انتشار موج حرکت نوسانی ذره ماقبل خود را تکرار می‌کند. چون نقطه M در حال بالا رفتن است، پس موج در خلاف جهت محور x در حال انتشار است. و در لحظه نشان داده شده مطابق شکل در مکان $y = -\frac{A}{2}$ بوده و به طرف بالا در حرکت است. حال برای این که نقطه M برای دومین بار به مکان $y = +\frac{A}{2}$ برسد، به وضعیتی کاملاً قرینه با لحظه نمایش داده شده می‌رسد. یعنی:

از طرفی می‌دانیم، حداقل زمان لازم برای اینکه نوسانگر از یک وضعیت به وضعیتی کاملاً قرینه برسد، $(x$ و v قرینه) $\frac{T}{2}$ (نصف دوره) طول می‌کشد.

$$\Delta t = \frac{T}{2} \Rightarrow 0,02 = \frac{T}{2} \Rightarrow T = 0,04 \text{ s}$$

با توجه به نمودار نقش موج برای محاسبه طول موج داریم:

$$\lambda + \frac{\lambda}{2} = 132 \Rightarrow \frac{3\lambda}{2} = 132 \Rightarrow \lambda = 88 \text{ cm} = 0,88 \text{ m}$$

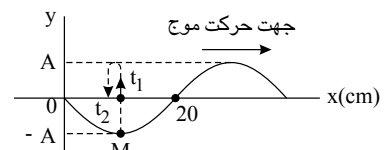
$$\lambda = vT \Rightarrow 0,88 = v \times 0,04 \Rightarrow v = 22 \text{ m/s}$$

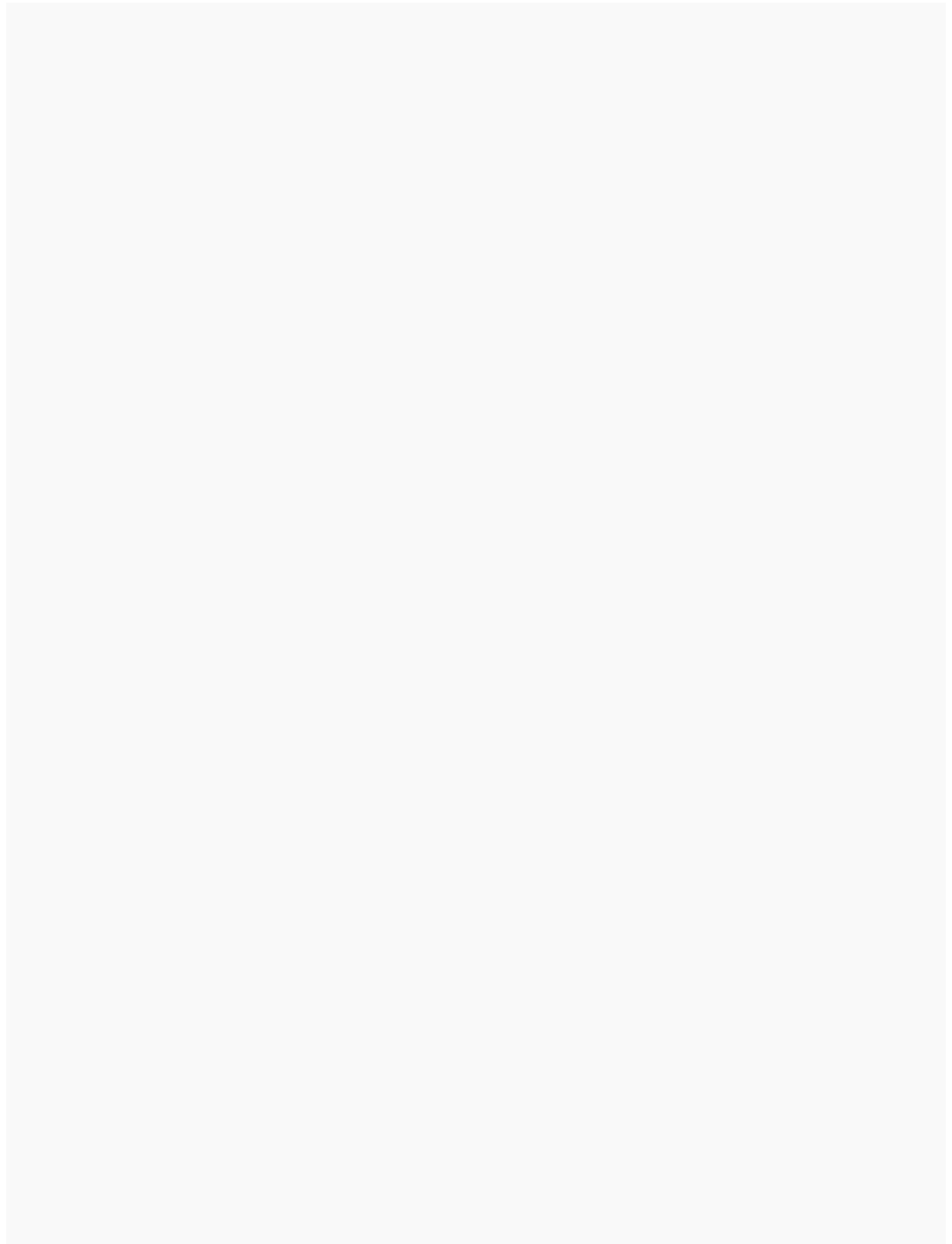
۳۴) برای بررسی نوع حرکت ذره باید ببینیم که Δt داده شده چه کسری از دوره نوسان است. یعنی:

$$v = \frac{2 \text{ m}}{s} \text{ و } \frac{\lambda}{2} = 20 \text{ cm} \rightarrow \lambda = 40 \text{ cm} = 0,4 \text{ m} \rightarrow T = \frac{\lambda}{v} = \frac{0,4}{2} = 0,2 \text{ s}$$

$$t_1 = 0,25 \text{ s} \rightarrow \frac{t_1}{T} = \frac{0,25}{0,2} = \frac{5}{4} = 1,25 \rightarrow t_1 = 1,25T = T + \frac{T}{4}$$

$$t_2 = 0,35 \text{ s} \rightarrow \frac{t_2}{T} = \frac{0,35}{0,2} = \frac{7}{4} = 1,75 \rightarrow t_2 = 1,75T = T + \frac{3T}{4}$$

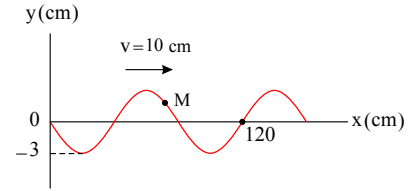

در فاصله زمانی t_1 تا t_2 همان گونه که در شکل رسم شده مشاهده می شود، حرکت ذره M ابتدا کند شوند، سپس تند شوند خواهد بود.

ابتدا طول موج، سپس دوره T و پس از آن $\frac{\Delta t}{T}$ را می یابیم. یعنی:

$$\begin{cases} \Delta t = 0,05 - 0,01 = 0,04s & (1) \\ \lambda + \frac{\lambda}{2} = 3 \frac{\lambda}{2} = 120cm \Rightarrow \lambda = 80cm \Rightarrow \lambda = 0,8 = vT = 10T \Rightarrow T = 0,08s & (2) \end{cases}$$

$$(1) \text{ و } (2) \Rightarrow \frac{\Delta t}{T} = \frac{0,04}{0,08} = \frac{1}{2} \Rightarrow \Delta t = \frac{T}{2}$$

ذره M مانند یک نوسانگر ساده (با جرم کم) عمل می کند. این نوسانگر کوچک، در مدت $\frac{T}{2}$ مسافت $2A$ را طی می کند:

$$2A = 2 \times 3 = 6cm$$

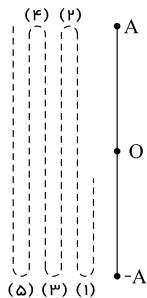
ابتدا با توجه به نمودار نقش موج دوره تناوب نوسانگر را به دست می آوریم:

$$\lambda + \frac{\lambda}{4} = 12,5 \Rightarrow \frac{5\lambda}{4} = 12,5 \Rightarrow \lambda = 10cm = 0,1m$$

$$\lambda = vT \Rightarrow 0,1 = 40T \Rightarrow T = \frac{1}{400}S$$

مطابق نمودار جابجایی - مکان، در لحظه $t = 0$ نقطه A در مکان $y = 0$ بوده و جهت نوسان آن به طرف پایین است. حال باید ببینیم پس از $\frac{11}{1600}$ ثانیه مکان ذره A کجاست.

$$\frac{t}{T} = \frac{\frac{11}{1600}}{\frac{1}{400}} = \frac{11}{4} \Rightarrow t = \frac{11T}{4}$$

به ازای هر دوره تنها دو بار جهت بردار سرعت ذره A تغییر می کند. پس می توان گفت به ازای $(2T + \frac{3T}{4} = \frac{11T}{4})$ پنج بار جهت بردار سرعت ذره A تغییر می کند.

۱ ۲ ۳ ۴ ۳۷

بررسی گزینه ها:

گزینه ۱: نادرست - باتوجه به آن که نقطه ماقبل M بالاتر و نقطه ماقبل N پایین تر است. پس مکان هر دو $y = 0$

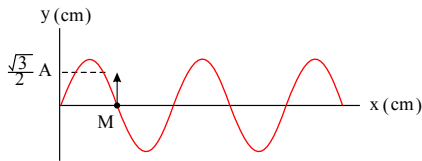

بوده و M به طرف بالا و N به طرف پایین در حرکت است. چون هر دو به سمت نقطه‌های برگشت، حرکت می‌کنند، حرکت هر دو کندشونده است. گزینه ۲: درست است - زیرا دو قله M و N در لحظه $t = 0$ در نقطه تعادلند و سرعت آن‌ها بیشینه و با هم برابر است. ($v_{max} = A\omega$)
 گزینه ۳: نادرست - زیرا در لحظه نشان داده شده نقطه ماقبل P بالاتر است و نقطه ماقبل N پایین‌تر می‌باشد. یعنی نقطه P به طرف بالا و نقطه N به طرف پایین حرکت می‌کند.
 گزینه ۴: نادرست است - طبق توضیحات فوق در لحظه $t = 0$ ذره P در مکان $y = -A$ و جهت حرکت آن نیز رو به بالاست (ربع چهارم) و ذره M در مکان $y = 0$ و جهت حرکت آن هم رو به بالاست، بنابراین تنها $\frac{T}{4}$ ثانیه بعد از لحظه نشان داده شده، وضعیت ذره P مشابه وضعیت ذره M در لحظه مربوط به این شکل است.

ابتدا با استفاده از نمودار نقش موج، دوره تناوب را به دست می‌آوریم: **۱ ۲ ۳ ۴ ۳۸**

$$\frac{\lambda}{2} = 40 \text{ cm} \Rightarrow \lambda = 80 \text{ cm} = 0.8 \text{ m}$$

$$\lambda = vT \Rightarrow 0.8 = 10T \Rightarrow T = \frac{0.8}{10} \text{ s} \Rightarrow \begin{cases} \Delta t = \frac{1}{75} \text{ s} \\ T = \frac{0.8}{10} \text{ s} \end{cases} \Rightarrow \frac{\Delta t}{T} = \frac{\frac{1}{75}}{\frac{0.8}{10}} = \frac{1}{75} \cdot \frac{10}{0.8} = \frac{1}{6} \Rightarrow \Delta t = \frac{T}{6}$$

کافی است ببینیم ذره M از $t = 0$ تا $t = \frac{\pi}{\omega}$ چگونه حرکت می‌کند: ($\frac{T}{6} < \frac{T}{4}$)

ذره M از $y = 0$ تا $y = \frac{\sqrt{3}}{2}A$ جابه‌جا می‌شود که حرکت آن کندشونده است.

ابتدا با توجه به تعداد نوسان ذره A ، دوره تناوب ذره را به دست می‌آوریم: **۱ ۲ ۳ ۴ ۳۹**

$$T = \frac{t}{N} = \frac{1}{120} \Rightarrow T = \frac{1}{120} \text{ s}$$

با توجه به نمودار نقش موج فاصله AB بر حسب طول موج برابر $\frac{5\lambda}{4}$ است. چون بنا به تعریف طول موج مسافتی است که موج در مدت یک دوره تناوب طی می‌کند. پس $\lambda \propto T$ بوده و در

نتیجه مدت $\Delta t = \frac{5T}{4}$ طول می‌کشد تا موج از A به B برسد. یعنی:

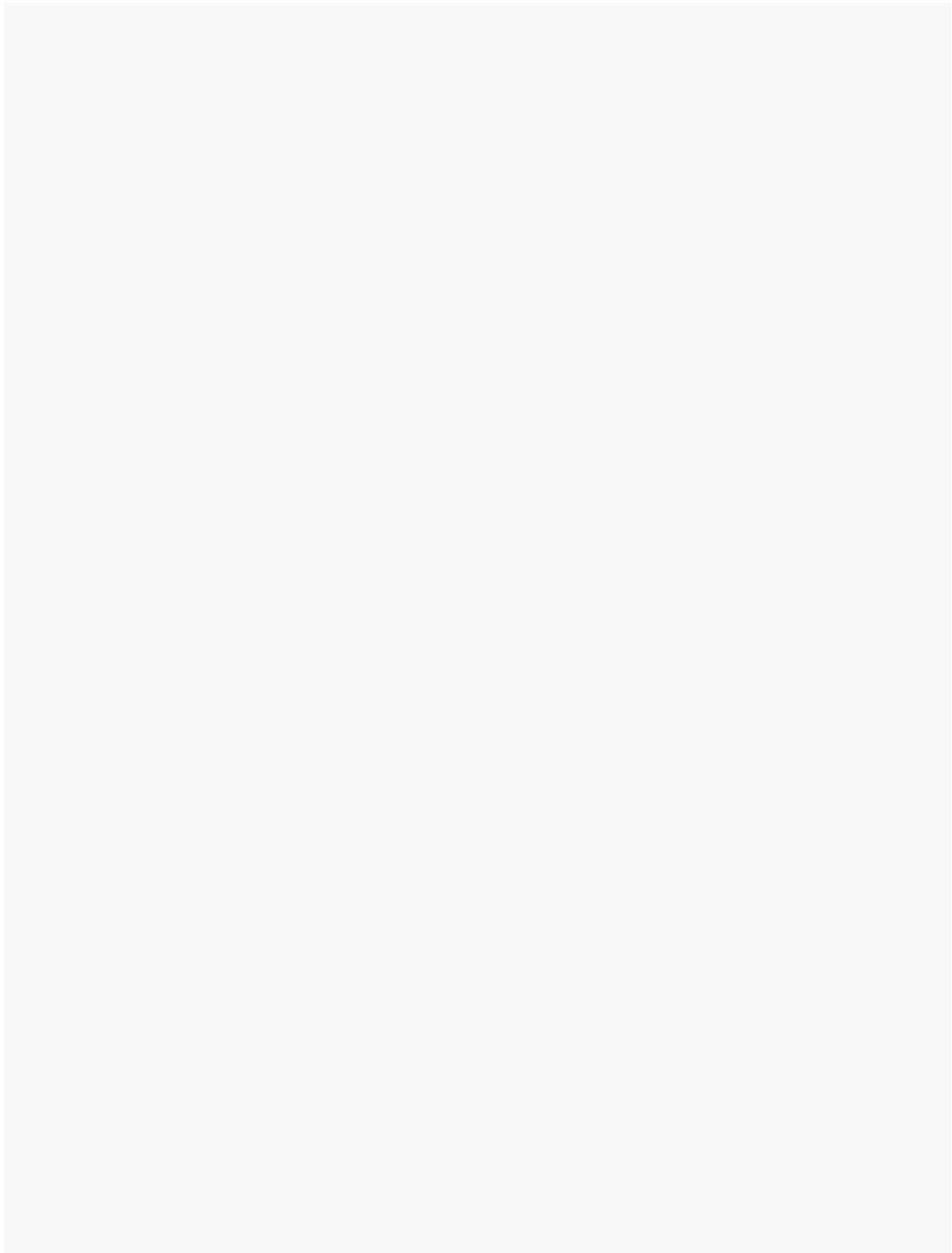
$$\begin{cases} \Delta x = v \cdot \Delta t \rightarrow \frac{\Delta x}{\lambda} = \frac{\Delta t}{T} \rightarrow \frac{\frac{5\lambda}{4}}{\lambda} = \frac{\Delta t}{T} \\ \lambda = v \cdot T \end{cases} \Rightarrow \Delta t = \frac{5T}{4} = \frac{5 \times \frac{1}{120}}{4} = \frac{5}{480} = \frac{1}{96} \text{ s}$$

۱ ۲ ۳ ۴ ۴۰ [نقش موج در $t = 0$]

گام اول: ابتدا به کمک عدد 10 cm طول موج را می‌یابیم:

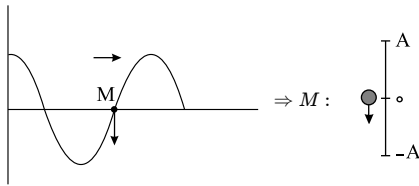
$$10 \text{ cm} = \lambda + \frac{\lambda}{4} = \frac{5\lambda}{4} \Rightarrow \lambda = 8 \text{ cm}$$

گام دوم:

$$\rightarrow \lambda = vT \rightarrow 0.7 \lambda m = 3 \frac{m}{s} \times T \rightarrow T = \frac{0.7 \lambda}{3} = \frac{\frac{\lambda}{100}}{3} = \frac{2}{100} s \rightarrow T = 0.02 s$$

گام سوم: فقط به ذره M نگاه کنیم. مانند یک نوسانگر ساده عمل می کند:

عادت کرده ایم بازه زمانی داده شده را معنا کنیم. یعنی رابطه آن را با T بیابیم.

$$\frac{\Delta t}{T} = \frac{0.25 s}{0.02 s} = \frac{25}{2} = 12.5 \Rightarrow \Delta t = 12.5 T$$

تندی متوسط در مدت $\Delta t = 12.5 T$ را بررسی می کنیم. برای این کار مسافت طی شده را مشخص کنیم. در هر دوره T، مسافت 4A طی می شود. بنابراین در مدت $12.5 T$ ، مسافت طی شده: $L = 12.5(4A) = 50A$ می باشد:

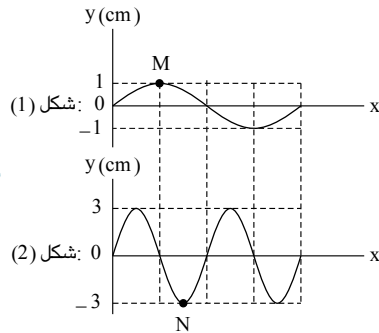
$$s_{av} = \frac{L}{\Delta t} \rightarrow \frac{6 \text{ m}}{s} = \frac{50A}{0.25 s} = 200A \left(\frac{1}{s}\right)$$

$$\Rightarrow A = \frac{6}{200} \text{ m} = \frac{3}{100} \text{ m} \rightarrow A = 3 \text{ cm}$$

۱ ۲ ۳ ۴ ۴۱

توجه: هر ذره از محیط انتشار در مدت یک دوره (T) یک نوسان کامل انجام می دهد. اگر در مدت زمان Δt ، N نوسان کامل انجام

$$\text{دهد: } T = \frac{t}{N}$$

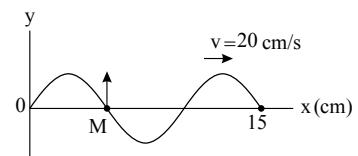
$$\lambda_1 = 2\lambda \Rightarrow \cancel{v}/T_1 = 2 \cancel{v}/T_2 \Rightarrow T_1 = 2T_2 \Rightarrow \frac{\Delta t}{N_1} = \frac{2 \Delta t}{N_2} \Rightarrow \frac{1}{N_1} = \frac{2}{N_2} \Rightarrow N_2 = 2N_1 = 2 \times 2 = 4 \rightarrow N_2 = 4$$

۱ ۲ ۳ ۴ ۴۲ در این تیپ تست ها اغلب: (۱) ابتدا به کمک اطلاعات موجود در تست T را می یابیم. (۲) زمان ها یا بازه های زمانی را بر حسب T می یابیم. (۳) به ذره مورد نظر در

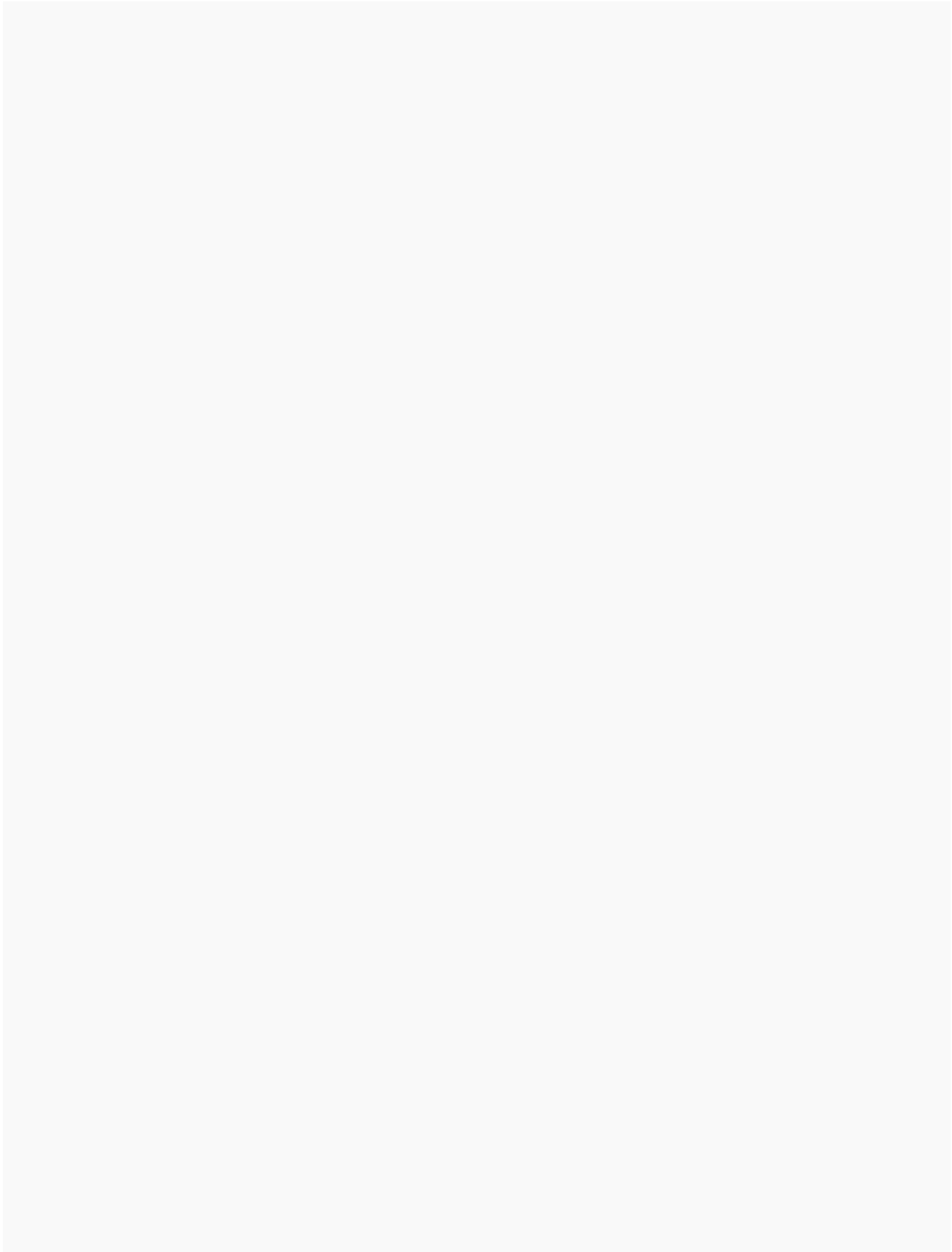
تست به مانند یک نوسانگر ساده با جرم کم نگاه می کنیم. (۴) با اطلاعات خود در مبحث حرکت نوسانی ساده به یافتن مجهولات در مورد ذره مورد نظر می پردازیم.

گام (۱):

$$15 \text{ cm} = 3 \frac{\lambda}{2} \Rightarrow \lambda = 10 \text{ cm} = vT = 20 \frac{\text{cm}}{\text{s}} \times T \Rightarrow T = \frac{1}{2} \text{ s}$$

گام (۲): $\Delta t = \frac{9}{4} \text{ s}$ را بر حسب T می یابیم:

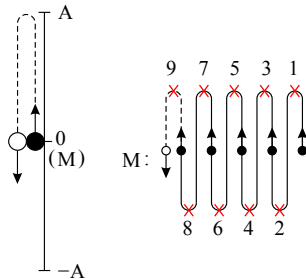

$$\frac{\Delta t}{T} = \frac{\frac{9}{4}}{\frac{1}{2}} = 4,5$$

$$\Delta t = 4,5T = 4T + \frac{T}{2}$$

گام (۳):

وضعیت ذره M را پس از این مدت مشخص می‌کنیم:
 ۹ بار جهت حرکت ذره M تغییر نموده است.

(۴۳) ۱ ۲ ۳ ۴ ابتدا با توجه به نمودار نقش موج، دوره تناوب نوسانگر را به دست می‌آوریم:

$$\frac{\lambda}{2} = 20 \Rightarrow \lambda = 40 \text{ cm} = 0,4 \text{ m}$$

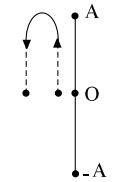
$$\lambda = vT \Rightarrow 0,4 = 10 \times T \Rightarrow T = 0,04 \text{ s}$$

(۲) در لحظه $t = 0$ نقطه A در مکان $y = 0$ بوده به طرف بالا حرکت می‌کند. اکنون باید ببینیم بعد از $\frac{1}{50}$ ثانیه نقطه A در چه مکانی خواهد بود؟

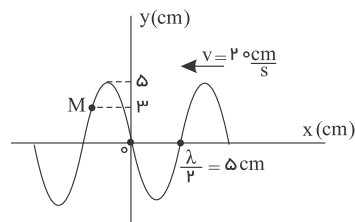
$$\frac{t}{T} = \frac{\frac{1}{50}}{\frac{1}{100}} = \frac{1}{2} \Rightarrow t = \frac{T}{2}$$

یعنی مطابق شکل در لحظه $t = \frac{1}{50} \text{ s}$ مکان نقطه A برابر $y = 0$ و جهت نوسان آن به طرف پایین خواهد بود بنابراین مسافت طی شده در این مدت توسط ذره A دو برابر دامنه نوسان خواهد بود. یعنی:

$$d = 2A = 2 \times 2 = 4 \text{ cm}$$

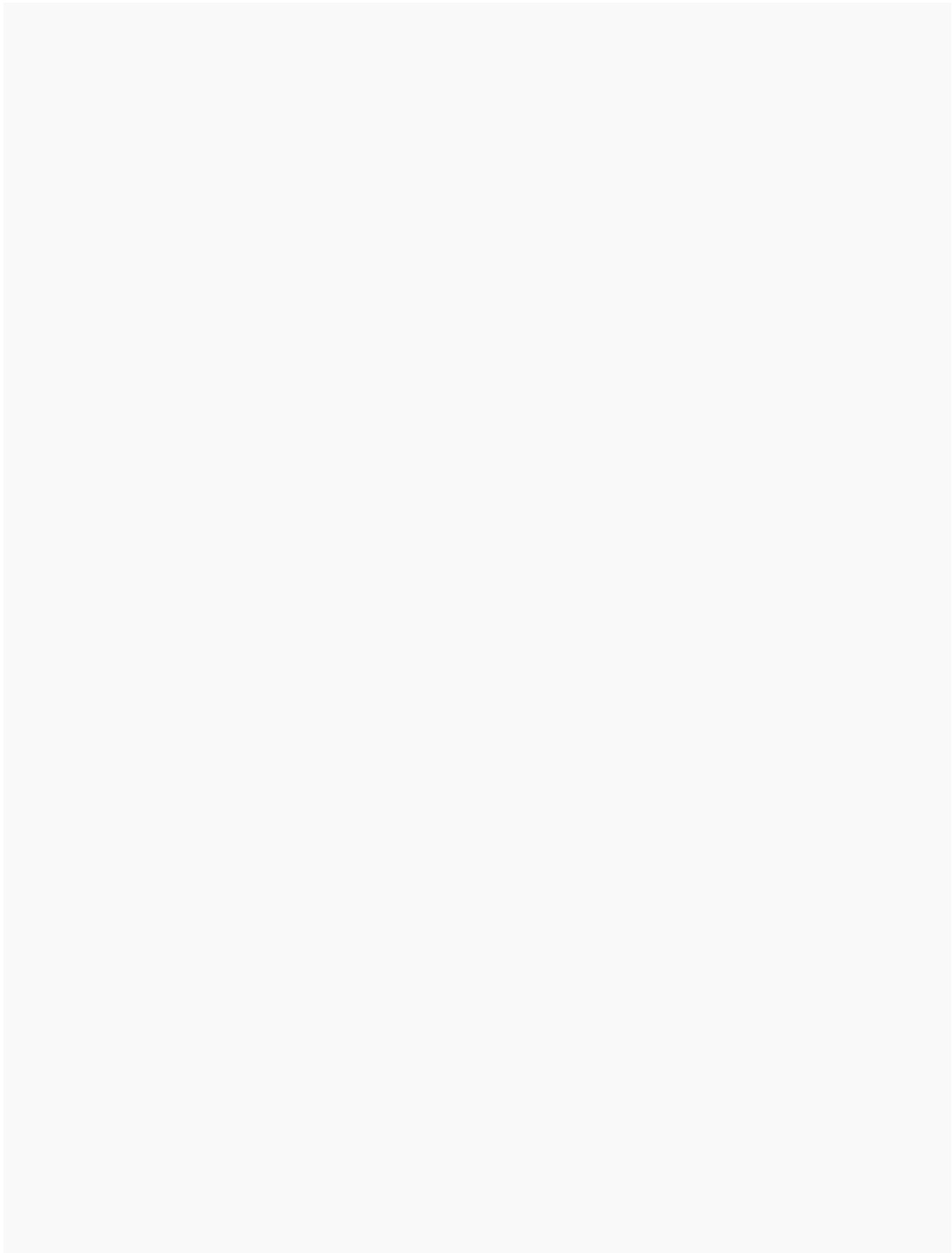

(۴۴) ۱ ۲ ۳ ۴ ابتدا طول موج و پس از آن دوره موج را محاسبه می‌کنیم.

$$\lambda = vT \rightarrow 10 = 20T \rightarrow T = \frac{1}{2} \text{ s}$$

حال کافی است که ببینیم Δt چه کسری از دوره است. در اینجا:

$$\Delta t = t_2 - t_1 = t_1 + \frac{1}{4} - t_1 \rightarrow \Delta t = \frac{1}{4} s \xrightarrow{T = \frac{1}{2} s} \Delta t = \frac{1}{2} T$$

می‌دانیم که در مدت نصف دوره، ذره M در وضعیتی کاملاً قرینه با این وضعیت (یعنی هم سرعت و هم مکان قرینه) قرار می‌گیرد، پس، از $y_1 = 3 \text{ cm}$ به $y_2 = -3 \text{ cm}$ می‌رود و در نهایت داریم:

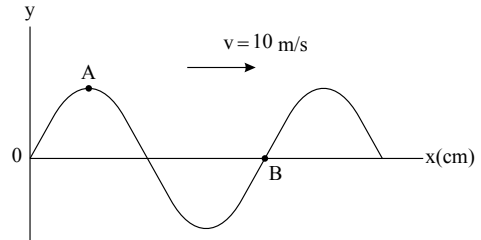
$$v_{av} = \frac{\Delta y}{\Delta t} = \frac{y_2 - y_1}{\Delta t} = \frac{-3 - 3}{\frac{1}{4}} \rightarrow v_{av} = -24 \frac{\text{cm}}{\text{s}} \rightarrow |v_{av}| = 24 \frac{\text{cm}}{\text{s}}$$

گام اول: ابتدا Δt را بر حسب دوره تناوب نوسانات ذرات محیط انتشار می‌یابیم تا تحلیل حرکت راحت‌تر صورت گیرد. برای این کار با استفاده از اطلاعات شکل داده شده، λ و T را می‌یابیم.

$$3 \text{ cm} = \frac{3}{2} \lambda \Rightarrow \lambda = 2 \text{ cm} = 0.2 \text{ m}$$

$$\lambda = vT \Rightarrow T = \frac{\lambda}{v} = \frac{0.2 \text{ m}}{10 \frac{\text{m}}{\text{s}}} = 0.02 \text{ s} \Rightarrow T = 0.02 \text{ s}$$

$$\frac{\Delta t}{T} = \frac{\frac{9}{100} \text{ s}}{\frac{2}{100} \text{ s}} = \frac{9}{2} \Rightarrow \Delta t = \frac{9}{2} T = T + \frac{T}{2}$$

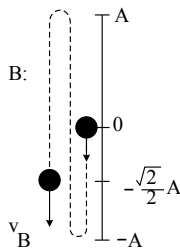
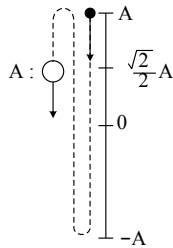
گام دوم: به وضعیت حرکت و مکانی ذرات A و B در $t = T + \frac{T}{2}$ توجه کنیم.

تندی ذره B صفر نیست پس گزینه ۱ نادرست است.

تندی ذره A هم بیشینه نیست پس گزینه ۲ نادرست است.

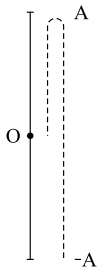
حرکت ذره B ، کندشونده است (در $t = T + \frac{T}{2}$) به سمت بیشینه دامنه نوسانی خود در حال حرکت است. پس گزینه ۴ نادرست است.

حرکت ذره A در $t = T + \frac{T}{2}$ چون به سمت مرکز نوسانی خود در این لحظه در حال حرکت است، تندشونده است.

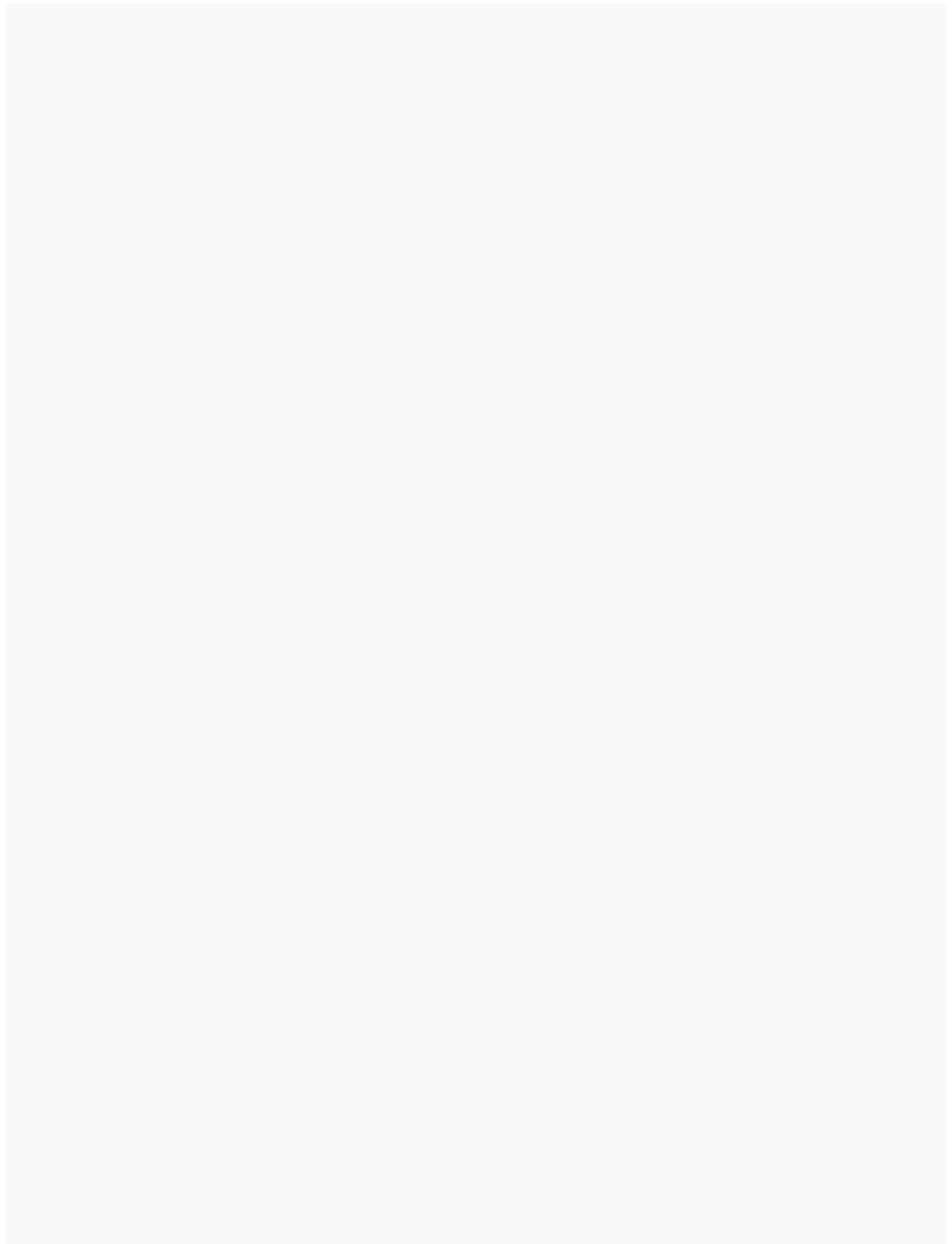

۱ ۲ ۳ ۴ ۴۶

با گذشت زمان و پیش روی موج نقطه M به طرف بالا حرکت می‌کند. پس برای محاسبه جابه‌جایی ذره M در مدت صفر تا $t = \frac{3T}{4}$ داریم:

بنابراین جابه‌جایی نقطه M در این مدت $-A$ می‌باشد.

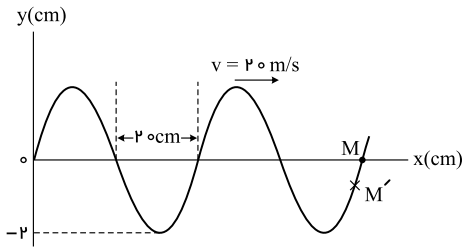

همچنین با توجه به تعریف طول موج که میزان پیش روی موج در یک دوره (T) است، موج در مدت زمان $\frac{3T}{4}$ به اندازه $\frac{3\lambda}{4}$ پیش روی می کند. $(T \propto \lambda)$ $(\frac{\Delta x}{\lambda} = \frac{\Delta t}{T})$

۱ ۲ ۳ ۴ ۴۷

می دانیم که در انتشار موج، هر ذره واقع بر موج، تمایل دارد تا وضعیت ارتعاشی ذره مقابل خود را تکرار کند، بنابراین در اینجا با توجه به جهت انتشار موج، اگر ذره مقابل M را M' بنامیم، با توجه به اینکه پایین تر از M قرار دارد، M نیز تمایل دارد تا پایین تر برود و وضعیت M' را تکرار کند.

از طرفی با توجه به موقعیت M که در مرکز تعادل خود قرار گرفته، تندی ارتعاشی آن بیشینه است و از رابطه $v_{max} = A\omega$ محاسبه می شود، بنابراین، ω را محاسبه می کنیم.

$$\frac{\lambda}{2} = 2 \text{ cm} \Rightarrow \lambda = 4 \text{ cm} = 0.04 \text{ m}$$

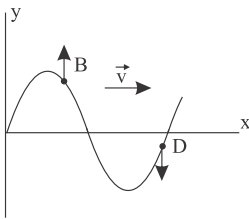
$$\lambda = vT \Rightarrow 0.04 = 2 \cdot T \Rightarrow T = 0.02 \text{ s} \xrightarrow{\omega = \frac{2\pi}{T}} \omega = \frac{2\pi}{0.02} \Rightarrow \omega = 100\pi \frac{\text{rad}}{\text{s}}$$

و در نهایت داریم:

$$v_{max} = A\omega \xrightarrow{A=2\text{cm}=0.02\text{m}} v_{max} = 0.02 \times 100\pi \Rightarrow v_{max} = 2\pi \frac{\text{m}}{\text{s}} \xrightarrow{\pi=3.14} v_{max} = 6.28 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

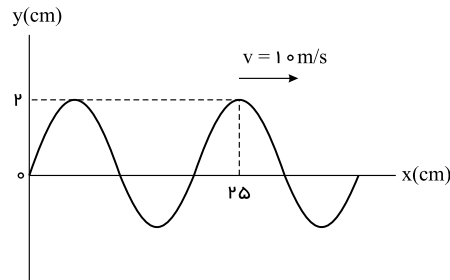
۱ ۲ ۳ ۴ ۴۸

می دانیم که در موجهای رونده، هر ذره تمایل به تکرار وضعیت ارتعاشی ذره مقابل خود را دارد. با توجه به جهت انتشار موج به راحتی می توان دریافت که حرکت ذره های B و D کندشونده است (در حال دور شدن از مرکز نوسان هستند) و چون B به انتهای مسیرش نزدیک تر است، زودتر متوقف می شود (تندی اش زودتر به صفر می رسد)

۱ ۲ ۳ ۴ ۴۹

به بررسی هریک از گزاره ها می پردازیم:

الف) نادرست. با توجه به تندی انتشار موج، مسافتی که در هر ثانیه می پیماید معادل 1 m است زیرا:

$$\Delta x = v \cdot \Delta t \rightarrow \Delta x = 1 \times 1 = 1 \text{ m}$$

ب) درست. برای بررسی این گزاره باید طول موج و دوره موج را بیابیم. با توجه به نقش داریم:

$$\frac{\Delta \lambda}{\lambda} = 25 \rightarrow \lambda = 20 \text{ cm} = 0,2 \text{ m}$$

$$T = \frac{\lambda}{v} = \frac{0,2}{10} = 0,02 \text{ s}$$

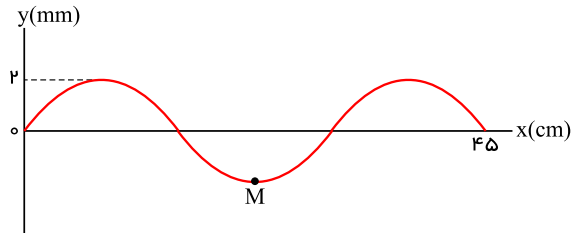
$$\Delta t = 0,01 = \frac{T}{2} \rightarrow \ell = 2A = 4 \text{ cm}$$

می‌دانیم، هر ذره از محیط که بر روی موج قرار دارد، در مدت $\frac{T}{2}$ مسافتی معادل $2A$ می‌پیماید.

پ) نادرست. برای تعیین جابه‌جایی در مدت $\Delta t = \frac{T}{2}$ باید موقعیت اولیه ذره معلوم باشد.

ت) درست. در مدت یک دوره جابه‌جایی هر ذره، صفر است.

۵۰) برای تعیین تندی متوسط، باید مسافتی که ذره در این مدت می‌پیماید را محاسبه کنیم. برای این منظور، در ابتدا دوره نوسان را می‌یابیم تا ببینیم که مدت زمان داده‌شده، چه کسری از دوره نوسان است. با توجه به نمودار داریم:

$$A = 2 \text{ mm}$$

$$\frac{3\lambda}{2} = 45 \Rightarrow \lambda = 30 \text{ cm} = 0,3 \text{ m}$$

$$T = \frac{\lambda}{v} = \frac{0,3}{4} \Rightarrow T = 0,075 \text{ s}$$

$$\begin{cases} \Delta t = t_2 - t_1 = 0,05 \\ T = 0,075 \end{cases} \Rightarrow \frac{\Delta t}{T} = \frac{2}{3} \Rightarrow \Delta t = \frac{2}{3}T$$

در این مدت ذره M مسافتی معادل $2,5$ برابر دامنه را می‌پیماید (چرا؟) بنابراین داریم:

$$s_{av} = \frac{l}{\Delta t} = \frac{2,5A}{\Delta t} = \frac{2,5 \times 2 \times 10^{-2}}{5 \times 10^{-2}} \Rightarrow s_{av} = 0,1 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

۵۱) جهت حرکت موج از سمت چپ به راست است با توجه به شکل موج باید $\frac{3\lambda}{4}$ حرکت کند تا نقطه B مثل نقطه A با بیشترین سرعت به سمت پایین حرکت کند. داریم:

$$\Delta x = v \Delta t$$

$$\frac{3\lambda}{4} = v \times \Delta t \xrightarrow{\frac{\Delta \lambda}{\lambda} = 1,5 \rightarrow \lambda = 1,2 \text{ m}} \frac{3 \times 1,2}{4} = 6 \times t \Rightarrow t = 0,15 \text{ s}$$

۵۲) ابتدا با توجه به نمودار نقش موج سرعت انتشار موج را به دست می‌آوریم:

$$\frac{3\lambda}{4} = \frac{2}{v} \Rightarrow \lambda = \frac{8}{3} \text{ m}$$

$$\Delta x_{MN} = 2\lambda - \frac{\lambda}{4} = \frac{7\lambda}{4} = \frac{v \times \frac{8}{3}}{4} = \frac{2}{3} \text{ m}$$

$$\Delta x = v \Delta t \Rightarrow \frac{2}{3} = v \times \frac{1}{15} \Rightarrow v = 10 \text{ m/s}$$

حال با استفاده از رابطه سرعت انتشار امواج عرضی در تار داریم:

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} \xrightarrow{\mu = \frac{m}{L}} v = \sqrt{\frac{FL}{m}} = \sqrt{\frac{FL}{\rho V}} = \sqrt{\frac{F}{\rho A}} \xrightarrow{A = \pi \left(\frac{D}{2}\right)^2} v = \frac{2}{D} \sqrt{\frac{F}{\rho \pi}}$$

$$\Rightarrow 10 = \frac{2}{0,02} \sqrt{\frac{F}{3000 \times \pi}} \Rightarrow F = 90 \text{ N}$$

۵۳) دوره تناوب را به دست می‌آوریم، با توجه به شکل $\frac{\lambda}{2} = 5 \text{ cm}$ چون تندی موج 20 m/s است، می‌توان گفت:

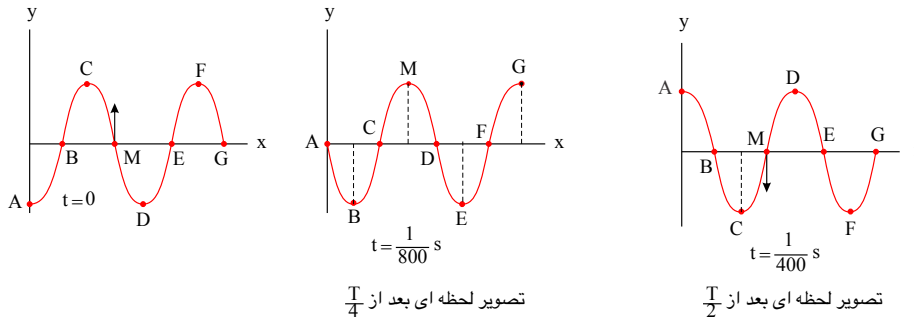
$$\frac{\lambda}{2} = 5 \text{ cm} \Rightarrow \lambda = 10 \text{ cm} = 0,1 \text{ m} \rightarrow \lambda = vT \xrightarrow{v = 20 \text{ m/s}} 0,1 = 20T \Rightarrow T = \frac{1}{200} \text{ s}$$

چون دوره تناوب $\frac{1}{200} s$ است، $\frac{1}{400} s$ بعد از این لحظه (یعنی بعد از مدار $\frac{T}{2}$ ذره M که در نقطه تعادل قرار دارد، مجدداً به نقطه تعادل می‌رسد. بنابراین در این لحظه تندی آن بیشینه است و از رابطه $v_{max} = A\omega$ به دست می‌آید.

$$v_{max} = A\omega \xrightarrow{\omega = \frac{2\pi}{T}} v_{max} = A \times \frac{2\pi}{T} \xrightarrow{A = 0.05m, T = \frac{1}{200}s} v_{max} = 0.05 \times \frac{2\pi}{\frac{1}{200}} \Rightarrow v_{max} = 20\pi m/s$$

با توجه به جهت حرکت موج در لحظه نشان داده شده، ذره M از نقطه تعادل در جهت $+y$ حرکت می‌کند. بعد از نصف دوره تناوب، این ذره دوباره به نقطه تعادل می‌رسد و در جهت $-y$ حرکت می‌کند این موضوع را به وضوح در شکل‌های زیر مشاهده می‌کنید.

تصویر لحظه ای بعد از $\frac{T}{4}$

تصویر لحظه ای بعد از $\frac{T}{2}$

می‌دانیم: ۱ ۲ ۳ ۴ ۵۴

$v_{max} = A\omega$ بیشینه تندی ذرات

$$v_{تندی انتشار بر موج طناب} = \sqrt{\frac{F}{\mu}}$$

$$\frac{\lambda}{4} = 15cm \Rightarrow \lambda = 60cm = 0.6$$

$$A = 2cm = 0.02$$

$$\lambda = \frac{v}{f} \Rightarrow v = \lambda f = 0.6f$$

$$v_{max} = A\omega = A2\pi f = 0.12f$$

سرعت طناب باید از $0.6f$ به $0.12f$ برسد تا با v_{max} ذرات مساوی شود. از طرفی طبق رابطه $v = \sqrt{\frac{F}{\mu}}$ داریم:

$$\frac{v_2}{v_1} = \sqrt{\frac{F_2}{F_1}} \Rightarrow \frac{0.12f}{0.6f} = \sqrt{\frac{F_2}{F_1}} \xrightarrow{\text{تغییرات نیرو درصدی خواسته شده}} \xrightarrow{\text{به توان ۲}} 0.2 = \sqrt{\frac{F_2}{100}} \rightarrow 0.04 = \frac{F_2}{100} \Rightarrow F_2 = 4$$

نتیجه اینکه F از 100 به 4 رسید یعنی: $100 - 4 = 96$ درصد کاهش یافت.

۱ ۲ ۳ ۴ ۵۵ گام ۱: ابتدا به کمک تندی، محاسبه کنیم که مسافت طی شده چند cm بوده است:

$$s_{av} = \frac{\ell}{\Delta t} \rightarrow \ell = s_{av} \times \Delta t = 120 \frac{cm}{s} \times 0.3 = 36cm$$

گام ۲: حال بینیم نسبت به دامنه نوسانی ذرات، هر ذره چه مسافتی را پیموده:

$$\frac{\ell}{A} = \frac{36cm}{6cm} = 6 \rightarrow \ell = 6A$$

گام ۳: هر ذره در هر دوره مسافت $4A$ را طی می کند بنابراین:

$$\frac{\ell}{4A} = \frac{6A}{4A} = 1,5$$

و هر $4A$ در یک دوره (T) طی می شود بنابراین:

$$\Delta t = 0,3s = 1,5T \rightarrow T = \frac{1}{5}s$$

گام ۴: با توجه به شکل:

$$\lambda + \frac{\lambda}{4} = \frac{5\lambda}{4} = 15cm \rightarrow \lambda = 12cm$$

گام ۵:

$$\lambda = vT \Rightarrow v = \frac{\lambda}{T} = \frac{12cm}{\frac{1}{5}s} = 60 \frac{cm}{s}$$

گام ۶: ۱ ۲ ۳ ۴ ۵۶

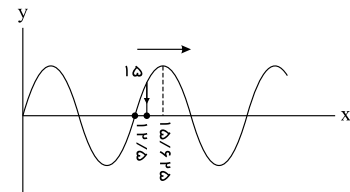
$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} = \sqrt{\frac{F}{\frac{m}{L}}} = \sqrt{\frac{FL}{m}} = \sqrt{\frac{F}{\rho A}} = \sqrt{\frac{0,9}{(12 \times 10^{-2})(3 \times 10^{-4})}} \rightarrow v = \sqrt{\frac{9 \times 10^{-1}}{36 \times 10^{-1}}} = \sqrt{\frac{1}{4}} = 0,5 \frac{m}{s}$$

گام ۲:

$$v = \lambda f \rightarrow \lambda = \frac{v}{f} = \frac{0,5}{4} = \frac{1}{8}m = 12,5cm \rightarrow \frac{\lambda}{4} = 3,125cm$$

گام ۳:

(به طرف پایین و تندشونده) $x = 15cm \rightarrow \lambda < x < \frac{\lambda}{4}$

گام ۱: با توجه به نمودار داده شده، ابتدا طول موج و دوره موج را محاسبه می کنیم.

$$\frac{\lambda}{4} = 15cm \rightarrow \lambda = 60cm = 0,6m \rightarrow T = \frac{\lambda}{v} = \frac{0,6m}{0,12s} = 5s \rightarrow T = 0,12s$$

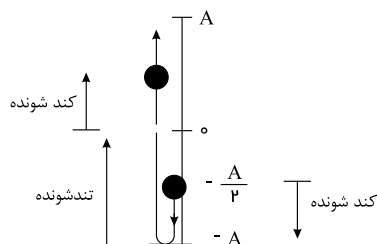
گام ۲: حال کافی است که ببینیم، مدت زمان داده شده چه کسری از دوره موج است:

$$\begin{cases} \Delta t = 6 - 0 = 6s \\ T = 0,12s \end{cases} \rightarrow \frac{\Delta t}{T} = \frac{6}{0,12s} = \frac{1}{2} \rightarrow \Delta t = \frac{T}{2}$$

گام ۳: اکنون به ذره M می نگریم. با توجه به جهت انتشار موج، ذره M در ابتدا به طرف پایین حرکت کرده و بعد از رسیدن

به نقطه بازگشت $y = -A$ ، متوقف شده و باز می گردد و تأیید از عبور از مرکز تعادل به نقطه $y = +\frac{A}{2}$ برسد. (ابتدا

کندشونده - سپس تندشونده - بعد از آن کندشونده)

گام ۴: در نمودار نقش موج هر ذره حرکت ذره ماقبل از خودش را تکرار می کند و به سمت مکان ذره قبلی اش حرکت می کند و علامت شتاب و مکان نوسانگر عکس

یکدیگرند.

حرکت ذره A به سمت $x = 0$ است. بنابراین نیروی وارد بر آن در جهت $-y$ است. ← گزینه ۱، غلط
 حرکت ذره B به سمت $x = +A$ است. در نتیجه سرعت آن مثبت و شتاب آن منفی است. ← گزینه ۲، غلط
 حرکت ذره C به سمت $x = 0$ است بنابراین حرکت تندشونده دارد. ← گزینه ۳، درست
 حرکت ذره D به سمت $x = -A$ است. یعنی در خلاف جهت محور y حرکت می کند. ← گزینه ۴، غلط
 ۵۹) ۱ ۲ ۳ ۴ با توجه به نمودار، در نقطه‌ای که دو نمودار قطع پیدا کردند، داریم:

$$\frac{3}{2}\lambda A = \frac{1}{2}\lambda B \rightarrow \lambda B = 3\lambda A \xrightarrow{V_A=V_B} T_B = 3T_A$$

* با توجه به اینکه هر دو جمع در یک محیط بیشتر شده‌اند، تندی‌هایشان با هم برابر است. بنابراین طبق رابطه $\lambda = V \cdot T$ ، نسبت طول موج‌ها با نسبت دوره‌ها برابر است.

$$\text{می‌دانیم: } N = \frac{t}{T} \Rightarrow \frac{N_B}{N_A} = \frac{\frac{t}{T_B}}{\frac{t}{T_A}} = \frac{T_A}{T_B} = \frac{1}{3}$$

تعداد نوسان کامل
چشمه در t ثانیه

$N_B \Leftarrow$ تقریباً ۶۷٪ کمتر از N_A است.

۱ ۲ ۳ ۴ ۶۰

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{موج اول } \boxed{AD} \text{ را در } 3s \text{ طی می‌کند.} : v = \frac{\lambda}{3} \rightarrow v = \frac{3}{2}\lambda \\ \text{موج اول } \boxed{OA} \text{ را در } 1,5s \text{ طی می‌کند.} : \frac{3}{4}\lambda = \frac{\lambda}{4}\Delta t' \rightarrow \Delta t' = 1,5s \end{array} \right.$$

تندی موج دوم $\frac{1}{3}$ تندی موج اول است. $(v' = \frac{1}{3}v = \frac{\lambda}{6})$

با تغییر محیط و با توجه به رابطه تندی انتشار $\frac{v'}{v} = \frac{D}{D'} = \frac{1}{3}$

$$(v = \frac{2}{D} \sqrt{\frac{F}{\rho\pi}})$$

نکته: چون v ، $\frac{1}{3}$ و f نیز $\frac{1}{3}$ برابر شده است و رابطه $\lambda = \frac{v}{f}$ برقرار است. در نتیجه λ در دو حالت یکسان است. حال برای فاصله OA که در هر دو حالت یکسان است.

$$\Rightarrow OA = v' \Delta t''$$

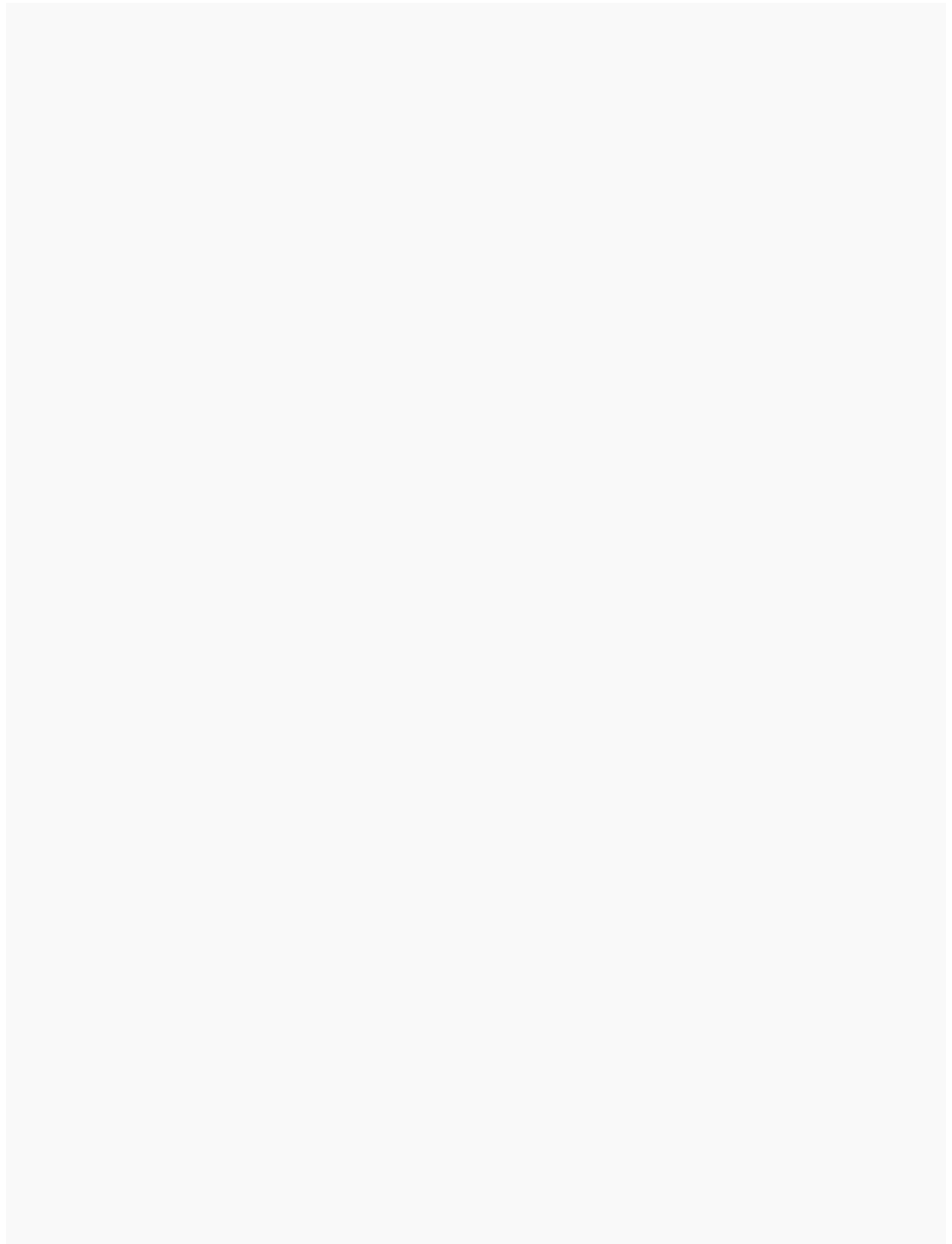
$$\frac{3}{4}\lambda = (\frac{\lambda}{6}\Delta t'') \Rightarrow \Delta t'' = 3,5s$$

بنابراین موج حاصل ۳ ثانیه زودتر از موج اول مسافت OA را طی می‌کند.

$$61) \quad 1 \quad 2 \quad 3 \quad 4 \quad \text{دوره نوسان‌های این موج برابر با } \frac{1}{50} s \text{ است و مدت زمان } \frac{1}{200} \text{ ثانیه برابر با } \frac{1}{4} \text{ دوره است:}$$

$$\frac{\Delta T}{T} = \frac{\frac{1}{200}}{\frac{1}{50}} = \frac{1}{4} \Rightarrow \Delta t = \frac{T}{4}$$

در مدت $\frac{T}{4}$ نقاط قله و دره به وضع تعادل ($y = 0$) می‌رسند و نقاطی که در وضعیت تعادل بوده‌اند، با توجه به جهت حرکت موج به قله یا دره می‌رسند. در این شکل نقطه‌ای از ریسمان که دقیقاً روی محور y نوسان می‌کند، با توجه

به جهت حرکت موج، به سمت پایین در حرکت است. بنابراین این نقطه پس از گذشت $\frac{T}{4}$ ثانیه به $y = -A$ می‌رسد. در نتیجه گزینه ۱، شکل درست را نشان می‌دهد.

۶۲) ابتدا باید محاسبه کنیم که موج در چه مدتی در فاصله $2,7m$ را می‌تواند طی کند:

$$x = vt \Rightarrow 2,7 = 15t \Rightarrow t = 0,18s$$

حالا باتوجه به مشخصات موج، دوره آن را به دست می‌آوریم:

$$112,5 = \frac{v}{f} \lambda \Rightarrow \lambda = 90cm = 0,9m$$

$$v = \frac{\lambda}{T} \Rightarrow 15 = \frac{0,9}{T} \Rightarrow T = 0,06s$$

$$n = \frac{t}{T} \Rightarrow \text{تعداد نوسان کامل ذرات موج} = \frac{0,18}{0,06} = 3$$

بنابراین ذره A طی این مدت، ۳ رفت و برگشت کامل را طی می‌کند. مسافتی که در هر دوره می‌پیماید برابر است با:

$$A = 6cm \Rightarrow 4A = 24cm$$

بنابراین:

$$\text{کل مسافت} : \ell = 3 \times 24 = 72cm \Rightarrow s_{av} = \frac{\ell}{t} = \frac{72}{0,18} = 400 \frac{cm}{s}$$

۶۳) ابتدا توجه شود که چگالی خطی باید برحسب $\frac{kg}{m}$ باشد. بنابراین چگالی خطی ریسمان $40 \times 10^{-3} \frac{kg}{m}$ می‌باشد. برای تندی موج عرضی منتشر شده در ریسمان داریم:

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} = \sqrt{\frac{16}{40 \times 10^{-3}}} = \sqrt{4 \times 10^2} = 20 \frac{m}{s}$$

با توجه به این که $\frac{\lambda}{v} = \frac{1}{10} m$ است، بنابراین $\lambda = 0,2m$ می‌باشد.

$$\lambda = vT \Rightarrow 0,2 = 20T \Rightarrow T = 0,01s$$

$$\Delta ms = \Delta \times 10^{-3} s = \frac{\Delta}{1000} s = \frac{1}{200} s$$

بنابراین در مدت Δms (یعنی نصف دوره) هر یک از ذرات ریسمان، به اندازه $2A$ یعنی $(2 \times 4 = 8cm)$ مسافت طی می‌کنند.

۶۴) ۱ ۲ ۳ ۴

بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: دامنه هر چهار نقطه یکسان است و بسامد یکسانی هم دارند چون بسامد موج و بسامد چشمه موج یکسان است.

گزینه ۲: سرعت نوسان این نقاط یکسان نیست چون ضمن نوسان از صفر تا v_{max} در حال تغییر هستند، ضمن این که نقاط A و C به سمت بالا و نقاط B و D به سمت پایین حرکت می‌کنند و بنابراین سرعت یکسانی ندارند.

گزینه ۳: در هر لحظه فاصله نقاط A و D همچنین B و C دو به دو از مرکز نوسان یکسان است ولی فاصله هر چهار نقطه یکسان نیست.

گزینه ۴: در لحظه نشان داده شده A و D حرکتی کندشونده و B و C حرکتی تندشونده دارند.

۶۵) کافی است که ببینیم در این مدت، موج چه مسافتی را برحسب طول موج می‌پیماید. بنابراین

داریم:

$$\Delta x = v \cdot t \xrightarrow{v=\lambda f}$$

$$\Delta x = (\lambda f) \Delta t = \lambda \times 40 \times \frac{3}{160} \rightarrow \Delta x = \frac{3}{4} \lambda$$

$\frac{3}{4} \lambda$ بعد از نقطه M، نقطه x_p است.

نقاطی که تندشونده رو به پایین حرکت می کنند: ۱ ۲ ۳ ۴ ۶۶

{A, E, I}

نقاطی که کندشونده رو به بالا حرکت می کنند:

{O, D, H, L}

۶۷ با توجه به رابطه‌ی سرعت انتشار موج در تار مرتعش داریم (جرم سیم تغییر نکرده است). ۱ ۲ ۳ ۴ ۶۷

$$\mu = \frac{m}{L} \Rightarrow \frac{\mu}{\mu'} = \frac{L'}{L} = 2$$

$$v = \sqrt{\frac{F}{\mu}} \Rightarrow \frac{v'}{v} = \sqrt{\frac{F'}{F} \times \frac{\mu}{\mu'}} = \sqrt{\frac{2F}{F} \times 2} \Rightarrow \frac{v'}{v} = 2$$

$$\bar{P} = 2\pi^2 f^2 A^2 \mu v \Rightarrow \frac{\bar{P}'}{\bar{P}} = \left(\frac{f'}{f} \times \frac{A'}{A}\right)^2 \times \frac{\mu'}{\mu} \times \frac{v'}{v} \Rightarrow \frac{\bar{P}'}{\bar{P}} = \left(\frac{2f}{f} \times \frac{2A}{A}\right)^2 \times \frac{1}{2} \times 2 = 16$$

۶۸ با توجه به شکل‌ها واضح است که: ۱ ۲ ۳ ۴ ۶۸

$$\frac{A_1}{A_2} = \frac{2cm}{1cm} \Rightarrow A_1 = 2A_2$$

$$\frac{\lambda_1}{2} = \lambda_2 \Rightarrow \lambda_1 = 2\lambda_2 \xrightarrow{\lambda = \frac{v}{f} \text{ ثابت}} \frac{\lambda_1}{\lambda_2} = \frac{f_2}{f_1} \Rightarrow f_2 = 2f_1$$

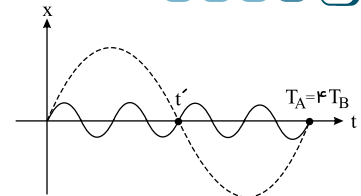
می‌دانیم مقدار متوسط آهنگ انتقال انرژی (توان متوسط) در یک موج سینوسی طبق رابطه $(\bar{P} = 2\pi^2 f^2 A^2 \mu v)$ با مربع دامنه (A^2) و نیز با مربع بسامد (f^2) موج متناسب است. بنابراین داریم:

$$\frac{\bar{P}_1}{\bar{P}_2} = \left(\frac{f_1}{f_2}\right)^2 \times \left(\frac{A_1}{A_2}\right)^2 \Rightarrow \frac{\bar{P}_1}{\bar{P}_2} = \left(\frac{f_1}{2f_1}\right)^2 \times \left(\frac{2A_2}{A_2}\right)^2 = 1$$

۶۹ با توجه به نمودار، رابطه بین دوره موج‌ها را می‌یابیم. (می‌دانیم که توان متوسط انتقال انرژی با مربع دامنه و مربع بسامد متناسب دارد). ۱ ۲ ۳ ۴ ۶۹

$$t' = \frac{T_A}{2} = 2T_B \rightarrow \frac{T_A}{T_B} = \frac{1}{4}$$

$$\frac{\bar{P}_A}{\bar{P}_B} = 1 \rightarrow \left(\frac{A_A}{A_B}\right)^2 \left(\frac{f_A}{f_B}\right)^2 = 1 \rightarrow \left(\frac{A_A}{1}\right)^2 \left(\frac{1}{4}\right)^2 = 1 \rightarrow A_A = 4cm$$

۷۰ با توجه به محیط بستگی ندارد. بنابراین کافی است فرکانس پرتو لیزر را در هوا بیابیم: ۱ ۲ ۳ ۴ ۷۰

$$\lambda = \frac{v}{f}$$

$$\text{هوا} : f = \frac{v}{\lambda} = \frac{3 \times 10^8 \text{ m/s}}{0.6 \times 10^{-6} \text{ m}} = 5 \times 10^{14} \text{ Hz} \rightarrow \text{در زجاجیه چشم } f = 5 \times 10^{14} \text{ Hz}$$

$$\lambda = \frac{v}{f} \rightarrow \lambda \alpha v \rightarrow \frac{\lambda \text{ در چشم}}{\lambda' \text{ در هوا}} = \frac{v \text{ در چشم}}{v' \text{ در هوا}} = \frac{0,45 \mu m}{0,6 \mu m} = \frac{v}{3 \times 10^8 \text{ m/s}}$$

$$\rightarrow v = 2,25 \times 10^8 \text{ m/s}$$

$$\frac{T}{4} = 0,5 \times 10^{-8} \text{ s} \rightarrow T = 2 \times 10^{-8} \text{ s}$$

$$\frac{3\lambda}{4} = 2,4 \times 10^3 \text{ cm} \rightarrow \lambda = 32 \text{ m}$$

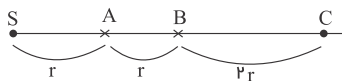
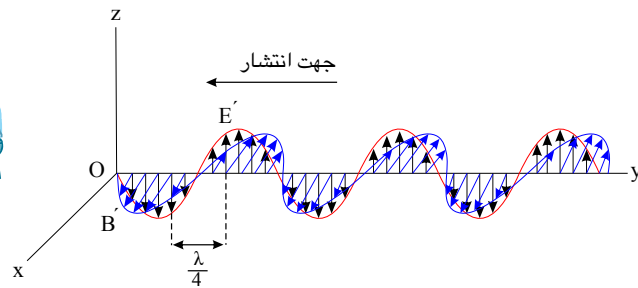
$$\lambda = vT \rightarrow v = \frac{\lambda}{T} = \frac{32}{2 \times 10^{-8}} = 16 \times 10^8 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

با توجه به نمودار $B - t$ می توان نوشت:

همچنین با توجه به نمودار $B - x$ می توان نوشت:

حال برویم به سراغ روابط مربوط به موج الکترومغناطیس:

با استفاده از قاعده دست راست اگر چهار انگشت درست راست در جهت میدان الکتریکی قرار بگیرد، و جهت خم شدن چهار انگشت جهت میدان مغناطیسی را نشان دهد، انگشت شست جهت انتشار موج را نشان می دهد. بنابراین مطابق شکل زیر در لحظه $t = 0$ در این مکان جهت میدان الکتریکی خلاف جهت محور z است. باتوجه به این که پیشروی موج در مدت زمان $\frac{T}{4}$ برابر با $\frac{\lambda}{4}$ است، لذا میدان الکتریکی در لحظه $t = \frac{T}{4}$ برابر با $\vec{E}'$ می شود. چون موج در خلاف جهت محور y در حال انتشار است، بنابراین اندازه میدان الکتریکی در حال افزایش است و جهت آن در جهت مثبت محور z است.

در ابتدا یک طرح ساده از محل قرارگیری ناظرها و چشمه صوتی رسم می کنیم.

برای دو ناظر A و B داریم: (اگر $\beta_A = \beta_B$ فرض شود).

$$\Delta\beta = \beta_A - \beta_B = 10 \log \frac{I_A}{I_B} \xrightarrow{\text{در اطراف یک چشمه}} \beta - \frac{5}{6} \beta = 10 \log \left(\frac{r_B}{r_A} \right)^2 \rightarrow \frac{1}{6} \beta = 10 \log 2^2 = 20 \log 2 = 20 \times 0,3 \rightarrow \frac{1}{6} \beta = 6 \rightarrow \beta = 36 \text{ dB}$$

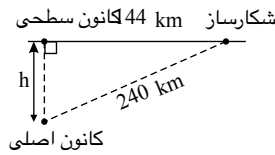
$$\Delta\beta = \beta_A - \beta_C = 10 \log \frac{I_A}{I_C} = 10 \log \left(\frac{r_C}{r_A} \right)^2 = 10 \log 4^2 = 10 \log 2^4 = 40 \log 2 = 40 \times 0,3 \rightarrow 36 - \beta_C = 12 \rightarrow \beta_C = 24 \text{ dB}$$

۱ ۲ ۳ ۴ ۷۴

اختلاف زمانی رسیدن دو موج را می توان به صورت زیر محاسبه کرد:

$$\Delta t = \frac{(v_p - v_s) \Delta x}{v_s v_p}$$

$$\begin{cases} 30 = \frac{(\lambda - \lambda) \times \Delta x_1}{\lambda \times \lambda} \Rightarrow \Delta x_1 = 240 \text{ km} \\ 18 = \frac{(\lambda - \lambda) \times \Delta x_2}{\lambda \times \lambda} \Rightarrow \Delta x_2 = 144 \text{ km} \end{cases}$$

$$h = \sqrt{240^2 - 144^2} = 48 \times \sqrt{5^2 - 3^2} = 48 \times 4 = 192 \text{ km}$$

 فاصله بین یک تراکم و یک انبساط متوالی برابر با $\frac{\lambda}{2}$ است. پس داریم:

$$\frac{\lambda}{2} = 20 \text{ cm} \Rightarrow \lambda = 40 \text{ cm} = 0.4 \text{ m}$$

از سوی دیگر با استفاده از رابطه تندی انتشار موج، می توانیم دوره را به دست آوریم.

$$v = \frac{\lambda}{T} \Rightarrow \lambda = \frac{v}{T} \Rightarrow T = 0.05 \text{ s} = \frac{1}{20}$$

 مدت زمان $\frac{1}{40}$ s برابر با $\frac{T}{2}$ است. می دانیم در مدت $\frac{T}{2}$ هر نقطه از محیط انتشار موج، مسافت $2A$ را طی می کند که در آن دامنه نوسان است.

$$\ell = 2A = 2 \times 5 = 10 \text{ cm}$$

۱ ۲ ۳ ۴ ۷۶

$$\begin{aligned} \Delta x_P = v_P t_P & \xrightarrow{\Delta x_P = \Delta x_S} v_P t_P = v_S t_S \xrightarrow{t_P = 120 \text{ s}, t_S = 180 \text{ s}} v_P \times 120 = v_S \times 180 \Rightarrow v_P = \frac{3}{2} v_S \\ \Delta x_S = v_S t_S & \xrightarrow{v_P = \frac{3}{2} v_S} \frac{3}{2} v_S - v_S = 2.5 \frac{\text{km}}{\text{s}} \xrightarrow{v_P - v_S = 2.5 \frac{\text{km}}{\text{s}}} \frac{3}{2} v_S - v_S = 2.5 \Rightarrow v_S = 5 \frac{\text{km}}{\text{s}} \\ v_P = \frac{3}{2} v_S & \xrightarrow{v_S = 5 \frac{\text{km}}{\text{s}}} v_P = 7.5 \frac{\text{km}}{\text{s}} \end{aligned}$$

 امواج P امواج طولی و امواج S امواج عرضی هستند. تندی امواج طولی بزرگتر از تندی امواج عرضی است. بنابراین تندی امواج طولی $7.5 \frac{\text{km}}{\text{s}}$ است.

 بدیهی است که با توجه به تندی انتشار موجها، موج P به مدت 120 s ، زودتر از موج S به لرزه نگار می رسد.

۱ ۲ ۳ ۴ ۷۷

گام ۱:

$$v_P = \frac{\Delta x}{\Delta t_P}, v_S = \frac{\Delta x}{\Delta t_S}$$

$$\Delta t_S = \Delta t_P + 120 \text{ s}$$

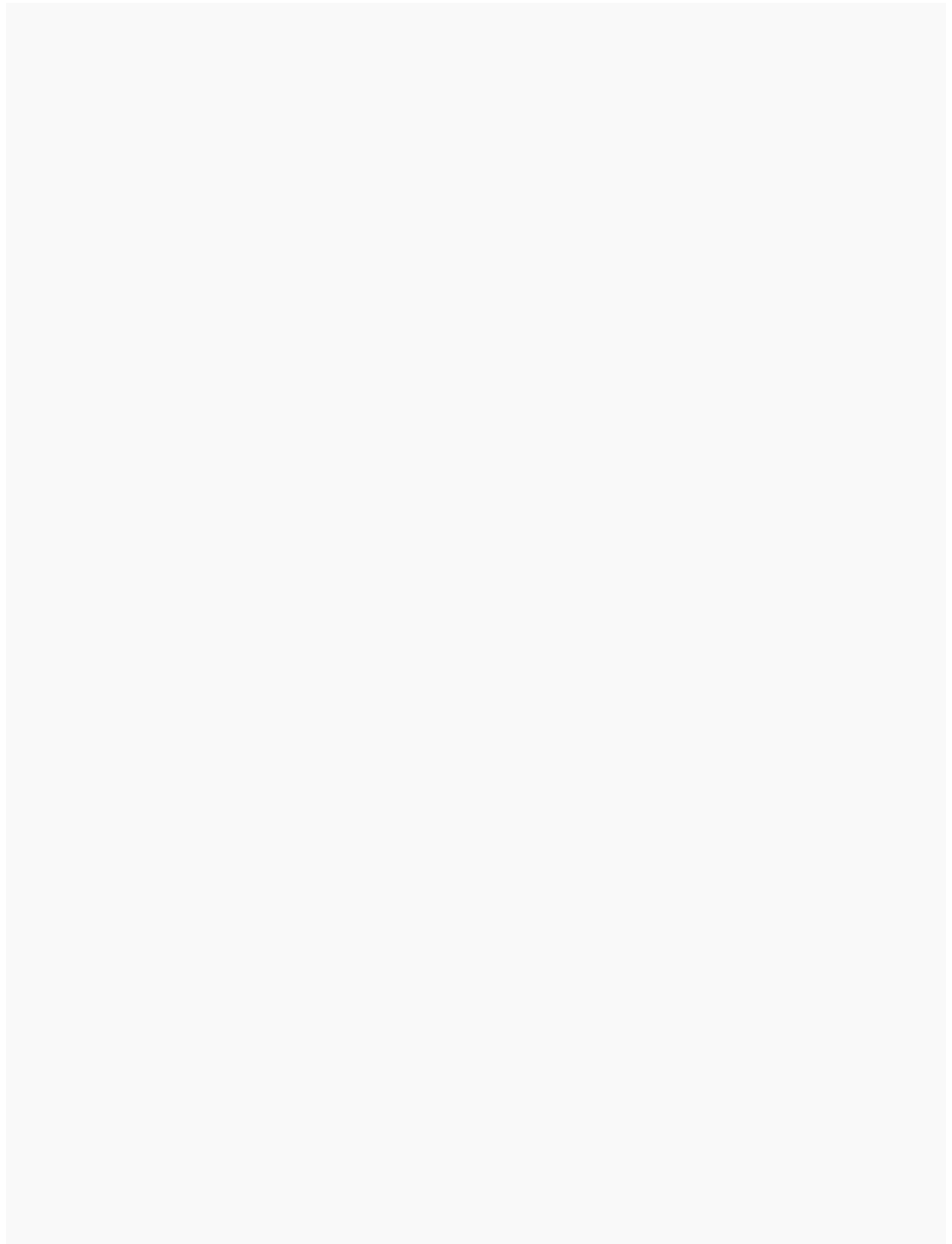
گام ۲:

$$\frac{\Delta x}{v_S} - \frac{\Delta x}{v_P} = 120 \Rightarrow \Delta x \left(\frac{1}{v_S} - \frac{1}{v_P} \right) = 120 \Rightarrow \Delta x \left(\frac{1}{5} - \frac{1}{7.5} \right) = 120 \Rightarrow \Delta x \left(\frac{4 - 2}{15} \right) = 120 \Rightarrow \frac{1}{7.5} \Delta x = 120 \Rightarrow \Delta x = 900 \text{ km}$$

 اگر طول میله ای را d فرض کنیم، باتوجه به این که صوت حاصل از ضربه چکش در میله سریع تر از هوا حرکت می کند، می توان نوشت:

$$\Delta t = \Delta t_{\text{هوا}} - \Delta t_{\text{میله}} = \frac{d}{v_{\text{هوا}}} - \frac{d}{v_{\text{میله}}} = \frac{d}{v_{\text{هوا}}} - \frac{d}{9v_{\text{هوا}}} \Rightarrow \Delta t = \frac{8d}{9v_{\text{هوا}}} \Rightarrow 0.2 = \frac{8}{9} \times \frac{d}{330} \Rightarrow d = 72 \text{ m}$$

۱ ۲ ۳ ۴ ۷۸

ابتدا شدت صوت و پس از آن با استفاده از تعریف شدت صوت، فاصله را محاسبه می‌کنیم. (۱) (۲) (۳) (۴) (۷۹)

$$\begin{cases} I_0 = 10^{-12} \frac{W}{m^2} \\ P = 4\pi r^2 W \\ r = ? \\ \beta = 10 \text{ dB} \\ \pi = 3 \end{cases}$$

$$\beta = 10 \log \left(\frac{I}{I_0} \right) = 10 \log (10^{-12} I) = 10 \left[\underbrace{\log 10^{-12}}_{-12} + \log I \right] = 120 + 10 \log I \Rightarrow 10 = 120 + 10 \log I \Rightarrow \log I = -10 \Rightarrow I = \frac{P}{4\pi r^2} = 10^{-10} = \frac{1}{10^4}$$

$$\Rightarrow \frac{4\pi}{4 \times 3 \times r^2} = \frac{1}{10^4} \Rightarrow \frac{4}{r^2} = \frac{1}{10^4} \Rightarrow \frac{2}{r} = \frac{1}{100} \Rightarrow r = 200 \text{ m}$$

با توجه به تعریف تراز شدت صوت داریم: (۱) (۲) (۳) (۴) (۸۰)

$$\beta = 10 \log \frac{I}{I_0} \Rightarrow \beta = 10 \log 2 \sqrt{10} \times 10^5 = 10 \log 2 \times 10^{5.5}$$

$$\beta = 10 (\log 2 + 5.5 \log 10) \Rightarrow \beta = 10 (0.3 + 5.5) \Rightarrow \beta = 58 \text{ dB}$$

با استفاده از رابطه مربوط به تراز نسبی شدت دو صوت داریم: (۱) (۲) (۳) (۴) (۸۱)

$$\Delta\beta = \beta_A - \beta_B = 10 \log \frac{I_A}{I_B} \xrightarrow{\Delta\beta=10\text{dB}} 10 = 10 \log \frac{0.04}{I_B} \Rightarrow 1 = \log \frac{0.04}{I_B} \Rightarrow \frac{0.04}{I_B} = 10 \Rightarrow I_B = 0.004 \frac{W}{m^2}$$

و در نهایت داریم:

$$\Delta I = I_A - I_B = 0.04 - 0.004 \Rightarrow \Delta I = 0.036 \frac{W}{m^2} \Rightarrow \Delta I = 36 \frac{mW}{m^2}$$

در ابتدا با توجه به معلوم بودن تراز شدت صوت، مقدار شدت صوت در فاصله ۵۰ متری از چشمه صوت را محاسبه می‌کنیم و پس از آن با استفاده از تعریف شدت صوت، توان چشمه صوتی را می‌یابیم. (۱) (۲) (۳) (۴) (۸۲)

$$\beta = 10 \log \frac{I}{I_0} \xrightarrow{\beta=6\text{dB}} 6 = 10 \log \frac{I}{10^{-12} \frac{W}{m^2}} \Rightarrow 6 = \log \frac{I}{10^{-12}} \Rightarrow \frac{I}{10^{-12}} = 10^6 \Rightarrow I = 10^{-6} \frac{W}{m^2}$$

حال با توجه به تعریف شدت صوت داریم:

$$I = \frac{P}{A} = \frac{P}{4\pi r^2} \Rightarrow 10^{-6} = \frac{P}{(4)(3)(50)^2} \rightarrow P = 0.03W \Rightarrow P = 30 \text{ mW}$$

ابتدا شدت صوت را می‌یابیم: (۱) (۲) (۳) (۴) (۸۳)

$$\beta = 10 \log \frac{I}{I_0} \rightarrow 96 = 10 \log \frac{I}{I_0} \rightarrow 9.6 = \log \frac{I}{I_0} \rightarrow \log \frac{I}{I_0} = 9 + 0.6 = 9 + 2 \log 2 = 9 + \log 4 = \log 10^9 + \log 4 \rightarrow \log \frac{I}{I_0} = \log 4 \times 10^9$$

$$\rightarrow \frac{I}{I_0} = 4 \times 10^9 \xrightarrow{I_0 = 10^{-12} \frac{W}{m^2}} I = 10^{-12} \times 4 \times 10^9 \rightarrow I = 4 \times 10^{-3} \frac{W}{m^2}$$

حال برای تعیین انرژی‌ای که به‌طور عمود در واحد سطح می‌گذرد، داریم:

$$I = \frac{E}{A \times t} \rightarrow E = IAt = 4 \times 10^{-3} \times 1 \times 10^{-6} \times 60 \rightarrow E = 0.24 \times 10^{-6} \text{ J} \rightarrow E = 0.24 \mu\text{J}$$

در اینجا برای دو صوت A و B داریم: (۱) (۲) (۳) (۴) (۸۴)

$$\Delta\beta = \beta_A - \beta_B = 10 \log \frac{I_A}{I_B} \xrightarrow{\Delta\beta = \beta_A - \beta_B = 11.5 \text{ dB}} 11.5 = 10 \log \frac{I_A}{I_B}$$

$$\Rightarrow 1.15 = \log \frac{I_A}{I_B}$$

$$\Rightarrow 1.15 = \log \frac{I_A}{I_B} \Rightarrow 1 + 0.15 = \log \frac{I_A}{I_B}$$

$$0.15 = \frac{1}{2} \times 0.3 = \frac{1}{2} \log 2$$

$$\rightarrow \log 10 + \frac{1}{2} \log 2 = \log \frac{I_A}{I_B} \Rightarrow \log 10 + \log 2^{\frac{1}{2}} = \log \frac{I_A}{I_B}$$

$$\Rightarrow \log \frac{I_A}{I_B} = \log 10 \sqrt{2} \Rightarrow \frac{I_A}{I_B} = 10 \sqrt{2}$$

۸۵) می‌دانیم که شدت صوت با توان چشمه صوتی رابطه مستقیم دارد و با مربع فاصله از چشمه نسبت عکس دارد. پس در ابتدا چگونگی تغییر در شدت صوت و پس از آن تغییر تراز شدت صوت را می‌یابیم.

$$I = \frac{P_{av}}{A} \xrightarrow{A=4\pi r^2} \frac{I_r}{I_1} = \frac{P_r}{P_1} \times \left(\frac{r_1}{r_r}\right)^2 \xrightarrow{P_r=2P_1, r_r=\frac{1}{2}r_1} \frac{I_r}{I_1} = 2 \times (2)^2 = 8$$

$$\Delta\beta = 10 \log \frac{I_r}{I_1} = 10 \log 8 = 10 \log 2^3 = 30 \log 2 = 30 \times 0.3 = 9dB$$

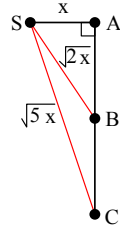
یعنی تراز شدت صوت ۹ دسی‌بل افزایش می‌یابد.

۸۶) طبق رابطه‌های:

کافیست برای محاسبه اختلاف تراز شدت صوت فاصله نقاط از چشمه صوت را بدست آوریم. به کمک دانش هندسه (پیتاگورث) داریم.

$$\triangle_{\text{پیتاگورث}} ABS \longrightarrow SB = \sqrt{2}x$$

$$\triangle_{\text{پیتاگورث}} SAC \longrightarrow SC = \sqrt{5}x$$

$$\text{تفاوت } \Delta dB = 20 \log \left(\frac{r_C}{r_B}\right) = 20 \log \frac{\sqrt{5}x}{\sqrt{2}x} = 20 \log \sqrt{\frac{5}{2}}$$

$$\sqrt{\frac{5}{2}} = \left(\frac{5}{2}\right)^{\frac{1}{2}} \xrightarrow{\log \Delta = \log \frac{10}{2}} \Delta dB = 10 \log \frac{5}{2} = 10(\log 5 - \log 2) \longrightarrow \Delta dB = 10(0.7 - 0.3) = \boxed{4(dB)}$$

$$B \text{ و } A \text{ اختلاف تراز شدت صوت } \Delta dB = 20 \log \frac{r_B}{r_A} = 20 \log \frac{\sqrt{2}x}{x}$$

$$\sqrt{2} = 2^{\frac{1}{2}} \longrightarrow \Delta dB = 10 \log 2 = 3$$

سؤال نسبت این دو را خواسته:

$$\frac{C \text{ و } B \Delta dB}{B \text{ و } A \Delta dB} = \frac{4}{3}$$

۸۷) ۱ ۲ ۳ ۴

$$\left. \begin{aligned} \Delta\beta &= 10 \log \frac{I_r}{I_1} \\ \frac{I_r}{I_1} &= \left(\frac{f_r}{f_1} \times \frac{r_1}{r_r}\right)^2 \end{aligned} \right\} \Delta\beta = 20 \log \left(\frac{f_r}{f_1} * \frac{r_1}{r_r}\right)$$

فاصله ۹۰٪ کاهش پیدا کرده $r_r = 0.1r_1$ ، فرکانس ۷۵٪ کاهش داشته $f_r = \frac{1}{4}f_1$

$$\Delta\beta = 20 \log \frac{1}{4} \times 10 = 20(\log 2^{-2} + \log 10) = 20 \times 0.4dB = 8dB$$

۸۸) ۱ ۲ ۳ ۴

$$\Delta\beta = 10 \log \frac{I_r}{I_1}, \frac{I_r}{I_1} = \left(\frac{r_1}{r_r}\right)^2, I = \frac{P}{4\pi r^2} \longrightarrow \Delta\beta = 20 \log \frac{r_1}{r_r}$$

$$\left. \begin{aligned} \text{فاصله نقطه } B \text{ از چشمه} &= 2x \\ \text{فاصله نقطه } C \text{ از چشمه} &= \sqrt{(2x)^2 + (x)^2} = \sqrt{5}x \end{aligned} \right\} \Delta\beta_{B,C} = 20 \log \frac{\sqrt{5}}{2} \xrightarrow{\text{ادامه}} \Delta\beta_{B,C} = 20(\log \sqrt{5} - \log 2) = 20\left(\frac{1}{2}\log 5 - \log 2\right) \approx 1dB$$

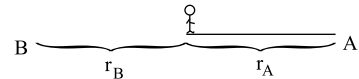

برای نقاط O, C : $\Delta\beta = 20 \log \frac{r_{AC}}{r_{OC'}} = 20 \log 2 = 6dB$

$$\frac{\Delta\beta_{BC}}{\Delta\beta_{OC}} = \frac{1}{6}$$

می‌دانیم که شدت صوت در اطراف یک چشمه صوتی با مجذور دامنه و بسامد متناسب و با مجذور فاصله از چشمه نسبت عکس دارد. پس در اینجا رابطه بین دامنه و بسامد چشمه‌ها را می‌یابیم. (۱) (۲) (۳) (۴) (۸۹)

$$\begin{cases} \lambda_B = 2\lambda_A & \text{از روی نمودار} \\ V_A = V_B & \text{چون محیط یکسان است} \end{cases} \rightarrow f_A = 2f_B$$

$$\rightarrow \frac{I_B}{I_A} = \left(\frac{f_B}{f_A}\right)^2 \left(\frac{A_B}{A_A}\right)^2 \left(\frac{r_A}{r_B}\right)^2 \rightarrow 1 = \frac{1}{4} \times \frac{1}{9} \times \left(\frac{r_A}{r_B}\right)^2 \rightarrow \begin{cases} r_A = 6r_B \\ r_A + r_B = 21 \end{cases} \rightarrow \begin{cases} r_A = 18m \\ r_B = 3m \end{cases}$$

از روی نمودار: $A_A = 3A_B$

چنانچه شدت صوتی ۱۰۰ برابر شود، تراز شدت صوت به اندازه ۲۰ دسی‌بل افزایش می‌یابد. زیرا: (۱) (۲) (۳) (۴) (۹۰)

$$\beta = 10 \log \frac{I}{I_0} \Rightarrow \beta_r - \beta_1 = 10 \log \frac{I_r}{I_1}$$

$$\xrightarrow{I_r = 100I_1} \beta_r - \beta_1 = 10 \log 100 \Rightarrow \beta_r - \beta_1 = 20dB \quad (1)$$

از طرفی در سؤال ذکر شده که تراز شدت صوت ۲۵ درصد افزایش یافته، بنابراین داریم:

$$\beta_r = 1,25\beta_1 \quad (2)$$

از دو رابطه (۱) و (۲) داریم:

$$1,25\beta_1 - \beta_1 = 20dB \Rightarrow 0,25\beta_1 = 20dB \Rightarrow \beta_1 = 80dB$$

(۱) (۲) (۳) (۴) (۹۱)

$$I = \frac{P_{\text{چشمه}}}{4\pi d^2}$$

$$\left. \begin{aligned} \beta_1 &= 10 \log \frac{I_1}{I_0} \\ \beta_r &= 10 \log \frac{I_r}{I_0} \end{aligned} \right\} \Rightarrow \beta_1 - \beta_r = 10 \left(\log \frac{I_1}{I_0} - \log \frac{I_r}{I_0} \right) = 10 \left(\log \frac{I_1}{I_r} \right) \Rightarrow \beta_1 - \beta_r = 10 \log \frac{P_1}{P_r} \cdot \frac{I_1}{I_r} = \frac{P_1}{4\pi d_1^2} \cdot \frac{I_1}{\frac{P_r}{4\pi d_r^2}} = \left(\frac{d_1}{d_r} \right)^2$$

$$\xrightarrow{d_1 = 20m, P_r = 16P_1} 20 = 10 \log \frac{d_r^2}{20^2 \times 16} \Rightarrow 1 = \log \frac{d_r}{20 \times 4} \Rightarrow d_r = 800m$$

ابتدا از رابطه $\beta = 10 \log \frac{I}{I_0}$ مقدار I را حساب می‌کنیم و با جایگذاری در رابطه $I = \frac{C}{At}$ مقدار انرژی E بدست می‌آید: (۱) (۲) (۳) (۴) (۹۲)

$$\left\{ \begin{aligned} 17 &= 10 \log \frac{I}{10^{-12}} \xrightarrow{\div 10} 1,7 = \log \frac{I}{10^{-12}} \\ \log 7 &= 0,85 \end{aligned} \right. \Rightarrow \log 7^2 = \log \frac{I}{10^{-12}} \Rightarrow \log 7^2 = 2 \times \log 7 = 2 \times 0,85 = 1,7$$

کنک از داده سؤال

$$\rightarrow \frac{I}{10^{-12}} = V^2 \Rightarrow I = 49 \times 10^{-12}$$

$$\Rightarrow I = \frac{E}{At} \Rightarrow 49 \times 10^{-12} = \frac{E}{0.5 \times 4} \Rightarrow E = 9.8 \times 10^{-12} J = 9.8 \times 10^{-8} mJ$$

می‌دانیم رابطه بین شدت و تراز شدت صوت به صورت زیر است: (۱) (۲) (۳) (۴) (۹۳)

$$\beta = 10 \log \frac{I}{I_0} \rightarrow \begin{cases} 47 = 10 \log \frac{I}{10^{-12}} \\ 44 = 10 \log \frac{I}{10^{-12}} \end{cases}$$

$$\xrightarrow{47=5-0.6} \begin{cases} 5 - 2 \times 0.3 = \log \frac{I}{10^{-12}} \\ 5 - 2 \times \log 2 = \log \frac{I}{10^{-12}} \end{cases} \rightarrow \log 10^5 - \log 2^2 = \log \frac{I}{10^{-12}}$$

$$\rightarrow \log \frac{10^5}{2^2} = \log \frac{I}{10^{-12}} \Rightarrow 25000 = \frac{I}{10^{-12}} \rightarrow I = 25 \times 10^{-9} W/m^2$$

$$\xrightarrow{\text{بر حسب } \frac{\mu W}{m^2}} I = 2.5 \times 10^{-7} \frac{\mu W}{m^2}$$

با استفاده از تعریف تراز شدت یک صوت، داریم: (۱) (۲) (۳) (۴) (۹۴)

$$\beta = 10 \log \frac{I}{I_0} \Rightarrow 47 = 10 \log \frac{I}{I_0} \Rightarrow 4.7 = \log \frac{I}{I_0} \Rightarrow 4 + 0.7 = \log \frac{I}{I_0} \Rightarrow \log 10^4 + \log 5 = \log \frac{I}{I_0} \Rightarrow \log (5 \times 10^4) = \log \frac{I}{I_0}$$

$$\Rightarrow 5 \times 10^4 = \frac{I}{10^{-12}} \Rightarrow I = 5 \times 10^{-8} \frac{W}{m^2}$$

ابتدا شدت صوت را در فاصله ۵ متری از منبع صوت به دست می‌آوریم: (۱) (۲) (۳) (۴) (۹۵)

$$\beta = 10 \log \frac{I}{I_0} \xrightarrow{\beta=12dB} 1.2 = \log \frac{I}{I_0} \Rightarrow 10^{1.2} = \frac{I}{I_0}$$

$$\xrightarrow{10^{1.2} = (10^{0.2})^6} I = 2^6 \times 10^{-12} = 1.6 \times 10^{-11} \frac{W}{m^2}$$

$$10^{0.2} = 2, I_0 = 10^{-12} \frac{W}{m^2}$$

اکنون با توجه به این که شدت صوت با مربع فاصله از منبع صوت رابطه عکس دارد، می‌توان نوشت:

$$I \propto \frac{1}{r^2} \rightarrow \frac{I'}{I} = \left(\frac{r}{r'}\right)^2 \xrightarrow{r=5m, r'=3m} I' = 1.6 \times 10^{-11} \times \frac{25}{9}$$

$$I' = \frac{4}{9} \times 10^{-10} \frac{W}{m^2} \xrightarrow{P=IA, A=r_1^2 \times 10^{-4} m^2} P = \frac{4}{9} \times 10^{-10} \times 2.7 \times 10^{-4} = 1.2 \times 10^{-14} W$$

(۱) (۲) (۳) (۴) (۹۶)

$$I = \frac{P}{A} = \frac{510 \times 10^{-6}}{34 \times 10^{-4}} = 15 \times 10^{-2}$$

$$\beta = 10 \log \frac{I}{I_0} = 10 \log \frac{15 \times 10^{-2}}{10^{-12}} = 10 \log 15 \times 10^{10}$$

$$\beta = 10(\log 3 + \log 5 + \log 10^{10}) \quad \beta = 112dB$$

(۱) (۲) (۳) (۴) (۹۷)

$$\Delta\beta = 10 \log \frac{I_2}{I_1} \rightarrow 9 = 10 \log \frac{I_2}{I_1} \rightarrow 3 \times 0.3 = \log \frac{I_2}{I_1} \rightarrow \log 2^3 = \log \frac{I_2}{I_1} \rightarrow I_2 = 8I_1$$

$$I = \frac{P}{4\pi r^2} \rightarrow P_r = 8P_1$$

گوش انسان قادر به شنیدن صداهای $20 Hz$ تا $20000 Hz$ است. بنابراین: (۱) (۲) (۳) (۴) (۹۸)

$$f = 20 Hz \rightarrow \lambda = \frac{340}{20} = 17m$$

$$f = 20000 Hz \rightarrow \lambda = \frac{340}{20000} = 0.017m \Rightarrow 0.017m \leq \lambda_{شغلی} \leq 17m$$

طول موج گزینه ۱، $\lambda = 1 \text{ cm} = 0,01 \text{ m}$ ، خارج از این محدوده است.

الف) چشمه لزوماً متحرک است، زیرا تراکم جبهه‌های موج در تمام نقاط یکسان نیست. ۱ ۲ ۳ ۴ ۹۹

ب) چون تراکم جبهه‌ها در B بیشتر است می‌توان نتیجه گرفت چشمه در حال حرکت به سمت راست است. ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۰۰

پ) درست است. ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۰۰

ت) تندی انتشار صوت فقط به محیط انتشار بستگی دارد و برای دو نقطه A و B مقدار یکسانی دارد. ۱ ۲ ۳ ۴ ۱۰۰

یعنی: $\lambda_1 = \lambda_2 = \lambda_3$

بسامد دریافتی توسط شخص ۲ و ۳ یکسان است، زیرا با سرعت یکسانی از چشمه دور می‌شوند و این بسامد، از بسامد چشمه کمتر است. بسامد دریافتی توسط شخص ۱، از بسامد چشمه بیشتر

است، زیرا به چشمه نزدیک می‌شود، بنابراین $f_2 = f_3 < f_1$

پاسخنامه کلیدی

۱	۱	۲	۳	۴
۲	۱	۲	۳	۴
۳	۱	۲	۳	۴
۴	۱	۲	۳	۴
۵	۱	۲	۳	۴
۶	۱	۲	۳	۴
۷	۱	۲	۳	۴
۸	۱	۲	۳	۴
۹	۱	۲	۳	۴
۱۰	۱	۲	۳	۴
۱۱	۱	۲	۳	۴
۱۲	۱	۲	۳	۴
۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۴	۱	۲	۳	۴
۱۵	۱	۲	۳	۴
۱۶	۱	۲	۳	۴
۱۷	۱	۲	۳	۴
۱۸	۱	۲	۳	۴
۱۹	۱	۲	۳	۴
۲۰	۱	۲	۳	۴
۲۱	۱	۲	۳	۴
۲۲	۱	۲	۳	۴
۲۳	۱	۲	۳	۴
۲۴	۱	۲	۳	۴
۲۵	۱	۲	۳	۴

۲۶	۱	۲	۳	۴
۲۷	۱	۲	۳	۴
۲۸	۱	۲	۳	۴
۲۹	۱	۲	۳	۴
۳۰	۱	۲	۳	۴
۳۱	۱	۲	۳	۴
۳۲	۱	۲	۳	۴
۳۳	۱	۲	۳	۴
۳۴	۱	۲	۳	۴
۳۵	۱	۲	۳	۴
۳۶	۱	۲	۳	۴
۳۷	۱	۲	۳	۴
۳۸	۱	۲	۳	۴
۳۹	۱	۲	۳	۴
۴۰	۱	۲	۳	۴
۴۱	۱	۲	۳	۴
۴۲	۱	۲	۳	۴
۴۳	۱	۲	۳	۴
۴۴	۱	۲	۳	۴
۴۵	۱	۲	۳	۴
۴۶	۱	۲	۳	۴
۴۷	۱	۲	۳	۴
۴۸	۱	۲	۳	۴
۴۹	۱	۲	۳	۴
۵۰	۱	۲	۳	۴

۵۱	۱	۲	۳	۴
۵۲	۱	۲	۳	۴
۵۳	۱	۲	۳	۴
۵۴	۱	۲	۳	۴
۵۵	۱	۲	۳	۴
۵۶	۱	۲	۳	۴
۵۷	۱	۲	۳	۴
۵۸	۱	۲	۳	۴
۵۹	۱	۲	۳	۴
۶۰	۱	۲	۳	۴
۶۱	۱	۲	۳	۴
۶۲	۱	۲	۳	۴
۶۳	۱	۲	۳	۴
۶۴	۱	۲	۳	۴
۶۵	۱	۲	۳	۴
۶۶	۱	۲	۳	۴
۶۷	۱	۲	۳	۴
۶۸	۱	۲	۳	۴
۶۹	۱	۲	۳	۴
۷۰	۱	۲	۳	۴
۷۱	۱	۲	۳	۴
۷۲	۱	۲	۳	۴
۷۳	۱	۲	۳	۴
۷۴	۱	۲	۳	۴
۷۵	۱	۲	۳	۴

۷۶	۱	۲	۳	۴
۷۷	۱	۲	۳	۴
۷۸	۱	۲	۳	۴
۷۹	۱	۲	۳	۴
۸۰	۱	۲	۳	۴
۸۱	۱	۲	۳	۴
۸۲	۱	۲	۳	۴
۸۳	۱	۲	۳	۴
۸۴	۱	۲	۳	۴
۸۵	۱	۲	۳	۴
۸۶	۱	۲	۳	۴
۸۷	۱	۲	۳	۴
۸۸	۱	۲	۳	۴
۸۹	۱	۲	۳	۴
۹۰	۱	۲	۳	۴
۹۱	۱	۲	۳	۴
۹۲	۱	۲	۳	۴
۹۳	۱	۲	۳	۴
۹۴	۱	۲	۳	۴
۹۵	۱	۲	۳	۴
۹۶	۱	۲	۳	۴
۹۷	۱	۲	۳	۴
۹۸	۱	۲	۳	۴
۹۹	۱	۲	۳	۴
۱۰۰	۱	۲	۳	۴

